

ЗПА

2014

РЕКОМЕНДОВАНО
МІНІСТЕРСТВОМ
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ЕКОНОМІКА

ЗБІРНИК ЗАВДАНЬ

для державної
підсумкової
атестації
з економіки

11 клас

УДК 33(079.1)
ББК 65я721-4
Б66

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України
від 27.12.2013 № 1844)*

Рецензенти:

В.І. Кириленко, доктор економічних наук, професор кафедри політичної економії факультетів управління і управління персоналом та маркетингу ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Н.П. Задорожна, учитель економіки й географії ЗНЗ № 39 м. Києва

Бицюра Ю.В.

Б66 Збірник завдань для державної підсумкової атестації з економіки : 11-й кл. / Ю.В. Бицюра, Г.О. Горленко, С.Л. Капіруліна. – К. : Центр навч.-метод. л-ри, 2014. – 96 с. : іл.

ISBN 978-617-626-193-3.

Збірник завдань для державної підсумкової атестації учнів з економіки складено відповідно до чинної програми та вимог щодо проведення ДПА учнів 11 класів загальноосвітніх навчальних закладів. Збірник містить 20 варіантів атестаційних робіт. Кожен з варіантів налічує 23 завдання чотирьох рівнів складності і різного формату. На виконання завдань ДПА відводиться 90 хвилин.

**УДК 33(079.1)
ББК 65я721-4**

ISBN 978-617-626-193-3

© Бицюра Ю.В., Горленко Г.О.,
Капіруліна С.Л., 2014
© Центр навчально-методичної
літератури, серійне оформлення,
оригінал-макет, 2014

ВСТУП

Державна підсумкова атестація (ДПА) з економіки проводиться в 11 класах загальноосвітніх навчальних закладів у класах як економічного (як обов'язковий предмет), так й інших профілів навчання (як предмет за вибором). Тобто учні, які вивчали «Економіку» на рівні стандарту або академічному рівні, можуть обрати для складання ДПА саме цей предмет.

Запропонований «Збірник завдань для державної підсумкової атестації учнів з економіки» складено відповідно до чинної програми та вимог щодо проведення ДПА учнів 11 класів загальноосвітніх навчальних закладів. Завдання ДПА підготовлено так, щоб мати можливість перевірити рівень навчальних досягнень учнів щодо розуміння основних економічних понять і законів, уміння аналізувати економічні явища, аргументувати прикладами власну думку; висловлювати власне ставлення до подій, що відбуваються в сучасній економіці.

Збірник містить 20 варіантів атестаційних робіт. Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант. Вибір варіанта атестаційної роботи для кожного з учнів має бути організований шкільною комісією з проведення ДПА шляхом вибору номерів від 1 до 10–20 (у процесі жеребкування). Якщо кількість учнів у класі понад 20, то необхідно підготувати дві копії варіантів завдань і розсадити учнів з однаковими варіантами так, щоб забезпечити самостійність виконання завдань кожним учнем у класі та об'єктивність оцінювання результатів виконаної ними роботи. Крім того, необхідно завчасно підготувати копії бланків відповідей та окремі чисті аркуші паперу для розв'язування задач та розгорнутих відповідей. Під час виконання роботи учні мають право користуватися чернетками та калькулятором. Категорично забороняється використовувати мобільні телефони!

У 2013–2014 навчальному році ДПА з економіки проводиться в класах суспільно-гуманітарного напрямку економічного профілю. Крім того, як предмет за вибором «Економіку» можуть обирати учні, які вивчають цей предмет на стандартному або академічному рівні. Відповідно до змісту розділів навчальних програм тематика та кількість завдань розподіляються таким чином:

Розподіл кількості завдань за розділами навчальних програм з економіки

Державний стандарт	Програма «Економіка» (10–11 кл.), І.Ф. Радіонова, Профільний рівень	Програма «Економіка» (10–11 кл.), І.Ф. Радіонова, Рівень стандарту та академічний рівень	Кількість	
			у відсотках	завдань
I. Економіка. Економічне життя суспільства. Людина в системі економічних відносин.	1. Фундаментальні поняття економіки	1. Основи економічного життя суспільства	22 %	5
I. Економічне життя суспільства. Людина в системі економічних відносин. II. Праця. Ринок праці. Підприємництво.	2. Фундаментальні процеси та явища ринкової економіки 3. Теорія і практика підприємницької діяльності	2. Ринкова економіка	39 %	9
III. Якість і рівень життя. Бюджет. Податки. Фінанси.	4. Національна економіка і роль уряду в її функціонуванні	3. Національна економіка як ціле	30 %	7
IV. Світова економіка. Глобалізація.	5. Світова економіка та інтеграційні процеси	4. Світова економіка	9 %	2

Кожен з варіантів атестаційної роботи містить по 23 завдання чотирьох рівнів складності (з них: 18 завдань – це завдання I та II рівнів складності, а завдання 19–23 – це III та IV рівні складності). Завдання мають різний формат, а саме: тести на встановлення однієї правильної відповіді (1–16), тести на встановлення відповідності (17–18), задачі та творчі запитання з відкритою розгорнутою відповіддю (19–23). **На виконання завдань ДПА відводиться 90 хвилин.**

Рівні складності, формати тестових завдань і шкала їхнього оцінювання

Рівень складності / Рівень навчальних досягнень учнів	Формати завдань	Пояснення	Оцінювання
I. Початковий рівень	Тести	Завдання множинного вибору (із 4-х) з однією правильною відповіддю.	За правильну відповідь – 0,5 бала.
II. Середній рівень	Тести	Завдання множинного вибору (із 4-х) з однією правильною відповіддю.	За правильну відповідь – 1 бал.

II. Середній рівень	Тести на визначення відповідності	Завдання на визначення відповідності між правою та лівою частинами завдання. Права частина завдання містить п'ять можливих відповідей і з них треба вибрати тільки чотири правильні.	За кожну правильно встановлену відповідність – 0,25 бала. Разом за правильне виконання завдання можна максимально отримати 1 бал.
III. Достатній рівень	Тести	Завдання множинного вибору (із 4-х) з однією правильною відповіддю. Завдання переважно аналітичні, розрахункові (міні-задачі).	За правильну відповідь – 2 бали.
	Задача	Завдання розрахункового характеру з відкритою відповіддю у вигляді 1–3 результатів розв'язання.	За правильне розв'язання – до 2 балів.
IV. Високий рівень	Задача	Завдання розрахункового характеру з відкритою відповіддю у вигляді 2–4 результатів розв'язання.	За правильне розв'язання – до 3 балів.
	Запитання	Завдання, що передбачають розгорнуту відкриту відповідь, яка має містити визначення сутності економічних понять, формулювання економічних законів, аналіз економічних явищ і процесів, у тому числі тих, які відбуваються у трансформаційній економіці України.	За ґрунтовну і логічну аргументацію – до 3 балів.

Структура тестової роботи з ДПА за рівнем складності та форматом завдань

Рівень складності	Формат завдань	Кількість завдань	Бали за кожне правильно виконане завдання	Загальна кількість балів
I. Початковий рівень	Тести	12	0,5	6
II. Середній рівень	Тести	4	1	6
	Тести на визначення відповідності	2	1	
III. Достатній рівень	Тести	2	2	6
	Задача	1	2	
IV. Високий рівень	Задача	1	3	6
	Запитання	1	3	

З метою врахування різного рівня підготовки учнів відповідно до навчального профілю у збірнику позначено зірочкою (*) завдання для учнів профільного рівня навчання. Це стосується завдань достатнього та високого рівнів складності. Для учнів, які вивчали економіку на рівні стандарту або академічному рівні, запропоновано інші завдання зазначених рівнів складності. Завдання початкового і середнього рівнів складності обов'язкові для виконання всіма учнями, незалежно від профілю навчання.

Завдання різних форматів (тести, завдання на визначення відповідності, задачі та запитання з відкритою відповіддю) потребують правильного оформлення. У тестах з поданих чотирьох варіантів відповідей потрібно вибрати тільки одну правильну. Тести на визначення відповідності інформації між лівою та правою колонками. Права частина містить зайвий варіант відповіді, тому потрібно бути уважними під час аналізу цих двох частин. Відповіді на тести і завдання на визначення відповідності необхідно зазначати в спеціальному бланку для відповідей, що міститься в кінці збірника.

Розв'язуючи задачі, потрібно звернути увагу на такі вимоги щодо запису:

- «дано» в умові задачі у вигляді загальноприйнятих в економіці позначень;
- запису повних формул, які використовуються під час розрахунків;
- хід розв'язання з усіма послідовними діями і необхідними поясненнями, графічними ілюстраціями;
- результати обчислень у вигляді числа в тих одиницях виміру, що зазначено в умові задачі;
- повна відповідь, якщо потрібно знайти декілька величин або результатів.

Запитання з відкритою відповіддю потребує повної, логічної, розгорнутої відповіді з визначенням сутності економічних понять, формулюванням економічних законів, аналізом економічних явищ і процесів, наведенням ілюстрацій у вигляді графіків, таблиць або схем та обґрунтуванням висновків.

За правильно виконані завдання ДПА учень може набрати максимальну кількість балів – 24 бали. Під час оцінювання потрібно користуватися такою таблицею:

Відповідність отриманих балів оцінкам за 12-бальною шкалою

Оцінка	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Бали	1–2	3–4	5–6	7–8	9–10	11–12	13–14	15–16	17–18	19–20	21–22	23–24

Пам'ятайте! У чистовому варіанті письмової роботи **не дозволяються виправлення** в бланку відповідей. Виправлення вважаються помилкою і не зараховуються як правильні відповіді. Дозволяються деякі виправлення лексичних, орфографічних помилок у завданнях IV (високого) рівня складності.

ВАРІАНТ 1

Початковий рівень

1. Зазначте, між ким та з приводу чого виникають відносини розподілу в економіці:
- А. Між громадянами й урядом з приводу розподілу бюджету споживача.
  - Б. Між підприємцем та найманим працівником з приводу поділу праці на підприємстві.
  - В. Між громадянами й урядом з приводу сплати податків та одержання соціальних виплат.
  - Г. Між власником землі й орендарем з приводу поділу земельної ділянки на частини з визначенням того, які сільськогосподарські культури будуть вирощуватися на них.
- А Б В Г
2. Потреба в освіті належить до таких потреб:
- А. Першочергових, нематеріальних, колективних, соціальних.
  - Б. Матеріальних, породжених розвитком цивілізації, колективних, фізіологічних.
  - В. Нематеріальних, породжених розвитком цивілізації, індивідуальних, фізіологічних.
  - Г. Нематеріальних, породжених розвитком цивілізації, колективно-індивідуальних, соціальних.
- А Б В Г
3. Визначте, яке з тверджень є правильним:
- А. Раціональний споживач намагається максимізувати граничну корисність.
  - Б. Споживач керується своєю суб'єктивною оцінкою важливості задоволення потреби.
  - В. Зі збільшенням споживання певного блага загальна корисність зростає дедалі більшими темпами.
  - Г. Зі збільшенням споживання певного блага, споживач готовий відмовитися від більшої кількості іншого блага (за умови незмінності рівня загальної корисності).
- А Б В Г
4. Оберіть правильне закінчення твердження: «У схемі ринкового кругообігу отримана трактористом заробітна плата відображає рух грошей від...»:
- А. Домогосподарств на ринок товарів підприємству.
  - Б. Домогосподарств на ринок ресурсів підприємству.
  - В. Підприємств через ринок товарів домогосподарству.
  - Г. Підприємств через ринок ресурсів домогосподарству.
- А Б В Г
5. Зазначте, який з видів підприємництва має на меті налагодження зв'язків між виробником продукції та споживачем:
- А. Фінансове.
  - Б. Виробниче.
  - В. Комерційне.
  - Г. Посередницьке.
- А Б В Г
6. Визначте, у якій з вказаних організаційно-правових форм підприємств перевагою є можливість наймання професійних менеджерів і вища якість управлінських рішень:
- А. Корпорації.
  - Б. Партнерства.
  - В. Кооперативу.
  - Г. Одноосібного володіння.
- А Б В Г
7. Визначте, які з витрат швейної майстерні належать до постійних:
- А. Плата за електричну енергію.
  - Б. Витрати на придбання тканини та ниток.

- В. Орендна плата за приміщення, у яких розміщена майстерня.
Г. Відрядна заробітна плата майстринь, які виготовляють швейні вироби.

А Б В Г

--	--	--	--

8. Виберіть, які з фінансових ресурсів підприємства належать до внутрішніх:

- А. Прибуток.
Б. Банківські кредити.
В. Податкові відрахування.
Г. Надходження від продажу власних цінних паперів.

А Б В Г

--	--	--	--

9. Укажіть, яку з перелічених величин використовують під час визначення обсягу сукупних витрат:

- А. Процент.
Б. Інвестиції.
В. Заробітна плата.
Г. Непрямі податки.

А Б В Г

--	--	--	--

10. Зазначте, який з наведених нижче податків належить до непрямих:

- А. Мито.
Б. Плата за землю.
В. Податок з доходів фізичних осіб.
Г. Податок на прибуток підприємств.

А Б В Г

--	--	--	--

11. Укажіть, що є чинником інфляції витрат:

- А. Збільшення валових інвестицій.
Б. Зниження облікової ставки процента.
В. Зростання курсу національної валюти.
Г. Зростання рівня зношеності засобів виробництва.

А Б В Г

--	--	--	--

12. Укажіть, як називають кількісне обмеження обсягу імпортованих товарів:

- А. Квота.
Б. Мито.
В. Чистий імпорт.
Г. Протекціонізм.

А Б В Г

--	--	--	--

Середній рівень

13. Визначте, який із чинників *не вплине* на зміщення кривої виробничих можливостей:

- А. Збільшення ціни товару.
Б. Удосконалення менеджменту.
В. Підвищення якості виробничих ресурсів.
Г. Застосування нових технологій виробництва.

А Б В Г

--	--	--	--

14. Укажіть, яке з рівнянь є правильним для визначення грошових агрегатів:

- А. $M_0 = M_1 + \text{Поточні рахунки в банках.}$
Б. $M_1 = M_0 + \text{Цінні папери банків.}$
В. $M_2 = M_1 + \text{Короткострокові рахунки в банках.}$
Г. $M_3 = M_2 + \text{Монети} + \text{Паперові гроші.}$

А Б В Г

--	--	--	--

15. Визначте, який із чинників безпосередньо *не вплине* на ринковий попит на яблучний сік:

- А. Зростання доходів споживачів.
Б. Зростання чисельності населення.
В. Зниження цін на апельсиновий сік.
Г. Підвищення закупівельних цін на яблука.

А Б В Г

--	--	--	--

16. Обсяг виробництва в національній економіці зріс з 200 до 240 млрд грошових одиниць, а швидкість обігу грошей зросла з 5 до 6 обертів. Визначте, як має змінитися грошова маса для того, щоб загальний рівень цін залишився сталим:

- А. Зрости на 20 %.
- Б. Зменшитися на 20 %.
- В. Зменшитися на 44 %.
- Г. Має залишитися сталою.

А	Б	В	Г

17. Укажіть відповідність між видом безробіття і категоріями безробітних осіб:

1.	Приховане безробіття.	А.	Працівник, який звільнився у зв'язку з переходом на більш оплачувану роботу.
2.	Циклічне безробіття.	Б.	Працівник, скорочений унаслідок запровадження нової технології виробництва.
3.	Фрикційне безробіття.	В.	Працівник, який перебуває на лікарняному.
4.	Структурне безробіття.	Г.	Працівник, відправлений у вимушену адміністративну відпустку без збереження зарплати.
		Д.	Працівник, звільнений у результаті зменшення сукупного попиту в економіці.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

18. Укажіть відповідність між назвами міжнародних фінансових організацій і напрямками їхньої діяльності:

1.	Міжнародний банк реконструкції та розвитку.	А.	Фінансування міжнародного підприємництва.
2.	Міжнародний валютний фонд.	Б.	Сприяння міжнародному валютному співробітництву та стабілізація валютних курсів країн-учасниць.
3.	Міжнародна фінансова корпорація.	В.	Забезпечення страхування міжнародних інвестиційних ризиків.
4.	Міжнародна асоціація розвитку.	Г.	Надання довгострокових кредитів урядам країн для сприяння їхнього соціального та економічного розвитку.
		Д.	Фінансування країн, що розвиваються, які мають низьку кредитоспроможність для отримання позик у Світового банку.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

Достатній рівень

19*. Ваші батьки вклали в банк 10 000 грн. під 20 % річних терміном на 1 рік із щоквартальним нарахуванням процентів з виплатою в кінці строку. Обчисліть, яку суму вони отримають у банку через рік:

- А. 2000 грн.
- Б. 12 000 грн.
- В. 12 155 грн.
- Г. 20 736 грн.

А	Б	В	Г

19. Обчисліть, яку суму отримає вкладник 10 000 грн., якщо ставка депозиту 20 % річних, а строк 2 роки з виплатою простих процентів:

- А. 4000 грн.
- Б. 12 000 грн.
- В. 14 000 грн.
- Г. 14 400 грн.

А	Б	В	Г

* Тут і в подальшому контрольні завдання достатнього та високого рівнів складності, позначені зірочкою (*), обов'язкові для виконання учнями, які навчалися за економічним профілем. Для учнів, які вивчали «Економіку» на стандартному або академічному рівні, запропоновані інші завдання зазначених рівнів складності. Контрольні завдання початкового та середнього рівнів складності обов'язкові для виконання всіма учнями незалежно від профілю навчання.

20*. Ринок певного товару характеризується такими функціями попиту та пропозиції:
 $Q_d = 140 - 5P$, $Q_s = -20 + 3P$. Фіксована ціна встановлена урядом на рівні $P = 25$ грн.
 У результаті обсяг продажу товару становитиме:

- А. 15.
 Б. 20.
 В. 15.
 Г. 5.

А Б В Г

--	--	--	--

20. Ринок певного товару характеризується такими функціями попиту та пропозиції:

$$Q_d = 140 - 5P, Q_s = -20 + 3P. \text{ Визначте рівноважний обсяг товару:}$$

- А. 40.
 Б. 20.
 В. 15.
 Г. 5.

А Б В Г

--	--	--	--

21*. Розв'яжіть задачу. На фірмі виробляють 100 000 одиниць товару при чисельності робітників 1000 осіб. Установлення сучасного автоматизованого устаткування дасть можливість збільшити виробництво товару на 20 000 одиниць, одночасно зменшивши чисельність персоналу на 20 %. Обчисліть, на скільки відсотків зросте продуктивність праці.

21. Розв'яжіть задачу. На фірмі виробляють 5000 одиниць товару при чисельності робітників 50 осіб. Установлення сучасного автоматизованого устаткування дасть можливість збільшити виробництво товару на 1000 одиниць, одночасно зменшивши чисельність персоналу до 30 осіб. Визначте, як змінилася продуктивність праці.

Високий рівень

22*. Розв'яжіть задачу. Нехай економіку країни представляє виробництво трьох типів товарів, що характеризується показниками, наведеними в таблиці:

Роки	Товар 1		Товар 2		Товар 3	
	Ціна	Обсяг	Ціна	Обсяг	Ціна	Обсяг
2012	5	50	10	20	100	75
2013	6	55	12	25	120	80

Визначте, на скільки процентів змінилася реальна заробітна плата, якщо в 2012 році вона була 3000 грн., а в 2013 році номінальна заробітна плата вже становила 3600 грн.

22. Розв'яжіть задачу. Визначте, на скільки процентів змінилася реальна заробітна плата працівника, якщо в 2012 році вона становила 3000 грн., а в 2013 році номінальна заробітна плата досягла рівня 3600 грн. При цьому темп інфляції за цей період становив 8 %.

23*. Дайте визначення понять «попит» і «пропозиція». Сформулюйте закон попиту і закон пропозиції. Які чинники і як мають подіяти, щоб зменшилася рівноважна ціна і збільшився обсяг продажу продукції? Ситуацію проілюструйте графічно.

23. Дайте визначення понять «попит» і «пропозиція». Сформулюйте закон попиту і закон пропозиції. Укажіть нецінові чинники попиту і пропозиції.

ВАРІАНТ 2

Початковий рівень

1. Визначте, що або хто належить до об'єктів економічних відносин:
- А. Виробники і споживачі.
  - Б. Доходи окремої родини.
  - В. Кредитори та боржники.
  - Г. Власники землі, нерухомості та орендарі.
- А Б В Г
2. Визначте, що є альтернативною вартістю виробництва ручки:
- А. Собівартість виробництва ручки.
  - Б. Кількість ресурсів, використаних для виробництва ручки.
  - В. Витрати на заробітну плату працівникам, які виготовляли ручки.
  - Г. Інша продукція, від виробництва якої відмовилися у зв'язку з випуском ручок.
- А Б В Г
3. Виберіть із запропонованих варіантів, із чим пов'язана проблема «як виробляти» в ринковій економіці:
- А. «Голосуванням грошима».
  - Б. Організацією і технологією виробництва.
  - В. Бажаннями і можливостями споживачів купити той чи інший товар.
  - Г. Наявністю робітників, обладнання, устаткування і сировинних матеріалів.
- А Б В Г
4. Укажіть, що може стати причиною неринкового ціноутворення:
- А. Узгодження попиту і пропозиції.
  - Б. Наявність досконало конкурентного ринку.
  - В. Прагнення виробників обмежити конкуренцію.
  - Г. Здійснення раціональної поведінки економічними суб'єктами.
- А Б В Г
5. Зазначте, що є метою підприємницької діяльності:
- А. Отримання максимального прибутку.
  - Б. Забезпечення повної зайнятості ресурсів.
  - В. Максимізація доходів: прибутку, зарплати, ренти, процента.
  - Г. Задоволення потреб суспільства внаслідок виробництва та продажу товарів і послуг.
- А Б В Г
6. Укажіть недолік товариства з обмеженою відповідальністю:
- А. Повна відповідальність за результати господарської діяльності.
  - Б. Необхідність реорганізації підприємства в разі виходу одного із засновників.
  - В. Можливі конфлікти інтересів між засновниками та професійними менеджерами.
  - Г. Необхідність виконання управлінських та виробничих функцій однією особою, що може призвести до хибних рішень.
- А Б В Г
7. Визначте, як називають показник відношення прибутку до загальних витрат:
- А. Рентабельністю.
  - Б. Середніми витратами.
  - В. Продуктивністю праці.
  - Г. Граничними витратами.
- А Б В Г
8. Укажіть, який з названих розділів *не належить* до основних розділів бізнес-плану:
- А. Цілі бізнесу.

- Б. Формування ціни.
В. Результати дослідження ринку.
Г. Оцінка можливої продуктивності праці.

А Б В Г

--	--	--	--

9. Укажіть, який із засобів може використовувати Центральний банк країни, здійснюючи грошово-кредитну політику:

- А. Надання кредитів підприємствам.
Б. Купівля-продаж державних облігацій.
В. Купівля-продаж ресурсів на товарній біржі.
Г. Зменшення ставки оподаткування прибутку підприємств.

А Б В Г

--	--	--	--

10. Укажіть, що включається до складу ВВП при визначенні його за сумою витрат:

- А. Рента.
Б. Прибуток.
В. Заробітна плата.
Г. Чистий експорт.

А Б В Г

--	--	--	--

11. Зазначте, який із засобів використовується для здійснення антиінфляційної політики:

- А. Купівля державних цінних паперів.
Б. Зменшення облікової ставки процента.
В. Зменшення норми обов'язкових резервів банку.
Г. Збільшення рівня оподаткування доходів домогосподарств.

А Б В Г

--	--	--	--

12. Укажіть, який з видів безробіття зростає в результаті того, що на підприємстві, де були встановлені автомати з продажу кави, чаю, печива, цукерок тощо, ліквідували робоче місце продавця цих товарів:

- А. Циклічного безробіття.
Б. Прихованого безробіття.
В. Фрикційного безробіття.
Г. Структурного безробіття.

А Б В Г

--	--	--	--

Середній рівень

13. Укажіть, у результаті дії якого чинника зростуть і рівноважна ціна, і рівноважний обсяг товару:

- А. Зростання ціни на товар-замінник.
Б. Зростання акцизного податку на товар.
В. Зростання ціни на доповнюючий товар.
Г. Удосконалення технологій виробництва даного товару.

А Б В Г

--	--	--	--

14. Укажіть, за допомогою якої формули визначається валовий дохід (загальний виторг) підприємства:

- А. Виручка від реалізації продукції – Загальні витрати.
Б. Обсяг реалізованої продукції : Ціна одиниці продукції.
В. Обсяг реалізованої продукції × Ціна одиниці продукції.
Г. Обсяг виробленої продукції × Середні витрати на одиницю продукції.

А Б В Г

--	--	--	--

15. Визначте за даними таблиці характер ставки оподаткування:

Заробітна плата, грн.	2000	5000	10 000	15 000
Податок з доходу фізичних осіб, грн.	300	750	1500	2321

- А. Регресивна.
Б. Пропорційна.
В. Прогресивна.
Г. Комбінована.

А Б В Г

--	--	--	--

16. Зазначте, яка з наведених комбінацій заходів грошово-кредитної політики матиме найбільший стимулюючий вплив на економічне зростання:

	Облікова ставка	Операції із цінними паперами на відкритому ринку	Вимоги щодо норми банківських резервів
А.	Підвищення	Продаж облігацій	Зменшення
Б.	Зменшення	Купівля облігацій	Зменшення
В.	Зменшення	Продаж облігацій	Зменшення
Г.	Підвищення	Купівля облігацій	Підвищення

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

17. Укажіть відповідність між видами виробництва і прикладами видів економічної діяльності:

1.	Виробництво матеріальних благ.	А.	Освіта.
2.	Виробництво матеріальних послуг.	Б.	Мистецтво.
3.	Виробництво нематеріальних благ.	В.	Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку.
4.	Виробництво нематеріальних послуг.	Г.	Затвердження законів, що регулюють економічну діяльність.
		Д.	Сільське господарство, мисливство, лісове господарство.

	А	Б	В	Г	Д
1	☐	☐	☐	☐	☐
2	☐	☐	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐	☐	☐
4	☐	☐	☐	☐	☐

18. Укажіть відповідність між визначеннями і поняттями:

1.	Суттєве посилення економічної та політичної взаємозалежності країн світу в результаті зростання масштабів міжнародної торгівлі, посилення міжнародних фінансових потоків, руху робочої сили та науково-технічного співробітництва.	А.	Протекціонізм.
2.	Спеціалізація країн на виробництві певних товарів і послуг.	Б.	Світове господарство.
3.	Система національних економік, які беруть участь у міжнародному поділі праці і пов'язані між собою системою економічних відносин.	В.	Міжнародна торгівля.
4.	Обмін товарами і послугами між країнами світу.	Г.	Міжнародний поділ праці.
		Д.	Глобалізація.

	А	Б	В	Г	Д
1	☐	☐	☐	☐	☐
2	☐	☐	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐	☐	☐
4	☐	☐	☐	☐	☐

Достатній рівень

19*. Визначте, як змінилася продуктивність праці за умови, що обсяг виробництва товарів зріс з 10 000 до 11 970 т, ціни зросли на 10 %, а чисельність робітників збільшилася на 5 %:

- А. Зросла на 4 %.
 Б. Зросла на 14 %.
 В. Зросла на 15 %.
 Г. Зросла на 26 %.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

19. Визначте, як змінилася продуктивність праці за умови, що обсяг виробництва товарів зріс з 5000 до 6000 т, а чисельність робітників збільшилася з 100 до 120 осіб:

- А. Зросла на 50 т/особу.
 Б. Зменшилася на 50 %.
 В. Зросла на 50 %.
 Г. Не змінилася.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

20*. Країна А може виробляти 15 000 т пшениці або 30 000 т гречки з певної кількості ресурсів. Країна Б може виробляти 20 000 т пшениці або 50 000 т гречки з такої самої кількості ресурсів, тоді:

- А. Країна Б не буде ні експортувати, ні імпортувати гречку.
- Б. Країна А не буде ні експортувати, ні імпортувати пшеницю.
- В. Країна Б буде експортувати пшеницю та імпортувати гречку.
- Г. Країна А буде експортувати пшеницю та імпортувати гречку.

А	Б	В	Г

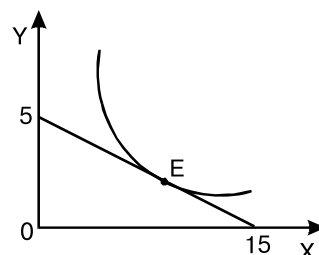
20. Визначте, яка з країн буде спеціалізуватися на виробництві пшениці, якщо Країна А може виробляти 15 т пшениці або 45 т гречки з одиниці ресурсів. Країна Б може виробляти 20 т пшениці або 50 т гречки з одиниці ресурсів. Країна В може виробляти 30 т пшениці або 80 т гречки з одиниці ресурсів:

- А. Країна А.
- Б. Країна Б.
- В. Країна В.
- Г. Країна Б і Країна В.

А	Б	В	Г

21*. Розв'яжіть задачу. Графічне зображення вибору споживача наведено на рисунку. Рівновага споживача досягається в точці Е.

1. Знайдіть величину доходу споживача, якщо відомо, що ціна товару Х становить 20 грн.
2. Зазначте, якою в такому випадку має бути ціна на товар Y.
3. Запишіть рівняння зображеної бюджетної лінії.

21. Розв'яжіть задачу. Визначте ціну товару Х, якщо відомо, що ціна товару Y становить 20 грн., а дохід споживача – 200 грн. При цьому раціональний споживач купує 4 од. товару Х та 5 од. товару Y.

Високий рівень

22*. Розв'яжіть задачу. Нехай економіку країни представляє виробництво трьох типів товарів, що характеризується показниками, наведеними в таблиці:

Роки	Товар 1		Товар 2		Товар 3	
	Ціна	Обсяг	Ціна	Обсяг	Ціна	Обсяг
2012	50	80	10	40	70	200
2013	60	100	15	50	75	220

За даними таблиці визначте індекс споживчих цін та дефлятор ВВП.

22. Розв'яжіть задачу. Нехай економіку країни представляє виробництво двох типів товарів, що характеризується показниками, наведеними в таблиці:

Роки	Товар 1		Товар 2	
	Ціна	Обсяг	Ціна	Обсяг
2012	20	80	10	40
2013	25	100	15	50

За даними таблиці визначте індекс споживчих цін.

23*. Визначте сутність ринку землі. Укажіть види ренти і сформулюйте їхнє визначення. Яка особливість пропозиції землі? Визначте фактори попиту на землю та проілюструйте графічно їхній вплив на величину ренти.

23. Визначте сутність ринку землі. Яка особливість пропозиції землі? Визначте фактори попиту на землю.

ВАРІАНТ 3

Початковий рівень

1. Виберіть економічні відносини, які безпосередньо стосуються обміну в економіці:
- А. Суспільний поділ праці.
  - Б. Надання банківських послуг.
  - В. Купівля і продаж товарів на ринку.
  - Г. Одержання ренти власником земельної ділянки.
- А Б В Г
2. Укажіть, що із зазначеного *не належить* до виробничих ресурсів:
- А. Земля.
  - Б. Праця.
  - В. Процент.
  - Г. Інформація.
- А Б В Г
3. Визначте, яка з наведених рис характеризує ремісничу технологію виробництва:
- А. Як рушій використовується енергія м'язів людини або тварини.
  - Б. Як рушій використовується парова, а пізніше – електрична енергія.
  - В. Як засоби виробництва використовуються автоматична техніка та комп'ютери.
  - Г. Вплив людини на предмети праці здійснюється з використанням системи машин.
- А Б В Г
4. Укажіть, що визначає сучасну цінність грошей:
- А. Виробничі витрати на виготовлення грошей.
  - Б. Їхня відносна обмеженість і наявність номінальної вартості.
  - В. Купівельна спроможність, яка залежить від змін загального рівня цін.
  - Г. Те, що гроші виготовлені зі спеціального матеріалу і мають захисні знаки.
- А Б В Г
5. Визначте, у чому може виявлятися суперечність між суспільними та приватними інтересами підприємців:
- А. Підприємці зацікавлені у використанні енергоощадних технологій і виробництв, що дозволить збільшити їхній прибуток.
  - Б. З метою поширення інформації про якість товарів та послуг, які виробляють підприємці, вони надмірно зловживають рекламою.
  - В. Підприємець може отримати максимальний прибуток, якнайповніше задовольняючи потреби окремих споживачів та суспільства в цілому.
  - Г. Підприємці можуть вибирати такий спосіб економії на витратах, як погіршення умов праці, зростання її інтенсивності без змін заробітної плати найманих працівників.
- А Б В Г
6. Укажіть витрати підприємця, які належать до внутрішніх (неявних) витрат:
- А. Податкові відрахування до державного бюджету та штрафи.
  - Б. Витрати на сировину та матеріали, необхідні для виробництва, придбані на «чорному» ринку.
  - В. Не отриманий підприємцем додатковий прибуток у зв'язку із загостренням економічної кризи.
  - Г. Не отримана підприємцем заробітна плата в іншому, найкращому з варіантів використання власної праці у зв'язку із започаткуванням власного бізнесу.
- А Б В Г
7. Визначте повний перелік суб'єктів макроекономічного кругообігу:
- А. Споживачі та виробники продукції, експортери, держава.

- Б. Підприємці, фінансові посередники, держава та закордонні виробники.
 В. Домашні господарства, підприємці, держава і закордонні покупці вітчизняної продукції.
 Г. Домашні господарства, держава, закордонні покупці вітчизняної продукції та закордонні виробники експортованої продукції.

А	Б	В	Г

8. Укажіть, яка з рівностей ілюструє умову макроекономічної рівноваги:

- А. Загальний дохід = Загальні витрати.
 Б. Сукупний прибуток = Сукупний дохід.
 В. Сукупна пропозиція = Сукупний попит.
 Г. Сукупний дохід = Зарплата + Рента + Процент + Прибуток + Амортизація.

А	Б	В	Г

9. Визначте, як змінюються ціни й рівень зайнятості в період такої фази середнього циклу, як спад:

- А. Ціни й рівень зайнятості зменшуються.
 Б. Ціни зменшуються, рівень зайнятості зростає.
 В. Ціни зростають, рівень зайнятості зменшується.
 Г. Ціни й рівень зайнятості залишаються незмінними.

А	Б	В	Г

10. Укажіть помилковий приклад фрикційного безробіття:

- А. Програміст, який звільнився у зв'язку з переїздом.
 Б. Журналістка, яка звільнилася за власним бажанням.
 В. Випускник університету, який ще не знайшов роботи.
 Г. Менеджер підприємства, звільнений у зв'язку з економічною кризою.

А	Б	В	Г

11. Оберіть чинник, який може зумовити інфляцію витрат:

- А. Підвищення цін на виробничі ресурси.
 Б. Зменшення норми обов'язкових резервів банків.
 В. Збільшення соціальної допомоги сім'ям з дітьми.
 Г. Зростання державних видатків на будівництво шкіл та лікарень.

А	Б	В	Г

12. Укажіть міжнародну валютно-фінансову організацію, однією з функцій якої є регулювання валютних курсів та забезпечення конвертованості валют:

- А. Світовий банк.
 Б. Міжнародний валютний фонд.
 В. Європейський центральний банк.
 Г. Європейський банк реконструкції та розвитку.

А	Б	В	Г

Середній рівень

13. Укажіть, у результаті дії якого чинника зросте рівноважна ціна, а рівноважний обсяг товару зменшиться:

- А. Зростання доходу споживачів.
 Б. Зростання акцизного податку на товар.
 В. Зростання ціни на доповнюючий товар.
 Г. Упровадження нових технологій виробництва.

А	Б	В	Г

14. Виберіть правильну рівність для обчислення граничних витрат виробництва при збільшенні обсягів виробництва з 100 до 120 одиниць продукції:

- А. $MC = (TC_{150} + TC_{100}) : (150 - 100)$.
 Б. $MC = (TC_{150} - TC_{100}) : (150 + 100)$.
 В. $MC = (TC_{150} - TC_{100}) : (150 - 100)$.
 Г. $MC = (TC_{100} - TC_{150}) : (100 + 150)$.

А	Б	В	Г

15. Укажіть, якою є ставка оподаткування, якщо дохід у розмірі 13 000 грн. оподатковується за ставкою 17 %, а дохід у розмірі 3000 грн. – за ставкою 15 %:

- А.** Ліквідна.   **В.** Пропорційна.
Б. Регресивна.   **Г.** Прогресивна.

А	Б	В	Г

16. Зазначте, чи зможе держава сплачувати трансферти, якщо не отримуватиме надходжень від сплати податків:

- А.** Ні, оскільки джерелом трансфертів є податки.
Б. Так, джерелом трансфертів можуть стати заощадження.
В. Так, джерелом трансфертів можуть стати рента і прибуток.
Г. Ні, оскільки держава буде змушена зменшувати державні витрати.

А	Б	В	Г

17. Укажіть відповідність між прикладами й назвами виробничих ресурсів:

1.	Машини та інструменти, за допомогою яких виробляють товари і послуги.	А.	Природні ресурси.
2.	Зайняті та безробітні.	Б.	Капітальні ресурси.
3.	Корисні копалини.	В.	Інформація.
4.	Здібності людини щодо організації виробництва та впровадження інновацій.	Г.	Здатність до підприємництва.
		Д.	Трудові ресурси.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

18. Укажіть відповідність між класифікацією країн за рівнем розвитку та окремими групами країн:

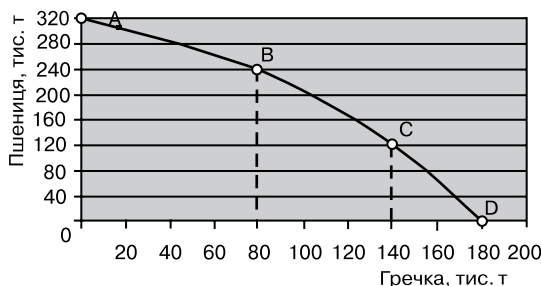
1.	Країни високого рівня розвитку.	А.	Росія, Україна, Грузія, Азербайджан, Туркменістан.
2.	Країни середнього рівня розвитку.	Б.	Ангола, Нігерія, Непал, Замбія, Судан, Зімбабве.
3.	Країни, що розвиваються.	В.	США, Канада, Австралія, Японія, Велика Британія.
4.	Країни з несформованими ринками.	Г.	Ізраїль, Південна Корея, Сінгапур, Таїланд, Тайвань.
		Д.	Нова Зеландія, Мексика, Куба, Ефіопія, Гвінея, Конго.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

Достатній рівень

19*. За даними графіка кривої виробничих можливостей визначте, як змінювалась альтернативна вартість виробництва гречки на кожному з проміжків:

Варіант відповіді	Проміжок		
	А → В	В → С	С → D
А.	1 т гречки = 1 т пшениці	1 т гречки = 0,5 т пшениці	1 т гречки = 0,33 т пшениці
Б.	1 т гречки = 1 т пшениці	1 т гречки = 2 т пшениці	1 т гречки = 3 т пшениці
В.	1 т гречки = 240 т пшениці	1 т гречки = 120 т пшениці	1 т гречки = 0 т пшениці
Г.	1 т гречки = 320 т пшениці	1 т гречки = 240 т пшениці	1 т гречки = 120 т пшениці

А	Б	В	Г

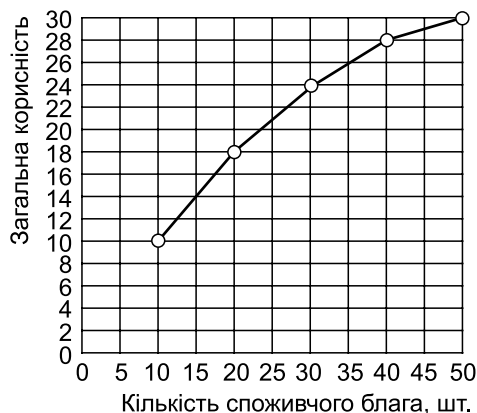
19. За даними графіка кривої виробничих можливостей визначте, якою є альтернативна вартість виробництва гречки на проміжку з 140 тис. т до 180 тис. т:

- А. 1 т гречки = 0 т пшениці.
 Б. 1 т гречки = 0,33 т пшениці.
 В. 1 т гречки = 3 т пшениці.
 Г. 1 т гречки = 120 т пшениці.

А	Б	В	Г

20*. Визначте за допомогою графіка граничну корисність 15-ї одиниці блага:

- А. 0,8.   В. 14.
 Б. 8.   Г. 15.

А	Б	В	Г

20. Визначте за допомогою графіка граничну корисність одиниці блага при збільшенні його споживання з 40 до 50 шт.:

- А. 0,2.   В. 28.
 Б. 2.   Г. 30.

А	Б	В	Г

21*. Розв'яжіть задачу. Щорічний прибуток акціонерного товариства дорівнює 100 000 грн. Загальна кількість звичайних акцій становила 2500 шт. Щорічними рішеннями загальних зборів акціонерів визначено, що 50 % прибутку буде використано на виплату дивідендів. Ставка банківського процента – 20 %. Обчисліть загальний дохід від володіння звичайною акцією, номінальна вартість якої 80 грн. і яка була продана наприкінці 3-го року.

21. Розв'яжіть задачу. Обчисліть, яку суму отримає вкладник 2000 грн., якщо ставка депозиту 20 % річних, а строк 2 роки зі щорічним нарахуванням складних процентів.

Високий рівень

22*. Розв'яжіть задачу. Функція попиту на товар має вигляд: $Q_d = 7 - P$, функція пропозиції: $Q_s = 2P - 5$. Визначте:

- рівноважну ціну й рівноважну кількість товару;
- якою буде рівноважна ціна і кількість товару при встановленні акцизного податку в розмірі 1,5 грн. на одиницю товару. Як розподілиться цей податок між споживачами і виробниками? Розв'язання проілюструйте графічно.

22. Розв'яжіть задачу. Функція попиту на товар має вигляд: $Q_d = 7 - P$, функція пропозиції: $Q_s = 2P - 5$. Визначте:

- рівноважну ціну й рівноважну кількість товару;
- якою буде ситуація на ринку, якщо держава встановить фіксовану ціну на рівні 5 грн.

23*. Чим відрізняється ринок робочої сили від ринку готової продукції? Які чинники і як мають подіяти, щоб збільшилася рівноважна зарплата й збільшився рівноважний обсяг робочої сили? Ситуацію проілюструйте графічно. Як і з якою метою держава здійснює регулювання ринку робочої сили?

23. Охарактеризуйте особливості ринку робочої сили. Визначте чинники попиту і пропозиції робочої сили. Укажіть функції державної служби зайнятості.

ВАРІАНТ 4

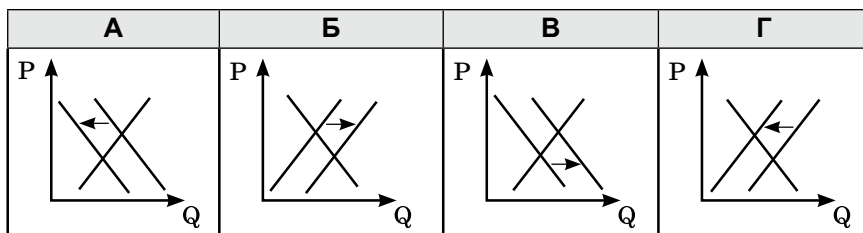
Початковий рівень

1. Оберіть правильне закінчення твердження: «Виробництво – це діяльність людей, спрямована на створення продуктів, речей і послуг...»:
- А. Для задоволення потреб у результаті поєднання природних і капітальних ресурсів.
  - Б. Для задоволення потреб у результаті поєднання праці, засобів праці та предметів праці.
  - В. З метою отримання прибутку в результаті організації і управління власним підприємством.
  - Г. Для задоволення потреб у результаті ефективного використання трудових і капітальних ресурсів.
- А Б В Г
2. Визначте, під впливом якого чинника крива попиту зміщується праворуч:
- А. Зменшення доходів споживачів.
  - Б. Збільшення ціни на товар-субститут (взаємозамінний товар).
  - В. Збільшення ціни на комплементарний (доповнюючий) товар.
  - Г. Зменшення ціни на сировину та матеріали, за допомогою яких виробляють даний товар.
- А Б В Г
3. Зазначте, що належить до складу грошового агрегату МЗ:
- А. Готівка поза банками.
  - Б. Готівка поза банками, поточні рахунки в банках.
  - В. Готівка поза банками, поточні рахунки в банках, короткострокові рахунки.
  - Г. Готівка поза банками, поточні рахунки в банках, короткострокові рахунки, цінні папери банків.
- А Б В Г
4. Укажіть, як називають прибуток після відрахування загальних витрат на виробництво та реалізацію продукції:
- А. Чистий прибуток.
  - Б. Валовий прибуток.
  - В. Нормальний прибуток.
  - Г. Економічний прибуток.
- А Б В Г
5. Укажіть, для якої з організаційно-правових форм підприємств характерними є простота організації та швидкість втілення управлінських рішень:
- А. Корпорація.
  - Б. Одноосібне володіння.
  - В. Товариство з обмеженою відповідальністю.
  - Г. Товариство з додатковою відповідальністю.
- А Б В Г
6. Укажіть, зважаючи на схему загального макроекономічного кругообігу, чи обов'язково зменшення податків на прибуток від підприємницької діяльності означатиме подальше скорочення державних витрат:
- А. Так, адже податки на прибутки підприємців є джерелом державних витрат.
  - Б. Ні, адже зменшення податків на прибутки підприємців означає збільшення заощаджень.
  - В. Так, оскільки зменшення податків на прибутки підприємців автоматично означає зменшення й податків з доходів домогосподарств.
  - Г. Ні, тому що зменшення податків на прибутки підприємців держава може, наприклад, компенсувати збільшенням податків з доходів домогосподарств.
- А Б В Г

7. Зазначте, що *не враховують* у показнику ВВП, обчисленому методом потоку доходів:
- А. Ренту.   В. Зарплату.
Б. Процент.   Г. Стипендію.
8. Укажіть *помилковий* приклад структурного безробіття:
- А. Менеджери, незадоволені низькою зарплатою і звільнені за власним бажанням.
Б. Продавці кави, звільнені у зв'язку з масовим використанням кавових автоматів.
В. Металурги, звільнені у зв'язку з впровадженням конверторного способу виробництва.
Г. Відсутній попит на биндюжників, унаслідок зникнення попиту на послуги гужового транспортування вантажів.
9. Укажіть вид інфляції, якщо ціни за рік зросли на 45 %:
- А. Помірна.   В. Галопуюча.
Б. Повзуча.   Г. Гіперінфляція.
10. Зазначте, який податок належить до прямих:
- А. Мито.   В. Податок на додану вартість.
Б. Акцизний податок.   Г. Податок з доходів фізичних осіб.
11. Укажіть, який із засобів належить до інструментів грошово-кредитної політики держави:
- А. Розмір штрафів.   В. Податкові відрахування з бюджету.
Б. Ставка податку.   Г. Норма резервів комерційних банків.
12. Укажіть, що *не належить* до функцій Міжнародного валютного фонду:
- А. Сприяння міжнародному співробітництву у валютній сфері.
Б. Сприяння міжнародній торгівлі шляхом стабілізації валютних курсів.
В. Усунення валютних обмежень і надання кредитів для врегулювання платіжних балансів.
Г. Створення спільних підприємств і транснаціональних корпорацій з метою отримання прибутку і стабілізації валютних курсів.

Середній рівень

13. Укажіть, за допомогою якого показника визначають ефективність використання підприємницьких здібностей:
- А. Фондовіддача.   В. Капіталовіддача.
Б. Рентабельність.   Г. Продуктивність праці.
14. Укажіть умову визначення оптимального обсягу виробництва:
- А. Валовий дохід – Загальні витрати > 0.
Б. Валовий дохід = Загальні витрати.
В. Граничний дохід – Граничні витрати > 0.
Г. Граничний дохід = Граничні витрати.
15. Визначте, на якому з графіків ринкової рівноваги правильно відображено зміни, що відбулися на ринку яблук за умови підвищення ціни на груші.

А Б В Г

16. Укажіть, який з принципів не належить до принципів функціонування Світової організації торгівлі:
- А. Прозорість торговельної політики та вирішення конфліктів у процесі переговорів.
  - Б. Взаємне надання режиму найбільшого сприяння в торгівлі, що виключає дискримінаційні обмеження.
  - В. Встановлення кількісних обмежень обсягів торгівлі (квот) залежно від рівня експортної потужності країни.
  - Г. Регулювання торгівлі переважно через митні тарифи, що встановлюються в процесі переговорів та взаємоузгоджень.

А	Б	В	Г

17. Укажіть відповідність між факторами виробництва та наведеними їхніми прикладами.

1.	Земля.	А.	Тракторист.
2.	Праця.	Б.	Трактор.
3.	Капітал.	В.	Інструкція з використання хімічних добрив.
4.	Підприємницькі здібності.	Г.	Уміння менеджера агрофірми управляти.
		Д.	Поле.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

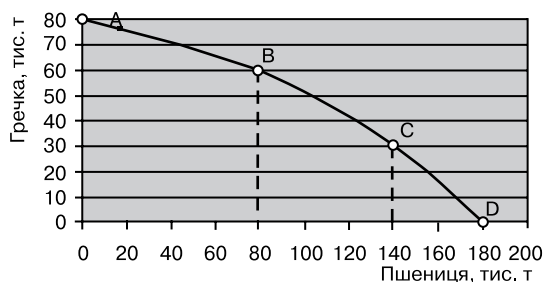
18. Укажіть відповідність між видами підприємств та їхніми недоліками:

1.	Одноосібне приватне підприємство.	А.	Співвласники, які мають більшу частку в капіталі підприємства, можуть ігнорувати інтереси тих, що мають меншу частку.
2.	Повне товариство.	Б.	Менша економічна ефективність унаслідок необхідності виробництва суспільних благ і забезпечення соціальної ефективності.
3.	Акціонерне товариство.	В.	Недостатність ресурсів, необхідних для значного розширення виробництва.
4.	Державне підприємство.	Г.	Неможливість здійснення зовнішньоекономічної діяльності.
		Д.	Відповідальність учасників за результати господарської діяльності внеском до капіталу підприємства та власним майном.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

Достатній рівень

- 19*. Якнайефективніше використовуючи ресурси й виробничі потужності, ферма має криву виробничих можливостей, представлену на графіку. Визначте, яке з тверджень правильне:

А	Б	В	Г

- А. Альтернативна вартість виробництва 80 тис. т пшениці дорівнює виробництву 60 тис. т гречки.
- Б. Альтернативна вартість виробництва 1 т гречки дорівнює втраті можливості виробити 4 т пшениці.
- В. Альтернативна вартість виробництва перших 30 тис. т гречки дорівнює втраті можливості виробити 40 тис. т пшениці.
- Г. При збільшенні виробництва пшениці з 80 до 140 тис. т альтернативна вартість виробництва 1 т пшениці дорівнює втраті можливості виробити 2 т гречки.

19. За даними графіка кривої виробничих можливостей визначте, якою є альтернативна вартість виробництва 140 тис. т пшениці:

- А. 20 тис. т гречки.
 Б. 30 тис. т гречки.
 В. 50 тис. т гречки.
 Г. 0,36 тис. т гречки.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

20*. Реальний ВВП базового року становив 450 млрд грн., номінальний ВВП у поточному році збільшився до 550 млрд грн., рівень цін за цей період підвищився на 10 %. Визначте, чому дорівнював абсолютний приріст реального ВВП у поточному році:

- А. 495 млрд грн.
 Б. 155 млрд грн.
 В. 100 млрд грн.
 Г. 50 млрд грн.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

20. Номінальний ВВП становив 600 млрд грн., дефлятор ВВП – 120 %. Визначте реальний ВВП:

- А. 5 млрд грн.
 Б. 480 млрд грн.
 В. 500 млрд грн.
 Г. 720 млрд грн.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

21*. Розв'яжіть задачу. Підприємство має можливість виробляти товар, використовуючи різні технології. Кількість кожного виробничого ресурсу за відповідною технологією та ціни на ресурси наведено в таблиці:

Ресурси	Ціна, грн.	Необхідна кількість ресурсів, одиниць		
		Технологія 1	Технологія 2	Технологія 3
Земля	400	5	6	5
Праця	300	20	30	25
Капітал	700	30	20	25
Підприємницькі здібності	500	1	1	1

Визначте і обґрунтуйте розрахунками найефективніший варіант технології виробництва.

21. Розв'яжіть задачу. Підприємство має можливість виробляти товар, використовуючи різні технології. Кількість кожного виробничого ресурсу за відповідною технологією та ціни на ресурси наведено в таблиці:

Ресурси	Ціна, грн.	Необхідна кількість ресурсів, одиниць	
		Технологія 1	Технологія 2
Земля	400	5	6
Праця	300	20	30
Капітал	700	30	20

Визначте і обґрунтуйте розрахунками найефективніший варіант технології виробництва.

Високий рівень

22*. Розв'яжіть задачу. Ви плануєте відкрити підприємство з виробництва меблів. При цьому придбання обладнання обійдеться в 500 000 грн., строк експлуатації якого – 10 років. За альтернативного використання, дохід з використовуваного обладнання становив би 60 000 грн./рік. Витрати на заробітну платню працівникам становити-

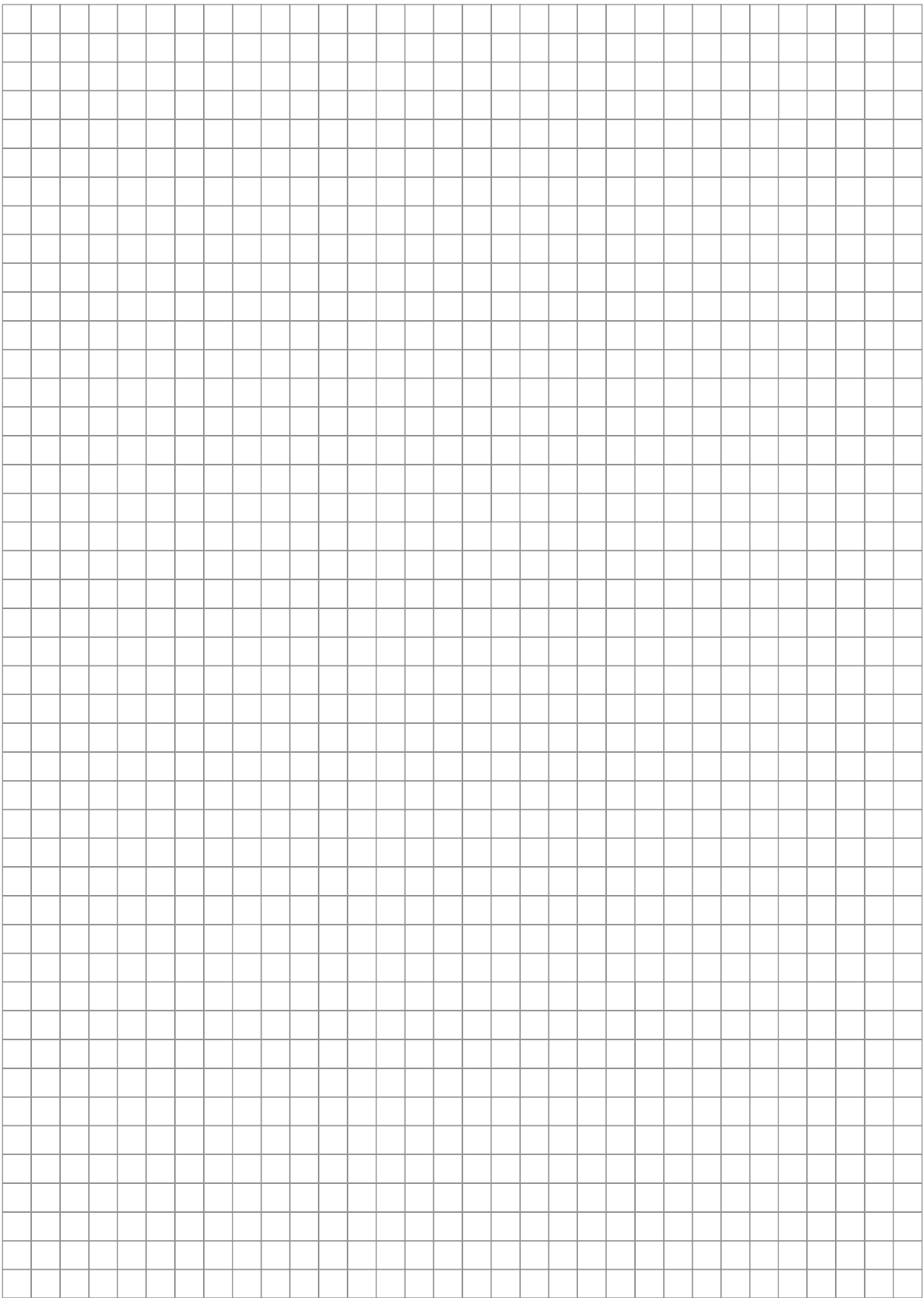
муть 40 000 грн./міс., орендна плата – 100 000 грн./рік, а на закупівлю матеріалів та електроенергії необхідно 50 000 грн./рік. За прогнозом, виторг від реалізації продукції становитиме 1 000 000 грн./рік. На подібному підприємстві вам пропонували працювати менеджером з оплатою 10 000 грн./міс. Визначте можливий бухгалтерський та економічний прибуток підприємства за рік.

- 22.** Розв'яжіть задачу. Ви плануєте відкрити підприємство з виробництва меблів. При цьому амортизаційні витрати на обладнання становитимуть 100 000 грн./рік. Витрати на заробітну платню працівникам становитимуть 50 000 грн./міс., орендна плата – 300 000 грн./рік, а на закупівлю матеріалів та електроенергії необхідно 800 000 грн./рік. За прогнозом виторг від реалізації продукції становитиме 2 000 000 грн./рік. Визначте можливий бухгалтерський та чистий прибуток підприємства за рік, якщо ставка податку на прибуток становить 20 %.
- 23*.** Охарактеризуйте функції домогосподарства в ринковій економіці. Проаналізуйте дані таблиці та визначте, як змінюється частка витрат на придбання продовольчих та непродовольчих товарів українських домогосподарств залежно від зміни доходів. Чи підтверджує структура витрат українських домогосподарств закон Енгеля?

**Структура сукупних витрат домогосподарств України
з різними середньодушовими еквівалентними грошовими доходами в 2012 році
(у середньому за місяць у розрахунку на одне домогосподарство)**

Середньодушовий еквівалентний загальний дохід, грн./міс.	Частка витрат на придбання продовольчих товарів, %	Частка витрат на придбання непродовольчих товарів та послуг, %	Частка неспоживчих сукупних витрат, %
До 480	68,3	28,9	2,8
480–840	67,2	29,5	3,3
840–1200	64,8	31,1	4,1
1200–1560	61,4	32,9	5,7
1560–1920	58,1	34,5	7,4
1920–2280	56,1	35,2	8,7
2280–2640	53,9	36,6	9,5
2640–3000	51,9	37,5	10,6
3000–3360	48,8	38,2	13,0
3360–3720	45,9	38,1	16,0
Понад 3720	40,4	41,1	18,5

- 23.** Які функції домогосподарства в ринковій економіці? Проаналізуйте дані таблиці й визначте, як змінюється частка витрат на придбання продовольчих товарів українських домогосподарств залежно від зміни доходів.

Початковий рівень

1. Зазначте, що охоплює економіка як сфера життя суспільства:

- A. Купівлю та продаж товарів і послуг та отримання за них доходів.
- B. Виробництво, купівлю продукції, нагромадження капіталу та споживання продукції.
- B. Виробництво товарів і послуг, обмін ними, розподіл створених у суспільстві благ і споживання їх.
- Г. Споживання створених у суспільстві благ для задоволення потреб людей в умовах обмежених ресурсів.

A	B	B	Г
☐	☐	☐	☐

2. Укажіть особливість, яка *не характеризує* інформаційний продукт:

- A. Споживання продукту призводить до зменшення його запасу.
- B. Після збільшення кількості споживачів, корисність продукту не стає меншою.
- B. Корисність окремої частини продукту більшою мірою, ніж для інших товарів, залежить від часу його одержання.
- Г. Відшкодування витрат на створення продукту за кошти його безпосередніх користувачів значно ускладнюється, оскільки важко або неможливо обмежити його споживання лише певним колом покупців.

A	B	B	Г
☐	☐	☐	☐

3. Укажіть, чого *не можна* визначити за допомогою кривої виробничих можливостей:

- A. Альтернативну вартість виробництва продукції.
- B. Ступінь задоволення потреб споживачів за умов повного використання ресурсів.
- B. Межу виробництва засобів виробництва і предметів споживання за умов повного використання ресурсів.
- Г. Рівень економічного зростання, що досягається на основі збільшення кількості факторів виробництва та підвищення їхньої якості.

A	B	B	Г
☐	☐	☐	☐

4. Оберіть правильне закінчення твердження: «У схемі ринкового кругообігу придбання зошитів відображає рух...»:

- A. Товарів від домогосподарств через ринок ресурсів підприємствам.
- B. Товарів від підприємств через товарний ринок домогосподарствам.
- B. Ресурсів від домогосподарств через ресурсний ринок підприємствам.
- Г. Грошових коштів від домогосподарств через ринок товарів і послуг підприємствам.

A	B	B	Г
☐	☐	☐	☐

5. Зазначте, у якому з випадків попит на послуги праці шахтарів зросте:

- A. Зріс попит на вугілля.
- B. Збільшилася чисельність працездатного населення.
- B. Профспілки домоглися збільшення заробітної плати шахтарям.
- Г. У галузі запроваджено новітню капіталомістку технологію видобутку вугілля.

A	B	B	Г
☐	☐	☐	☐

6. Зазначте, яку діяльність можна назвати підприємницькою:

- A. Офіцер армії керує військовим аеродромом і отримує заробітну плату.
- B. Власник приватного легкового автомобіля використовує його для поїздок на дачу.
- B. Продавець торговельного кіоску щомісяця отримує заробітну плату та премію за виконану роботу.
- Г. Менеджер-власник стоматологічної поліклініки придбав і використовує нове обладнання для протезування зубів з метою отримання прибутку.

A	B	B	Г
☐	☐	☐	☐

7. Укажіть, до якого виду належить підприємство, якщо на ньому працює 90 осіб і середньорічний валовий дохід від реалізації продукції становить 99 млн грн.:
- А. Мале.   В. Велике.
Б. Середнє.   Г. Приватне.
- А Б В Г
8. Визначте, яка з характерних рис притаманна одноосібному володінню:
- А. Посилене регулювання з боку державних органів управління.
Б. Повна відповідальність за результати господарської діяльності.
В. Можливість наймання висококваліфікованих менеджерів і працівників.
Г. Значне розширення капіталу за кошти від продажу акцій та кредитів банків.
- А Б В Г
9. Укажіть вид прибутку підприємця, який дорівнює різниці між валовим доходом, загальними витратами та податковими відрахуваннями до державного бюджету:
- А. Чистий прибуток.
Б. Валовий прибуток.
В. Нормальний прибуток.
Г. Економічний прибуток.
- А Б В Г
10. Зазначте, яке з економічних явищ характеризується періодичними чергуваннями підйомів і спадів реального ВВП:
- А. Інфляція.   В. Курс валюти.
Б. Безробіття.   Г. Економічний цикл.
- А Б В Г
11. Визначте, у якій формі *не може* здійснюватися міжнародний рух капіталів:
- А. Прямі інвестиції.
Б. Портфельні інвестиції.
В. Кредити, надані фізичним особам.
Г. Інвестиції міжнародних валютно-фінансових організацій.
- А Б В Г
12. Зазначте, які засоби використовує держава, здійснюючи політику протекціонізму:
- А. Підвищення ставки процента та норми резервів комерційних банків.
Б. Зниження ставки мита та збільшення квот на експортовану продукцію.
В. Підвищення ставки мита та збільшення квот на імпортовану продукцію.
Г. Підвищення ставки мита та зменшення квот на імпортовану продукцію.
- А Б В Г

Середній рівень

13. Визначте, який з вказаних податків є податком на споживання, що стягується в момент придбання певного товару й означає фактичне вилучення з доходу споживача:
- А. Мито.
Б. Акцизний податок.
В. Податок з доходів фізичних осіб.
Г. Податок на прибуток підприємств.
- А Б В Г
14. Зазначте, який із засобів може бути використаний державою з метою зменшення безробіття:
- А. Збільшення облікової ставки процента.
Б. Зменшення державних видатків з бюджету.
В. Зменшення податку на прибуток підприємств.
Г. Збільшення норми резервів комерційних банків.
- А Б В Г

15. Визначте, яке макроекономічне явище спостерігатиметься в країні, якщо за незмінного рівня реального ВВП і сталої швидкості обігу грошової одиниці держава випустить в обіг додаткову кількість грошей:

- А. Інфляція.
- Б. Дефляція.
- В. Безробіття.
- Г. Спад виробництва.

А	Б	В	Г

16. Зазначте, який із чинників може спричинити інфляцію витрат (шок пропозиції):

- А. Зростання доходів споживачів.
- Б. Підвищення цін на енергоресурси.
- В. Зниження ставки процента за кредит.
- Г. Зростання дефіциту державного бюджету.

А	Б	В	Г

17. Укажіть відповідність між господарськими операціями підприємства і видами витрат:

1.	Витрати на виробництво одиниці продукції склали 1000 грн.	А.	Постійні витрати.
2.	У разі збільшення виробництва продукції на одну одиницю витрати зросли на 500 грн.	Б.	Змінні витрати.
3.	Підприємство сплатило 1 млн грн. за сировину й матеріали.	В.	Граничні витрати.
4.	Підприємство виплатило банку 100 тис. грн. процентів за кредит.	Г.	Середні загальні витрати.
		Д.	Середні змінні витрати.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

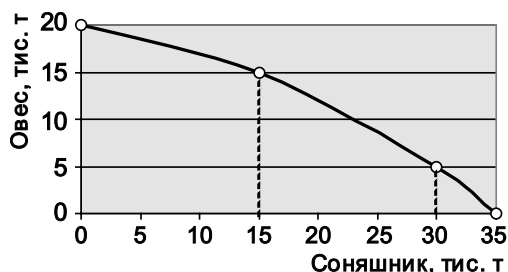
18. Укажіть відповідність між категоріями осіб з точки зору їхньої зайнятості в національному господарстві та наведеними прикладами осіб:

1.	Зайняті.	А.	Домогосподарка.
2.	Безробітні.	Б.	Охоронець, який працює три дні на тиждень.
3.	Економічно неактивні.	В.	Шахтар, звільнений у зв'язку з виходом на пенсію.
4.	Непрацевдатні.	Г.	Економіст банку, звільнений у зв'язку із скороченням штатів.
		Д.	Іноземний громадянин, що нелегально приїхав до країни і шукає роботу.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

Достатній рівень

19*. Якнайефективніше використовуючи ресурси й виробничі потужності, ферма має криву виробничих можливостей, представлену на графіку. Зазначте, яке з тверджень правильне:

- А. Альтернативна вартість виробництва 30 тис. т соняшнику дорівнює виробництву 5 тис. т вівса.
- Б. Альтернативна вартість виробництва 1 т соняшнику дорівнює втраті можливості виробити 1 т вівса;
- В. Альтернативна вартість виробництва перших 15 тис. т соняшнику дорівнює втраті можливості виробити 15 тис. т вівса.
- Г. Альтернативна вартість виробництва перших 5 тис. т вівса дорівнює втраті можливості виробити 5 тис. т соняшнику.

А	Б	В	Г

19. За даними графіка кривої виробничих можливостей визначте, якою є альтернативна вартість виробництва перших 5 тис. т вівса:

- А. 1 тис. т сояшнику.   В. 15 тис. т сояшнику.
Б. 5 тис. т сояшнику.   Г. 30 тис. т сояшнику.

А	Б	В	Г

20*. Бізнесмен узяв у банку кредит на суму 400 тис. грн. під 25 % річних терміном на 2 роки зі щорічною сплатою процентів. Визначте, яку суму він має повернути банку:

- А. 200 тис. грн.   В. 225 тис. грн.
Б. 600 тис. грн.   Г. 625 тис. грн.

А	Б	В	Г

20. Бізнесмен узяв у банку кредит на суму 400 тис. грн. під 25 % річних терміном на 2 роки зі щорічною сплатою процентів. Визначте, яку суму процентів він має виплатити банку:

- А. 200 тис. грн.   В. 600 тис. грн.
Б. 225 тис. грн.   Г. 625 тис. грн.

А	Б	В	Г

21*. Розв'яжіть задачу. Допоможіть родині раціонально розподілити дохід в обсязі 100 грн. на придбання двох товарів за умови, що ціна товару X становить 5 грн., а товару Y – 10 грн. Дані щодо граничної корисності товарів наведено в таблиці:

Кількість товарів, шт.	1	2	3	4	5	6	7	8
Гранична корисність товару X, ютілів	15	14	13	12	11	10	9	8
Гранична корисність товару Y, ютілів	32	30	28	26	24	22	20	18

21. Розв'яжіть задачу. Визначте, яку кількість придбає раціональний споживач і яку загальну корисність при цьому отримає, якщо дохід споживача – 100 грн., ціна товару X – 20 грн. Дані щодо граничної корисності товару наведено в таблиці:

Кількість товарів, шт.	1	2	3	4	5	6	7	8
Гранична корисність товару X, ютілів	15	14	13	12	11	10	9	8

Високий рівень

22*. Розв'яжіть задачу. Визначте ВВП за доходами та витратами за наведеними в таблиці даними (у млрд грн.). Розрахуйте також чистий внутрішній продукт і національний дохід.

1. Експорт	400	10. Трансфертні платежі	450
2. Дивіденди	200	11. Проценти на капітал	500
3. Амортизація	700	12. Прибуток індивідуальних власників	420
4. Заробітна плата	4000	13. Споживчі витрати	4000
5. Державні закупівлі товарів та послуг	2200	14. Імпорт	500
6. Рента	250	15. Внески на соціальне страхування	670
7. Непрямі податки	300	16. Нерозподілені прибутки корпорацій	280
8. Чисті приватні інвестиції	200	17. Податки на особисті доходи	600
9. Податки на прибутки корпорацій	350		

22. Розв'яжіть задачу. Визначте номінальний ВВП за витратами згідно з наведеними в таблиці даними (у млрд грн.). Розрахуйте реальний ВВП, якщо дефлятор ВВП становив 107 %.

23*. Під час приватизації Ваші батьки стали власниками 10 звичайних акцій підприємства. Вони вирішили продати ці акції. Визначте:

- які можливі причини того, що батьки прийняли рішення продати акції;
- де і яким чином можна продати акції підприємства;
- які функції виконує організація, на якій батьки зможуть продати свої акції?

23. Як пов'язані між собою ринок фізичного капіталу та ринок фінансового капіталу? Які економічні суб'єкти формують попит і пропозицію на ринку капіталу? Поясніть та проілюструйте графічно як формується рівноважна ставка позичкового процента.

ВАРІАНТ 6

Початковий рівень

1. Виберіть варіант відповіді, у якому найповніше представлено всі види факторів виробництва:
- А. Ферма, фермер, комбайн, трактор, селяни, довідник городника.
  - Б. Рибалка, човен, річка, інструкція з експлуатації мотора на човні.
  - В. Трактор, поле, тракторист, фермер, дизельне паливо, інструкція з правил експлуатації трактора.
  - Г. Залізниця, пасажир, машиніст, потяги, робітники станцій, інструкція з правил користування послугами залізниці.

А	Б	В	Г

2. Визначте сутність ефекту доходу:
- А. Вища ціна, пов'язані з нею витрати та більший прибуток дозволяють удосконалити виробництво та збільшувати обсяги виробництва і продажу.
  - Б. За вищої ціни створюється можливість відшкодувати вищі витрати, отже, стає можливим залучення й гірших ресурсів, що сприяє розширенню виробництва.
  - В. Нижча ціна на певний товар фактично збільшує купівельну спроможність покупця, який, почувачи себе багатшим, прагне придбати його в більшій кількості.
  - Г. У разі зменшення ціни на певний товар споживач відмовляється від інших, дорожчих товарів, завдяки чому дешевший товар продається в більшій кількості.

А	Б	В	Г

3. Укажіть умову, за якої крива попиту певного товару зміститься ліворуч:
- А. Зросли доходи споживачів.
  - Б. Зменшилися ціни на товари-замінники.
  - В. Зменшиться ціна на даний товар.
  - Г. Зросли ціни на ресурси, необхідні для виробництва даного товару.

А	Б	В	Г

4. Укажіть *неправильний* варіант відповідності між факторами виробництва та одержаними їхніми власниками доходами від їхнього продажу:

Варіант відповіді	Фактор виробництва	Доходи власників факторів виробництва
А.	Земля	Рента
Б.	Праця	Прибуток
В.	Капітал	Процент
Г.	Підприємницькі здібності	Прибуток

А	Б	В	Г

5. Визначте суб'єкта колективної форми власності:

- А. Кооперативи.
- Б. Колективи орендарів.
- В. Окремі громадяни країни.
- Г. Трудові колективи державних підприємств.

А	Б	В	Г

6. Укажіть, що є ставкою (нормою) позичкового процента:

- А. Термін окупності позичкового капіталу.
- Б. Дохід, отриманий банком від використання позичкового капіталу.
- В. Відношення суми, яку треба сплатити за користування грошима до суми позичених коштів.
- Г. Різниця між сумою грошей, яка повертається власникові грошового капіталу, та позиченою.

А	Б	В	Г

7. Укажіть, у чому полягає важливість показника «середні загальні витрати» для підприємця:

- А. Він є орієнтиром для визначення ціни товару.

- Б. Він необхідний для визначення продуктивності праці.
 В. Він враховується в умові максимізації прибутку підприємства.
 Г. Він дає можливість розрахувати виторг від реалізації продукції, якщо середні загальні витрати помножити на обсяг проданої продукції.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

8. Податковим кодексом України передбачено зниження ставки податку на прибуток підприємств з 25 до 18 % (див. табл.):

Рік	2010	2011	2012	2013	2014
Ставка податку на прибуток, %	25	23	21	19	18

Укажіть, який з принципів оподаткування характерний для податку на прибуток:

- А. Пропорційний.
 Б. Прогресивний.
 В. Регресивний.
 Г. Лінійно-спадний.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

9. Визначте, що з нижченаведеного *не є* елементом сукупних витрат:

- А. Податки.
 Б. Інвестиції.
 В. Державні витрати.
 Г. Споживчі витрати.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

10. Укажіть, на яку величину валовий внутрішній продукт (ВВП) менший за показник валового національного доходу (ВНД):

- А. На величину інвестицій.
 Б. На величину непрямих податків.
 В. На величину чистих факторних доходів.
 Г. На величину амортизаційних відрахувань.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

11. Оберіть *помилкове* твердження щодо наслідків непередбачуваної інфляції:

- А. Зростає реальна заробітна плата.
 Б. Гальмується науково-технічний прогрес.
 В. Поглиблюється розшарування населення за доходами.
 Г. Зменшуються стимули до підвищення продуктивності праці.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

12. Зазначте, як впливає на пропозицію грошей купівля Центральним банком у корпорацій облігацій внутрішньої державної позики:

- А. Зменшується.
 Б. Збільшується.
 В. Залишається незмінною.
 Г. Узгоджується з обсягом державного боргу.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

Середній рівень

13. Зазначте, яку функцію виконує європейська валютна одиниця євро:

- А. Міра вартості.
 Б. Засіб платежу.
 В. Засіб нагромадження.
 Г. Усі перелічені вище функції.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

14. Виберіть правильний висновок, який зробив би економіст, з'ясувавши, що підприємство має рентабельність виробництва, що дорівнює 20 %:

- А. Підприємство використало наявні ресурси лише на 20 % і є неефективним.
 Б. Підприємство має прибуток, який дасть змогу за 5 років окупити вкладений капітал.

- В. Підприємство отримало прибуток, частка якого в загальних витратах становила 20 %.
- Г. Підприємство одержало збитки, оскільки рентабельність менша за ставку банківського процента, який становив 25 %.

А	Б	В	Г

15. Укажіть, яка із зазначених теорій пояснює причину економічних циклів змінами у кредитуванні, пов'язаними з діяльністю банків, які змінюють ставку процента за кредит, роблячи гроші дорожчими:

- А. Грошова теорія циклів.
Б. Фінансова теорія циклів.
В. Інноваційна теорія циклів.
Г. Розподільна теорія циклів.

А	Б	В	Г

16. Укажіть, як зміниться курс євро до гривні, якщо в Україні індекс споживчих цін перевищить відповідний показник інфляції у ЄС:

- А. Курс гривні щодо євро зросте.
Б. Курс євро щодо гривні зросте.
В. Курс євро щодо гривні знизиться.
Г. Курс євро щодо гривні не зміниться.

А	Б	В	Г

17. Укажіть відповідність між подіями і функціями грошей.

1.	Максим отримав прибуток за використання своїх підприємницьких здібностей.	А.	Міра вартості.
2.	Максим придбав комплект підручників з економіки.	Б.	Засіб обігу.
3.	Максим вклав частину доходів на депозитний рахунок у банку.	В.	Засіб нагромадження.
4.	Максим у видавництві з'ясовує ціну комплекту підручників з економіки.	Г.	Засіб платежу.
		Д.	Світові гроші.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

18. Укажіть відповідність між видами державної політики та її інструментами:

1.	Стимулююча грошово-кредитна політика.	А.	Скорочення державних видатків.
2.	Стимулююча податково-бюджетна політика.	Б.	Зниження податку на прибуток підприємств.
3.	Стримуюча грошово-кредитна політика.	В.	Зменшення облікової ставки процента.
4.	Стримуюча податково-бюджетна політика.	Г.	Продаж державних цінних паперів.
		Д.	Збільшення імпорتنих товарних квот.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

Достатній рівень

- 19*. Ринок певного товару характеризується такими функціями попиту і пропозиції: $Q_d = 100 - 2P$, $Q_s = -50 + 8P$. Фіксована ціна встановлена урядом на рівні $P = 10$ грн. Визначте обсяг продажу товару.

- А. 15.   В. 70.
Б. 30.   Г. 80.

А	Б	В	Г

19. Ринок певного товару характеризується такими функціями попиту і пропозиції: $Q_d = 100 - 2P$, $Q_s = -50 + 8P$. Визначте рівноважний обсяг продажу товару.

- А. 15.   В. 70.
Б. 30.   Г. 80.

А	Б	В	Г

20*. Визначте спеціалізацію в міжнародній торгівлі двох країн. Країна А може виробляти 1 т олії або 2 т вугілля з певного обсягу ресурсів. Країна Б може виробляти 2 т олії або 5 т вугілля за такого ж обсягу ресурсів, тоді:

- А. Країна А не буде ні експортувати, ні імпортувати олію.
 Б. Країна Б не буде ні експортувати, ні імпортувати вугілля.
 В. Країна Б буде експортувати олію та імпортувати вугілля.
 Г. Країна А буде експортувати олію та імпортувати вугілля.

А	Б	В	Г

20. За яким принципом можна визначити спеціалізацію в міжнародній торгівлі, виходячи з даних про те, що країна А може виробляти 1 т олії або 2 т вугілля з певного обсягу ресурсів, а країна Б може виробляти 2 т олії або 5 т вугілля за такого ж обсягу ресурсів:

- А. За принципом конкуренції.
 Б. За принципом абсолютних переваг.
 В. За принципом економічної свободи.
 Г. За принципом порівняльних переваг.

А	Б	В	Г

21*. Розв'яжіть задачу. Припустимо, що перед вами проблема вибору: придбання певної кількості ручок та зошитів. Дані таблиці характеризують вашу криву байдужості:

Комбінації	Кількість ручок	Кількість зошитів
А	8	3
В	6	4
С	4	6
Д	2	10

Батьки виділили вам на цю покупку 96 грн. Ціна ручки 12 грн., а зошита – 8 грн. Скільки ручок та зошитів ви купите? Проілюструйте графічно точку оптимального вибору споживача.

21. Розв'яжіть задачу. Визначте ціну товару Х, якщо відомо, що ціна товару У становить 50 грн., а дохід споживача – 600 грн. При цьому раціональний споживач купує 5 од. товару Х та 4 од. товару У.

Високий рівень

22*. Розв'яжіть задачу. Уявіть, що Ви є консультантом з економічних питань. Вашими послугами користуються фірми, які працюють на конкурентному ринку. Основні показники, що характеризують діяльність цих фірм, наведено в таблиці.

Фірми	P	Q	TR	MR	TC	MC	ATC	AVC
А	2	200				2	1,5	1
В	7		700			4	5	4,5
С	5	300			1650	6		4

Ці дані є неповними, але Ваші знання дають можливість розробити певні рекомендації для кожної фірми. Заповніть порожні клітинки таблиці та подайте розрахунки відповідних показників. Обґрунтуйте рекомендації щодо оптимізації становища кожної фірми на ринку.

22. Розв'яжіть задачу. Визначте чистий прибуток підприємства та рентабельність його діяльності, якщо ціна товару становила 10 грн., обсяг продажу – 5000 од., постійні витрати – 15 000 грн., змінні витрати – 4 грн. на одиницю продукції, податок на прибуток – 20 %.

23*. Визначте переваги й недоліки планової та ринкової економіки. Яка з економічних систем є ефективнішою і чому? Охарактеризуйте тип економічної системи сучасної України.

23. Визначте принципи ринкової економіки. Які переваги й недоліки має ринкова економічна система? Чи є економічна система України ринковою? Відповідь обґрунтуйте.

ВАРІАНТ 7

Початковий рівень

1. Визначте, що є предметом дослідження економічної теорії:
- А. Відносини між людьми з приводу використання обмежених ресурсів з метою найповнішого задоволення потреб як окремих людей, так і суспільства в цілому.
  - Б. Відносини між підприємствами з приводу вибору технологічних способів виробництва товарів і послуг для підвищення ефективності економіки.
  - В. Відносини між різними країнами з приводу обміну наявними природними ресурсами для організації національного виробництва.
  - Г. Відносини між спеціалізованими підприємствами в процесі виробництва товарів і послуг для вдосконалення методів управління.
- А Б В Г
2. Виберіть подію, яка *не призведе* до зсуву кривої пропозиції певного блага:
- А. Зміна ціни цього блага.
  - Б. Зміна ціни ресурсів, необхідних для виробництва цього блага.
  - В. Зміна ставки податку на прибуток підприємств, що виробляють це благо.
  - Г. Запровадження нової технології на підприємствах, що виробляють це благо.
- А Б В Г
3. Укажіть, яка з ознак свідчить про наявність досконалої конкуренції в галузі:
- А. Неможливість інших фірм «увійти» в галузь.
  - Б. Присутність на ринку великої кількості фірм з диференційованою продукцією.
  - В. Прийняття та контроль за виконанням закону про антимонопольне регулювання.
  - Г. Присутність на ринку значної кількості невеликих фірм з однорідною продукцією.
- А Б В Г
4. Зазначте, що з наведеного *не належить* до операцій, які може здійснювати комерційний банк:
- А. Надання кредитів.
  - Б. Купівля-продаж цінних паперів.
  - В. Обслуговування платежів клієнтів.
  - Г. Установлення облікової ставки процента.
- А Б В Г
5. Визначте, що є ціною на ринку капіталу:
- А. Процент за депозитом.
  - Б. Гроші, надані в кредит.
  - В. Процент за кредит на придбання споживчих товарів.
  - Г. Процент за кредит на придбання засобів виробництва.
- А Б В Г
6. Укажіть перевагу великих підприємств порівняно з малими:
- А. Мобільність у зміні виду господарської діяльності.
  - Б. Привласнення прибутку відбувається одноосібно приватним власником.
  - В. Більші можливості для застосування у виробництві досягнень науково-технічного прогресу.
  - Г. Спрощена система управління, за якої накази керівництва безпосередньо досягають виконавців.
- А Б В Г
7. Укажіть, як називається відношення вилученої державою частки доходу фізичних та юридичних осіб до його загальної суми:
- А. Податкова пільга.
  - Б. Податковий кредит.

А Б В Г

- В. Ставка податку.
Г. Податкові відрахування.

--	--	--	--

8. Зазначте, чим зумовлена множинність пояснень безробіття в економічній науці:

- А. Неможливістю точно визначити рівень безробіття.
Б. Наявністю багатьох видів підприємств і галузей, що виробляють різну продукцію.
В. Необхідністю застосування багатьох інструментів державного регулювання для обмеження безробіття.
Г. Дією різних чинників, що формують попит і пропозицію на ринку робочої сили й визначають їхнє співвідношення.

А Б В Г

--	--	--	--

9. Зазначте, що *не належить* до негативних наслідків інфляції:

- А. Гальмування технічного прогресу.
Б. Знецінення грошей та заощаджень.
В. Недоотримання податкових надходжень до бюджету з доходів тих осіб, які втратили роботу.
Г. Зменшення купівельної спроможності споживачів та рівня їхнього споживання.

А Б В Г

--	--	--	--

10. Визначте, який документ відображає баланс видатків і доходів держави на певний календарний рік:

- А. Державний бюджет.
Б. Платіжний баланс.
В. Бізнес-план.
Г. Податковий кодекс.

А Б В Г

--	--	--	--

11. Зазначте, що таке норма обов'язкових банківських резервів:

- А. Частка власного капіталу банків, яку вони мають тримати в резервах.
Б. Частка залучених коштів клієнтів, яку банк не може надавати в кредит.
В. Частка коштів центрального банку, яку він надає в кредит комерційним.
Г. Частка залучених банком коштів клієнтів, яку він має використати для придбання облігацій внутрішньої державної позики.

А Б В Г

--	--	--	--

12. Зазначте, з якою метою застосовують імпортне мито:

- А. Для дотримання принципів функціонування Світової організації торгівлі.
Б. Для поповнення державного бюджету за рахунок експортерів продукції.
В. Для обмеження ввезення в країну товарів іноземного виробництва і підтримки вітчизняного виробника.
Г. Для обмеження вивезення з країни товарів вітчизняного виробництва і підтримки вітчизняного виробника.

А Б В Г

--	--	--	--

Середній рівень

13. Укажіть, у результаті дії якого чинника підвищиться рента:

- А. Зменшення якості землі.
Б. Осушення боліт і використання нових земельних угідь.
В. Зменшення відстані до ринків збуту сільськогосподарської продукції.
Г. Зростання зношеності засобів виробництва, що розташовані на земельній ділянці.

А Б В Г

--	--	--	--

14. Укажіть, дія якого із чинників *не призведе* до зміни рівноважної заробітної плати:

- А. Погіршення умов праці.
Б. Підвищення продуктивності праці.
В. Збільшення кількості працездатного населення.
Г. Установлення державою мінімального рівня заробітної плати понад рівноважний рівень.

А Б В Г

--	--	--	--

15. Визначте, до якого випадку можна застосувати закон спадної граничної корисності:
- А. Одна й та сама особа споживає по одній одиниці різних товарів.
  - Б. Одна й та сама особа купує кілька одиниць одного й того самого товару.
  - В. Різні особи споживають по одній одиниці одного й того самого товару.
  - Г. Одна й та сама особа споживає кілька одиниць одного й того самого товару.

А	Б	В	Г

16. Виберіть правильне закінчення твердження: «Країна, що виробляє продукцію з найменшою альтернативною вартістю, має ...»:
- А. Від'ємне сальдо торговельного балансу.
  - Б. Режим найбільшого сприяння в міжнародній торгівлі.
  - В. Порівняльні переваги в міжнародній торгівлі.
  - Г. Абсолютні переваги в міжнародній торгівлі.

А	Б	В	Г

17. Укажіть відповідність між ринками й товарами або послугами, які на них продаються:

1.	Ринок робочої сили.	А.	Автоматична лінія розливу мінеральної води.
2.	Ринок землі.	Б.	Патент на винахід.
3.	Ринок капіталів.	В.	Пасовище.
4.	Ринок інформації.	Г.	Послуги праці кравчині.
		Д.	Грошові кошти, позичені для придбання трактора.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

18. Укажіть відповідність між типами макроекономічної політики та прикладами застосування їхніх засобів:

1.	Міжнародна.	А.	Зміна норми резервування депозитів.
2.	Антиінфляційна.	Б.	Підвищення рівня мінімальної заробітної плати.
3.	Грошово-кредитна.	В.	Зміна державних видатків.
4.	Бюджетно-податкова.	Г.	Скасування ввізного мита.
		Д.	Запровадження більш ефективних та ресурсощадних технологій..

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

Достатній рівень

- 19*. Альтернативна вартість виробництва глечиків майстром-гончаром дорівнює 1 глечик = 5 тарілок. Максимальна кількість глечиків, яку майстер може виробити за 8 годин, становить 40 штук. Учень на виробництво одного глечика витрачає 20 хвилин, а на одну тарілку – 10 хвилин. Визначте, яку комбінацію продукції вони *не зможуть* виготовити за найкращого використання власної праці впродовж 8 годин:
- А. 40 глечиків і 20 тарілок.
  - Б. 0 глечиків і 248 тарілок.
  - В. 40 глечиків і 200 тарілок.
  - Г. 24 глечики і 200 тарілок.

А	Б	В	Г

19. Визначте, як на графіку кривої виробничих можливостей буде проілюстровано економічне зростання:
- А. Зміною конфігурації КВМ.
  - Б. Зміною кута нахилу КВМ.
  - В. Зсувом КВМ праворуч.
  - Г. Зсувом КВМ ліворуч.

А	Б	В	Г

20*. Вартість товарів і послуг, вироблених у країні за рік, зросла з 2000 млрд грн. до 2226 млрд грн. Швидкість обігу однієї гривні зросла на 5 %. Визначте, як має змінитися грошова маса в країні, якщо на початок року вона становила 100 млрд грн.:

- А. Зменшиться на 6 млрд грн.
 Б. Зросте на 6 млрд грн.
 В. Зросте на 11,3 %.
 Г. Зменшиться на 6 %.

А	Б	В	Г

20. Визначте умову, за якої загальний рівень цін у країні підвищиться при сталій швидкості обігу грошової маси:

- А. Якщо темп зростання грошової маси дорівнює темпу зростання фізичного обсягу виробленої продукції.
 Б. Якщо темп зростання грошової маси перевищує темп зростання фізичного обсягу виробленої продукції.
 В. Якщо темп зростання грошової маси є меншим за темп зростання фізичного обсягу виробленої продукції.
 Г. Якщо темп зменшення грошової маси дорівнює темпу зростання фізичного обсягу виробленої продукції.

А	Б	В	Г

21*. Розв'яжіть задачу. Функція попиту на товар описується рівнянням: $Q_D = 60 - 2P$, функція пропозиції: $Q_S = -6 + 20P$, де Q_D – обсяг попиту, млн шт.; Q_S – обсяг пропозиції, млн шт.

- Визначте рівноважну ціну й рівноважний обсяг продажу.
- Якщо ціна даного товару становитиме 2 грош. од., то що утвориться на ринку: надлишок чи дефіцит товару? У якому розмірі? Розв'язання задачі проілюструйте графічно.

21. Розв'яжіть задачу. Функція попиту на товар описується рівнянням: $Q_D = 60 - 2P$, функція пропозиції: $Q_S = -6 + 20P$, де Q_D – обсяг попиту, млн шт.; Q_S – обсяг пропозиції, млн шт. Визначте рівноважну ціну й рівноважний обсяг продажу.

Високий рівень

22*. Розв'яжіть задачу. Раціональний споживач щомісяця купує яблука й ківі. У таблиці зазначено дані щодо оцінки корисності, яку він отримує від споживання різної кількості яблук (X) і ківі (Y). Ціна яблук – 4 грн./кг, а ківі – 6 грн./кг. На придбання цих товарів споживач витрачає 34 грн. Якою є оптимальна комбінація споживання яблук і ківі? Яку загальну корисність одержує споживач у точці оптимуму?

Кількість товару	Загальна корисність, ютілів	
	Яблука	Ківі
1	52	84
2	100	156
3	144	216
4	184	252
5	220	282
6	252	306
7	280	318

22. Розв'яжіть задачу. Раціональний споживач щомісяця купує яблука й ківі. Ціна яблук – 4 грн./кг, ківі – 6 грн./кг. На придбання цих товарів споживач витрачає 34 грн. Якщо оптимальна кількість ківі становить 3 кг, то яку кількість яблук при цьому придбає споживач?

ВАРІАНТ 8

Початковий рівень

1. Укажіть, який закон характеризує зменшення задоволення від споживання додаткової одиниці блага:
- А. Закон попиту.
  - Б. Закон спадної граничної корисності.
  - В. Закон спадної продуктивності факторів виробництва.
  - Г. Закон пропозиції.
- А Б В Г
2. Укажіть зміст поняття «приватизація»:
- А. Передача приватної власності в державне управління.
  - Б. Передача майна від одного приватного власника іншому.
  - В. Передача державного майна у власність фізичних чи юридичних осіб.
  - Г. Зменшення державного впливу на функціонування економіки.
- А Б В Г
3. Зазначте, що є ознакою досконалої конкуренції:
- А. Відсутній контроль за ціною товару з боку виробника.
  - Б. Виготовляється унікальний продукт.
  - В. Вхід на ринок нових фірм практично неможливий.
  - Г. На ринку існує тільки один великий виробник товару.
- А Б В Г
4. Укажіть ситуацію, що виникає на ринку певного товару, якщо обсяг попиту перевищує обсяг пропозиції:
- А. Ринкова рівновага.
  - Б. Дефіцит товару.
  - В. Ціни зменшаться.
  - Г. Надлишок товару.
- А Б В Г
5. Укажіть ресурсний ринок, на якому власник отримує дохід у вигляді процента:
- А. Ринок праці.
  - Б. Ринок капіталу.
  - В. Ринок інформації.
  - Г. Ринок землі.
- А Б В Г
6. Виберіть вид підприємства за організаційно-правовою формою:
- А. Державне.
  - Б. Велике.
  - В. Комерційне.
  - Г. Корпорація.
- А Б В Г
7. Виберіть правильне закінчення твердження: «Для налагодження роботи підрозділів підприємства та підпорядкування їхньої діяльності спільній меті розробляється...»:
- А. Баланс підприємства.
  - Б. Бізнес-план.
  - В. Бюджет підприємства.
  - Г. Статут підприємства.
- А Б В Г
8. Зазначте, якому виду витрат відповідає поняття «собівартість одиниці продукції»:
- А. Загальним витратам.
  - Б. Середнім змінним витратам.
  - В. Середнім загальним витратам.
  - Г. Граничним витратам.
- А Б В Г
9. Укажіть термін, яким економічна теорія визначає здатність національної економіки виробляти матеріальні блага, надавати послуги, задовольняти потреби суспільства:
- А. Економічне зростання.
  - Б. Економічний потенціал.
  - В. Економічний дохід.
  - Г. Економічний розвиток.
- А Б В Г

10. Оберіть вид безробіття, яке збільшиться внаслідок звільнення частини працівників заводу після введення в експлуатацію автоматичної виробничої лінії розливу напоїв:
А. Приховане.
Б. Фрикційне.
В. Циклічне.
Г. Структурне.
11. Укажіть вид інфляції, що класифікується за причинами виникнення:
А. Очікувана інфляція.
Б. Помірна інфляція.
В. Інфляція витрат.
Г. Прихована інфляція.
12. Укажіть, як називається ціна грошової одиниці однієї країни, яка виражена в грошовій одиниці інших країн:
А. Валютна система.
Б. Валютний паритет.
В. Валютна інтервенція.
Г. Валютний курс.

А	Б	В	Г

А	Б	В	Г

А	Б	В	Г

Середній рівень

13. Зазначте, дія якого із чинників змістить криву ринкової пропозиції ліворуч:
А. Здешевлення сировини для виробництва товару.
Б. Значне зростання доходів покупців товару.
В. Зменшення оподаткування прибутку виробників.
Г. Зменшення кількості виробників даного товару.
14. Укажіть, що з наведеного є функцією держави в ринковій економіці:
А. Вибір технологій виробництва товарів.
Б. Установлення цін на товари і послуги.
В. Захист та підтримка конкуренції.
Г. Виробництво суспільно необхідної продукції.
15. Зазначте, які заходи уряду свідчать про здійснення стримуючої податково-бюджетної політики:
А. Зменшення податкових ставок і зменшення видатків бюджету.
Б. Зменшення податкових ставок і збільшення видатків бюджету.
В. Збільшення податкових ставок і збільшення видатків бюджету.
Г. Збільшення податкових ставок і зменшення видатків бюджету.
16. Укажіть, який захід свідчить про проведення урядом зовнішньоторговельної політики захисту вітчизняних виробників цукру:
А. Введення імпоротної квоти на ввіз цукру з-за кордону.
Б. Зниження ставки податку на додану вартість.
В. Введення високої ставки експортного мита на цукор.
Г. Зменшення податку на прибуток цукрових заводів.
17. Укажіть відповідність між визначеннями та видами грошей:

А	Б	В	Г

А	Б	В	Г

А	Б	В	Г

А	Б	В	Г

1.	Грошові знаки викарбувані з металу.	А.	Кредитна картка.
2.	Письмова розписка сплатити певну суму грошей у визначений термін з процентом.	Б.	Чек.
3.	Банківський розрахунковий засіб.	В.	Монети.
4.	Розпорядження власника банківського рахунку видати певну суму пред'явнику.	Г.	Вексель.
		Д.	Банкнота.

А	Б	В	Г	Д
1				
2				
3				
4				

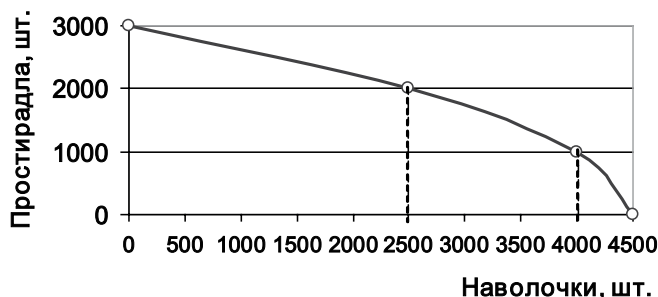
18. Укажіть відповідність між подіями та інструментами грошово-кредитної політики:

1.	Центральний банк випустив облігації на суму 200 млн гривень.	А.	Позичкова ставка процента.
2.	Комерційні банки не можуть надавати в кредит 10 % від обсягу депозитів.	Б.	Норма резервування.
3.	Центральний банк надає кредити комерційним банкам під 7,5 % річних.	В.	Операції на відкритому ринку.
4.	Комерційні банки надають кредити населенню під 25 % річних.	Г.	Прибуток банку.
		Д.	Облікова ставка.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

Достатній рівень

19*. Проаналізуйте наведений графік кривої виробничих можливостей швейного підприємства і вкажіть альтернативну вартість виробництва 1000 простирادل:

- А. 500 наволочок.
- Б. 1000 наволочок.
- В. 2000 наволочок.
- Г. 4000 наволочок.

А	Б	В	Г

19. Проаналізуйте наведений графік кривої виробничих можливостей швейного підприємства і вкажіть, який варіант виробництва є недосяжним за даного обсягу ресурсів:

- А. 2500 наволочок + 1000 простирادل.
- Б. 3000 наволочок + 2000 простирادل.
- В. 4000 наволочок + 1000 простирادل.
- Г. 3500 наволочок + 500 простирادل.

А	Б	В	Г

20*. Виберіть формулу обчислення рентабельності виробництва:

- А. $(\text{Прибуток} \times \text{Витрати}) \times 100 \%$.
- Б. $(\text{Прибуток} : \text{Витрати}) : 100 \%$.
- В. $(\text{Прибуток} + \text{Витрати}) \times 100 \%$.
- Г. $(\text{Прибуток} : \text{Витрати}) \times 100 \%$.

А	Б	В	Г

20. Визначте чистий річний прибуток підприємця, якщо 20 000 одиниць продукції ним вироблено із собівартістю 4 гривні за одиницю, реалізовано на ринку за ціною 5 гривень за одиницю і сплачено єдиний податок у розмірі 4800 гривень:

- А. 10 200 грн.
- Б. 15 800 грн.
- В. 15 200 грн.
- Г. 20 000 грн.

А	Б	В	Г

21*. Розв'яжіть задачу. Обчисліть відсоткову зміну продуктивності праці за три дні, якщо впродовж першого дня 20 кондитерів виготовили 400 тортів, другого дня обсяг продукції зріс на 20 % за сталої кількості кондитерів, а третього дня з використанням нової духової печі без двох захворілих працівників було виготовлено 450 тортів.

21. Розв'яжіть задачу. Обчисліть відсоткову зміну продуктивності праці майстерні, якщо в перший день 20 працівників виробили 400 одиниць продукції, а наступного дня без двох захворілих працівників було вироблено 378 одиниць продукції.

Високий рівень

- 22*.** Розв'яжіть задачу. ВВП країни Еколандія в 2012 році дорівнював 1140 млрд г. о. У 2013 році статистичне управління отримало такі дані національних рахунків:

Показники	млрд г. о.	Показники	млрд г. о.
Нерозподілений прибуток корпорацій	145	Дивіденди	150
Державні видатки	400	Амортизація	100
Чисті приватні інвестиції	60	Податок на прибуток корпорацій	45
Непрямі податки на бізнес	70	Процент	60
Експорт	120	Прибуток некорпоративного сектору	40
Імпорт	80	Споживчі витрати	600
Заробітна плата	500	Рента	90

Використовуючи наведені показники, розрахуйте:

1. Номінальний ВВП країни за 2013 рік.
  2. Реальний ВВП 2013 року, якщо дефлятор ВВП зріс на 8,5 %.
  3. Визначте рівень економічного зростання або спаду.
- 22.** Розв'яжіть задачу. Обчисліть обсяг амортизації, якщо ВВП дорівнює 6000 млрд г.о., споживчі витрати – 3500 млрд г.о., державні видатки – 1400 млрд г.о., чисті приватні інвестиції – 700 млрд г.о., експорт товарів і послуг – 200 млрд г.о, імпорт товарів і послуг – 300 млрд г.о.
- 23*.** Що таке виробництво? Назвіть та охарактеризуйте основні елементи виробництва і поясніть з наведенням прикладів, коли вода у виробничому процесі є предметом праці, а коли – засобом праці. Охарактеризуйте стан сільського господарства в Україні з використанням даних таблиці.

**Продукція сільського господарства в Україні
(у постійних цінах 2010 року, млрд грн.)**

Роки	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Продукція сільського господарства	282,8	183,9	151,0	179,6	184,1	172,1	201,6	198,0	194,9	233,7	223,3

- 23.** Назвіть й охарактеризуйте всі види виробничих ресурсів. Поясніть поняття «ефективність використання ресурсів» і наведіть приклади показників ефективності.

Початковий рівень

1. Укажіть, яке з наведених благ є економічним:

- А. Вода в струмку.
- Б. Вода в колодязі.
- В. Вода з водопроводу.
- Г. Вода з річки.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

2. Укажіть наслідок, зумовлений обмеженістю наявних виробничих ресурсів:

- А. Необхідність постійного зменшення обсягів виробництва.
- Б. Необхідність вибору альтернативних варіантів виробництва.
- В. Неможливість урахування всіх наявних у даний час потреб.
- Г. Забруднення довкілля та необхідність постійної зміни технології виробництва.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

3. Укажіть принципи функціонування ринкової економіки:

- А. Заборона підприємницької діяльності, диктат центральної влади.
- Б. Економічна свобода виробників, конкуренція, саморегулювання.
- В. Традиційні способи ведення господарства, натуральне виробництво.
- Г. Панування державної власності, ієрархія, зрівняльність.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

4. Зазначте, яку функцію виконує сума грошей, виплачена працівнику у вигляді заробітної плати:

- А. Міра вартості.
- Б. Засіб нагромадження.
- В. Засіб обігу.
- Г. Засіб платежу.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

5. Зазначте, яку назву має ціна, що встановлюється на ринку праці:

- А. Ставка процента.
- Б. Рента.
- В. Ставка зарплати.
- Г. Гонорар.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

6. Укажіть, яке з наведених підприємств економічна наука відносить до корпорацій:

- А. Приватне одноосібне підприємство.
- Б. Акціонерне товариство.
- В. Виробничий кооператив.
- Г. Державне комунальне підприємство.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

7. Укажіть змінні витрати підприємства:

- А. Витрати на сировину та матеріали.
- Б. Витрати на зарплату адміністративного персоналу.
- В. Витрати на оренду приміщення та обладнання.
- Г. Витрати на погашення процентів за кредит.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

8. Зазначте, що з наведеного *не* є суспільним благом:

- А. Світлові фонтани в центрі міста.
- Б. Електричні лампи в магазині.
- В. Маяк на морському узбережжі.
- Г. Вуличні ліхтарі вздовж доріг.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

9. Укажіть, який вид безробіття зросте при звільненні працівника заводу за власним бажанням у зв'язку з переїздом на нове місце проживання:

- А. Природне.
- Б. Циклічне.
- В. Структурне.
- Г. Фрикційне.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

10. Укажіть, як називається фінансовий план доходів і видатків держави на певний рік:

- А. Державними резервами. В. Державним бюджетом.
Б. Державним фондом. Г. Державним боргом.

А	Б	В	Г

11. Оберіть правильне визначення поняття «валютний курс гривні»:

- А. Це кількість одиниць іноземної валюти, що обмінюється на одну гривню.
Б. Це співвідношення вартості однакових товарів, що можуть бути придбані за 1 гривню і 1 грошову одиницю іноземної валюти.
В. Це кількість гривень, що обмінюється на одну грошову одиницю іноземної валюти.
Г. Це вартість виробництва однієї гривневої купюри, виміряна в іноземній валюті.

А	Б	В	Г

12. Виберіть правильне закінчення твердження: «Кошти, вкладені іноземним приватним підприємцем у створення фірми в Україні, називаються...»:

- А. Міжнародною позикою.
Б. Валютними інтервенціями.
В. Чистими приватними інвестиціями.
Г. Прямими іноземними інвестиціями.

А	Б	В	Г

Середній рівень

13. Зазначте, яке з положень стосується предмета сучасної економічної науки:

- А. Основою багатства народів є торгівля з іншими країнами.
Б. Основною продуктивною силою суспільства є робочий клас.
В. Задоволення потреб суспільства в умовах обмеженості ресурсів.
Г. Територіальне розміщення виробничих ресурсів у країні.

А	Б	В	Г

14. Укажіть, яке з наведених підприємств належить до посередницьких:

- А. Швейна фабрика. В. Супермаркет.
Б. Агенція з працевлаштування. Г. Кредитна спілка.

А	Б	В	Г

15. Визначте, у якому твердженні слово «пропозиція» слід замінити словосполученням «обсяг пропозиції»:

- А. Пропозиція лиж на ринку зросла з приходом сніжної зими.
Б. Уведення в експлуатацію нового лижного заводу збільшило пропозицію лиж.
В. Зростання ціни лиж збільшило їхню пропозицію.
Г. Пропозиція лиж зменшилася з подорожчанням деревини.

А	Б	В	Г

16. Укажіть, що *не буде* враховано під час обчислення показника ВВП у поточному році:

- А. Вартість нового тролейбуса, придбаного міською радою.
Б. Вартість послуг бригади будівельників, сплачених родиною.
В. Витрати на придбання підприємством сировини та палива.
Г. Вартість придбаних акцій на вторинному ринку цінних паперів.

А	Б	В	Г

17. Укажіть відповідність між особами та видами безробіття:

1.	Водій тролейбуса, який звільнився у зв'язку з погіршенням здоров'я і шукає більш легкої роботи.	А.	Циклічне безробіття.
2.	Складув, скорочений унаслідок запровадження технології автоматичного виробництва пляшок.	Б.	Фрикційне безробіття.
3.	Продавець автосалону, звільнений унаслідок зменшення попиту на автомобілі під час економічного спаду.	В.	Структурне безробіття.

А	Б	В	Г	Д
1				
2				
3				
4				

4.	Робітник заводу, відправлений у довготривалу адміністративну відпустку без збереження зарплати.	Г.	Сезонне безробіття.
		Д.	Приховане безробіття..

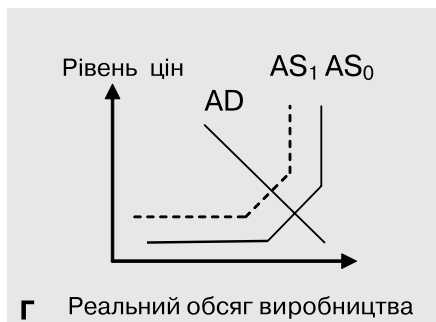
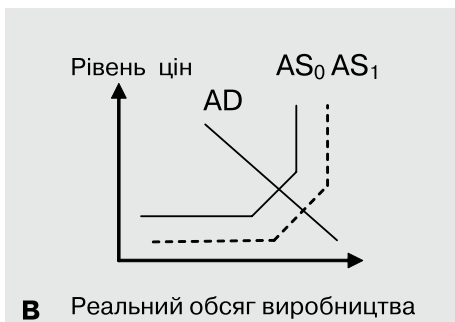
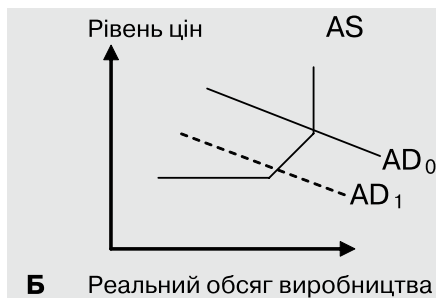
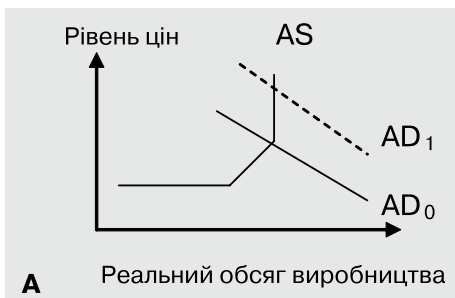
18. Укажіть відповідність між поняттями та їхніми визначеннями:

1.	Грошово-кредитна політика.	А.	Неспроможність підприємств та організацій своєчасно розраховуватися один з одним.
2.	Грошова маса.	Б.	Державні заходи впливу на основні параметри економіки через зміну грошової маси.
3.	Грошовий ринок.	В.	Випуск паперових грошей.
4.	Платіжна криза.	Г.	Відносини між власниками тимчасово вільних грошових коштів і позичальниками.
		Д.	Сукупність усіх грошових засобів, що перебувають в обігу.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

Достатній рівень

19*. Зазначте, який графік зміни макрорівноваги ілюструє одночасне зниження цін та зростання рівня безробіття в економіці:

А	Б	В	Г

19. Укажіть повний перелік суб'єктів економічних відносин у національній економіці:

- А. Домогосподарства, підприємства, державний сектор, зовнішній сектор.
- Б. Домогосподарства, фірми, ринки, ринкові організації та установи.
- В. Домогосподарства, підприємницький сектор, державний сектор, промисловість.
- Г. Домогосподарства, підприємницький сектор, міністерства, банки, біржі.

А	Б	В	Г

20*. Визначте економічний прибуток підприємця та доцільність продовження підприємницької діяльності, якщо впродовж місяця він реалізував 2000 одиниць продукції за ціною 300 грн./шт., його явні витрати дорівнювали 540 тис. грн., а неявні – 70 тис. грн.:

- А. + 60 тис. грн., варто продовжувати бізнес.
- Б. – 10 тис. грн., не варто продовжувати бізнес.

А Б В Г

- В. + 10 тис. грн., варто продовжувати бізнес.
Г. 600 тис. грн., варто продовжувати бізнес.

--	--	--	--

20. Обчисліть рентабельність діяльності підприємства, якщо дохід від реалізації продукції дорівнював 440 тис. гривень, а витрати – 400 тис. гривень:

- А. 90 %.   В. 10 %.
Б. 11 %.   Г. 110 %.

А Б В Г

--	--	--	--

- 21*. Розв'яжіть задачу. Заповніть пропуски в таблиці, що містить оцінку споживачем корисності блага, і поясніть, скільки одиниць товару він купить та яку максимальну корисність отримає, якщо грошей на придбання блага він має 20 грн., а ціна блага – 5 грн. за одиницю.

Кількість одиниць блага	Загальна корисність, ютілів	Гранична корисність, ютілів
1	14	
2		10
3		6
4	32	
5		0

21. Розв'яжіть задачу. Споживач оцінює власне задоволення від вживання кожної пляшки свіжого соку таким чином:

Кількість одиниць блага, шт.	1	2	3	4	5	6
Гранична корисність, бали	16	12	8	2	1	0

Визначте загальну корисність від споживання соку, якщо він може витратити лише 12 грн., а ціна однієї пляшки соку – 4 грн. за одиницю.

Високий рівень

- 22*. Розв'яжіть задачу. Попит і пропозиція на ринку праці певного регіону описується функціями: $D_L = 800 - 40w$, $S_L = 200 + 20w$ (де D_L – обсяг попиту, тис. осіб; S_L – обсяг пропозиції, тис. осіб; w – ставка зарплати, гривень за одну відпрацьовану людину-годину). Унаслідок відкриття декількох старих підприємств попит на працю зменшився на 25 %.

1. Визначте рівноважну ставку зарплати та кількість найнятих працівників до закриття старих підприємств.
2. Визначте, на скільки відсотків змінилася рівноважна ставка зарплати та скільки працівників було звільнено.
3. Побудуйте графіки попиту та пропозиції праці на ринку до і після закриття підприємств.

22. Розв'яжіть задачу. Попит і пропозиція на певному ринку праці описуються функціями: $D_L = 800 - 40w$, $S_L = 200 + 20w$, де D_L – обсяг попиту на послуги працівників, S_L – кількість осіб, що пропонують послуги праці, w – денна ставка зарплати в гривнях. Визначте:

- 1) рівноважну ставку зарплати та обсяг найманих працівників на цьому ринку;
- 2) що спостерігатиметься на цьому ринку, якщо уряд установить мінімальну ставку оплати праці для цієї категорії працівників на рівні 15 гривень на день;
- 3) побудуйте графіки попиту та пропозиції і позначте всі зміни на ньому.

- 23*. Охарактеризуйте особливості діяльності підприємства на ринку досконалої конкуренції та поясніть, за рахунок чого підприємство може збільшувати виторг від реалізації продукції і максимізувати прибуток. Чи є ринок сільськогосподарської продукції досконало конкурентним?

23. Поясніть суть ринкової конкуренції та охарактеризуйте її види.

Початковий рівень

1. Виберіть правильне закінчення твердження: «Усе, що може бути використано для виробництва товарів та послуг, називається...»:
  - А. Технологіями виробництва.
  - Б. Виробничими ресурсами.
  - В. Виробничими потребами.
  - Г. Предметами праці.

А	Б	В	Г

2. Зазначте, як вирішується питання «Як виробляти?» у ринковій економіці:
  - А. Прямі вказівки центральних органів управління щодо технології виробництва.
  - Б. Досвід попередніх поколінь щодо способів виробництва певних видів продукції.
  - В. Використання у виробництві технологій з меншими витратами.
  - Г. Державне планування пріоритетних напрямків науково-технічного розвитку.

А	Б	В	Г

3. Укажіть, що з нижченаведеного належить до одного з видів грошей і є розпорядженням про видачу коштів:
  - А. Акція.
  - Б. Вексель.
  - В. Чек.
  - Г. Розрахунковий рахунок у банку.

А	Б	В	Г

4. Визначте, як відобразиться на пропозиції товару здорожчання ресурсів, необхідних для його виробництва:
  - А. Зменшиться обсяг пропозиції.
  - Б. Збільшиться величина пропозиції.
  - В. Збільшиться пропозиція товару.
  - Г. Зменшиться пропозиція товару.

А	Б	В	Г

5. Визначте, що є об'єктом купівлі-продажу на ринку цінних паперів:
  - А. Рукописи творів художньої літератури.
  - Б. Облігації державної внутрішньої позики.
  - В. Свідоцтва про винаходи та патенти.
  - Г. Оригінали історичних документів.

А	Б	В	Г

6. Укажіть, як називаються витрати підприємця, пов'язані з використанням ним у бізнесі власних ресурсів:
  - А. Неявні або внутрішні.
  - Б. Явні або внутрішні.
  - В. Неявні або бухгалтерські.
  - Г. Явні або зовнішні.

А	Б	В	Г

7. Укажіть, що з наведеного не є зовнішніми фінансовими ресурсами підприємства:
  - А. Позичені кошти.
  - Б. Лізинг.
  - В. Кошти від продажу власних акцій.
  - Г. Прибуток підприємства.

А	Б	В	Г

8. Оберіть правильне визначення валового внутрішнього продукту:
  - А. Сумарна ринкова вартість усіх кінцевих товарів і послуг, вироблених вітчизняними виробниками впродовж певного періоду.
  - Б. Сумарна ринкова вартість проміжних і кінцевих товарів і послуг, вироблених вітчизняними виробниками за певний період часу.
  - В. Сумарна ринкова вартість усіх кінцевих товарів і послуг, вироблених на території країни вітчизняними виробниками за певний період часу.
  - Г. Сумарна ринкова вартість усіх кінцевих товарів і послуг, вироблених на території певної країни впродовж певного проміжку часу.

А	Б	В	Г

9. Укажіть вид безробіття, унаслідок якого втрачається частина ВВП порівняно з потенційно можливим його рівнем:
A. Циклічне.	B. Природне.
B. Фрикційне.	Г. Структурне.
- A B B Г**
10. Виберіть правильне закінчення твердження: «Ставка оподаткування, що зростає зі збільшенням доходів, називається...»:
A. Оптимальною.	B. Пропорційною.
B. Регресивною.	Г. Прогресивною.
- A B B Г**
11. Оберіть правильне закінчення твердження: «Відсоткова ставка, яка встановлюється Центральним банком і регламентує частку депозитів, що не може бути надана в кредит, називається...»:
A. Нормою резервування.	B. Обліковою ставкою.
B. Нормою прибутковості.	Г. Кредитною ставкою.
- A B B Г**
12. Зазначте, як називається збільшення валютного курсу національної грошової одиниці:
A. Інфляція.	B. Деномінація.
B. Ревальвація.	Г. Девальвація.
- A B B Г**

Середній рівень

13. Визначте, що відбуватиметься на ринку певного товару за інших рівних умов, якщо крива пропозиції зміститься праворуч:
A. Ринкова ціна зменшиться, обсяг продажу зросте.
B. Ринкова ціна збільшиться, обсяг продажу зросте.
B. Рівноважний обсяг зменшиться, ціна зменшиться.
Г. Обсяг продажу не зміниться, а ринкова ціна зменшиться.
- A B B Г**
14. Укажіть, що з наведеного викличе зростання попиту на земельні ділянки для вирощування сільськогосподарської продукції:
A. Збільшення попиту на пшеницю.
B. Зменшення попиту на жито.
B. Зростання попиту на комбайни.
Г. Зменшення ренти.
- A B B Г**
15. Оберіть правильне твердження щодо функцій держави в ринковій економіці:
A. Установлення цін на всі товари, що виробляються в державі.
B. Створення робочих місць на приватних підприємствах.
B. Зменшення дії негативних зовнішніх ефектів від виробництва.
Г. Визначення обсягів та асортименту виробництва продукції.
- A B B Г**
16. Виберіть правильне закінчення твердження: «Фінансовий документ, що відображає надходження та витрати країни, пов'язані із зовнішньою торгівлею, міжнародним рухом капіталів, доходів та трансфертів, називається...»:
A. Торговельний баланс.	B. Державний бюджет.
B. Платіжний баланс.	Г. Бізнес-план країни.
- A B B Г**
17. Укажіть відповідність між наведеними подіями і сферами економіки:

1.	Батько отримав 6000 грн. зарплати.	A.	Споживання.
2.	Мати заплатила 100 грн. за кабельне телебачення.	B.	Розподіл.
3.	Приватна пекарня виготовила 2000 кг хліба.	B.	Заощадження.
4.	Підліток слухає музику з використанням плейєра.	Г.	Виробництво.
		Д.	Обмін.

	A	B	B	Г	Д
1	☐	☐	☐	☐	☐
2	☐	☐	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐	☐	☐
4	☐	☐	☐	☐	☐

18. Укажіть відповідність між показниками результатів національного виробництва та цілями їхнього використання:

1.	Валовий внутрішній продукт у поточних цінах у гривнях (номінальний ВВП).	А.	Показник обсягу національного виробництва, що дозволяє оцінити рівень економічного зростання (або спаду).
2.	Валовий внутрішній продукт у незмінних цінах у гривнях (реальний ВВП).	Б.	Показник, який використовується для зіставлення рівня розвитку різних країн.
3.	Валовий внутрішній продукт на душу населення в доларах США за паритетом купівельної спроможності.	В.	Показник, що дозволяє виміряти обсяг вироблених у країні за певний період товарів і послуг, придатних для кінцевого використання.
4.	Валовий національний дохід у поточних цінах у гривнях.	Г.	Показник, який вимірює зайнятість наявних у національній економіці ресурсів.
		Д.	Показник обсягу виробництва національної економіки, який враховує доходи українців за кордоном та доходи іноземців в українській економіці.

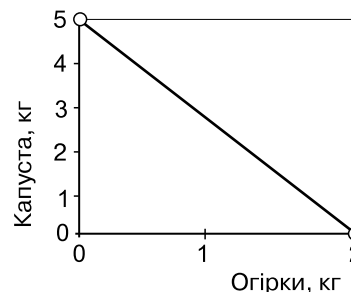
	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

Достатній рівень

19*. Проаналізуйте наведений графік бюджетної лінії споживача й визначте, якою є ціна огірків, якщо ціна капусти 6 грн./кг:

- А. 15 грн./кг.
- Б. 20 грн./кг.
- В. 30 грн./кг.
- Г. 5 грн./кг.

А	Б	В	Г

19. Зазначте, як змінюється загальна корисність яблук зі збільшенням обсягу їхнього споживання:

- А. Збільшується з кожним з'їденим яблуком до певної межі.
- Б. Зменшується з кожним з'їденим яблуком до певної межі.
- В. Не змінюється при будь-якому обсязі споживання.
- Г. Спочатку зменшується, а потім зростає.

А	Б	В	Г

20*. Визначте, як змінилася кількість працівників підприємства наприкінці місяця, якщо на початку місяця 100 працівників виробили 600 одиниць продукції, а в кінці місяця при виробництві 720 одиниць продукції продуктивність праці зросла на 50 %:

- А. Збільшилася на 25 працівників.
- Б. Збільшилася на 20 %.
- В. Зменшилася на 20 %.
- Г. Зменшилася на 25 працівників.

А	Б	В	Г

20. Виберіть правильний висновок, який зробив би економіст, проаналізувавши такий звіт:

Звіт про порівняння продуктивності праці сироварних підприємств	
Підприємства	Показник продуктивності праці, тонн / особу
Підприємство «Альфа»	220
Підприємство «Бета»	200
Підприємство «Гамма»	300
Підприємство «Дельта»	280
Середній показник у галузі	270

- А. Більш ефективним є виробництво на підприємстві «Альфа».
 Б. Більш ефективно використовує трудові ресурси підприємство «Гамма».
 В. Підприємство «Дельта» неефективно використовує ресурси.
 Г. Підприємство «Бета» є збитковим.

А	Б	В	Г

- 21*. Розв'яжіть задачу. Розрахуйте точковий коефіцієнт цінової еластичності попиту при зміні ціни з 8 грн. до 10 грн. за одиницю, якщо функція попиту має вигляд $Q_D = 60 - 4P$. Зробіть висновок про еластичність попиту на цей товар.
21. Розв'яжіть задачу. Визначте, як зміниться ціна картоплі на певному ринку, якщо певного дня на ринок привезуть додатково ще 10 тонн. Початкові функції попиту і пропозиції картоплі на ринку мають вигляд: $Q_D = 60 - P$, $Q_S = 20 + P$.

Високий рівень

- 22*. Розв'яжіть задачу. Підприємство «Вершковий рай» має можливість одночасно виробляти молоко і сир. Відомо, що альтернативна вартість виробництва однієї тонни сиру цехом №1 дорівнює 20 літрам молока, при максимальному щоденному виробництві молока в обсязі 1000 літрів. Цех № 2 може за зміну виробити або 1200 літрів молока, або 40 тонн сиру.
- Побудуйте криву виробничих можливостей заводу і оцініть можливість випуску 500 літрів молока і 90 тонн сиру.
  - Укажіть, чи досягнуто повного обсягу виробництва й повної зайнятості ресурсів, якщо поточного місяця вироблено 600 літрів молока і 50 тонн сиру.
22. Розв'яжіть задачу. Підприємство може одночасно виробляти або 900 наметів, або 300 парашутів. Виконайте такі дії:
- обчисліть альтернативну вартість виробництва одного парашута і одного намету;
  - побудуйте криву виробничих можливостей підприємства;
  - визначте, чи зможе підприємство виробляти одночасно: а) 300 наметів і 250 парашутів; б) 200 наметів і 100 парашутів. Поясніть причини. Позначте відповідні точки на графіку.
- 23*. Охарактеризуйте види інфляції за причинами виникнення і поясніть, хто з економічних суб'єктів зазнає втрат через зростання цін. Укажіть, які основні причини інфляції в Україні. Проаналізуйте динаміку темпів інфляції в Україні.

Динаміка темпів інфляції в Україні (до грудня попереднього року)

Роки	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Темп інфляції, %	2000,0	10156,0	401,0	181,7	39,7	10,1	20,0	19,2	25,8	6,1

Роки	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Темп інфляції, %	-0,6	8,2	12,3	10,3	11,6	16,6	22,3	12,3	9,1	4,6	-0,2	0,5

Джерело: Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

23. Поясніть сутність економічного явища інфляції, назвіть її види та укажіть, як вона впливає на доходи різних категорій населення.

Початковий рівень

1. Оберіть метод економічної теорії, що полягає у групуванні економічних явищ за певними ознаками:
  - А. Класифікація.
  - Б. Моделювання.
  - В. Узагальнення.
  - Г. Абстрагування.

А	Б	В	Г

2. Укажіть, яким законом пояснюється збільшення обсягу купленого товару внаслідок зменшення ціни на цей товар:
  - А. Законом пропозиції.
  - Б. Законом попиту.
  - В. Законом вартості.
  - Г. Законом зростання потреб.

А	Б	В	Г

3. Укажіть подію, що зменшить ринковий попит на товар:
  - А. Збільшення кількості покупців товару.
  - Б. Збільшення цін на виробничі ресурси.
  - В. Збільшення ціни даного товару.
  - Г. Зменшення доходів покупців товару.

А	Б	В	Г

4. Виберіть правильне закінчення твердження: «Прояв необхідності людини в певних речах та послугах в економічній науці називається...»:
  - А. Корисністю.
  - Б. Попитом.
  - В. Потребою.
  - Г. Користю.

А	Б	В	Г

5. Виберіть правильне закінчення твердження: «Рента – це винагорода за використання у виробництві...»:
  - А. Трудових ресурсів.
  - Б. Природних ресурсів.
  - В. Ресурсу «інформація».
  - Г. Капітальних ресурсів.

А	Б	В	Г

6. Укажіть, який показник характеризує рівень прибутковості підприємства:
  - А. Капіталовіддача.
  - Б. Продуктивність праці.
  - В. Рентабельність.
  - Г. Матеріаломісткість.

А	Б	В	Г

7. Визначте, яке з наведених приватних підприємств належить до виробничих:
  - А. Агентство нерухомості.
  - Б. Продовольчий ринок.
  - В. Будівельна компанія.
  - Г. Інвестиційний фонд.

А	Б	В	Г

8. Укажіть тотожність, яка засвідчує наявність рівноваги на рівні національної економіки:
  - А. Сукупні доходи = Сукупним витратам.
  - Б. Валові інвестиції = Амортизації.
  - В. Прибуток = Державним доходам.
  - Г. Реальний ВВП = Номінальному ВВП.

А	Б	В	Г

9. Виберіть правильне закінчення твердження: «Реальний ВВП вимірюється в...»:
- А. Середніх ринкових цінах.
 Б. Поточних ринкових цінах.
 В. Цінах базового року.
 Г. Світових цінах.
- А Б В Г
10. Виберіть правильне закінчення твердження: «Природне безробіття має місце в економіці...»:
- А. Будь-якої країни світу.
 Б. Країн, що розвиваються.
 В. Тільки розвинених країн.
 Г. Під час економічного спаду.
- А Б В Г
11. Виберіть правильне закінчення твердження: «Тенденція до зниження загального рівня цін в економіці називається...»:
- А. Девальвацією.
 Б. Дефляцією.
 В. Деномінацією.
 Г. Інфляцією.
- А Б В Г
12. Укажіть, як називають заходи держави з регулювання оподаткування і державних витрат з метою впливу на стан макrorівноваги:
- А. Зовнішньоекономічна політика.
 Б. Грошово-кредитна політика.
 В. Податково-бюджетна політика.
 Г. Соціально-економічна політика.
- А Б В Г

Середній рівень

13. Виберіть правильне закінчення твердження: «Графічна модель, яка є поєднанням комбінацій обсягів виробництва двох товарів за повного та ефективного використання всіх наявних ресурсів, називається...»:
- А. Бюджетною лінією.
 Б. Кривою попиту.
 В. Кривою виробничих можливостей.
 Г. Кривою пропозиції.
- А Б В Г
14. Укажіть об'єкт інтелектуальної власності:
- А. Акція підприємства «Будінвест».
 Б. Товарний знак фірми «Будінвест».
 В. Комп'ютери фірми «Будінвест».
 Г. Директор фірми «Будінвест».
- А Б В Г
15. Визначте, яка з наведених подій призведе до збільшення пропозиції молока:
- А. Зменшення закупівельної ціни молока.
 Б. Збільшення ціни на обладнання для доїння корів.
 В. Зменшення кількості фермерських господарств.
 Г. Зменшення ставки оподаткування прибутку фермерів.
- А Б В Г
16. Виберіть правильне закінчення твердження: «Стан економіки, у якому спостерігається зростання обсягів виробництва та зростання рівня зайнятості, називається...»:
- А. Економічною кризою.
 Б. Спадом.
 В. Пожвавленням.
 Г. Економічним циклом.
- А Б В Г

17. Укажіть відповідність між показниками ефективності використання ресурсів і видами ресурсів:

1.	Продуктивність праці.	А.	Підприємницькі здібності.
2.	Фондовіддача.	Б.	Інформація.
3.	Родючість.	В.	Капітальні ресурси.
4.	Рентабельність.	Г.	Трудові ресурси.
		Д.	Природні ресурси.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

18. Укажіть відповідність між видами грошей та їхнім визначенням:

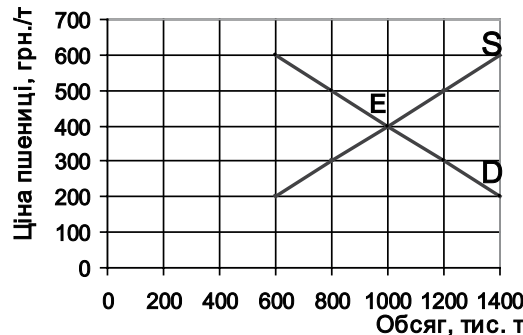
1.	Купюра 100 грн.	А.	Письмова розписка, що засвідчує необхідність сплати певної суми грошей з процентом у визначений строк.
2.	Чек.	Б.	Паперовий знак, декретований державою.
3.	Монети.	В.	Грошові знаки, викарбувані з металу.
4.	Вексель.	Г.	Розпорядження власника банківського рахунку видати певну суму пред'явнику.
		Д.	Цінний папір, що має високу ліквідність.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

Достатній рівень

19*. Визначте обсяг експорту або імпорту пшениці, якщо внутрішній попит і пропозицію цього товару наведено на графіку, а світова ціна пшениці в умовах вільної торгівлі встановилася на рівні 600 грн. за одну тунну:

- А. Імпорт дорівнюватиме 1400 тис. т.
- Б. Експорт дорівнюватиме 800 тис. т.
- В. Експорт дорівнюватиме 1000 тис. т.
- Г. Імпорт дорівнюватиме 600 тис. т.

	А	Б	В	Г

19. Визначте, за яких умов сальдо торговельного балансу країни матиме додатне значення:

- А. Імпорт товарів у країну відсутній.
- Б. Імпорт товарів перевищує експорт.
- В. Імпорт товарів менший за експорт.
- Г. Імпорт товарів дорівнює експорту.

	А	Б	В	Г

20*. Укажіть ціну хліба, якщо за оптимального вибору споживач оцінює останній буханець у 8 ютілів, останній кілограм м'яса – у 64 ютілів, а ціна м'яса дорівнює 32 грн./кг:

- А. 2 грн.
- Б. 3 грн.
- В. 4 грн.
- Г. 8 грн.

	А	Б	В	Г

20. Укажіть, якою, найімовірніше, буде гранична корисність наступного з'їденого раціональним споживачем гамбургера, якщо задоволення від останнього він оцінив 10 балами:

- А. Більше ніж 10 балів.
 Б. Не зміниться.
 В. Менше ніж 10 балів.
 Г. Не можна визначити.

А	Б	В	Г

21*. Розв'яжіть задачу. Визначте зміну ставки позичкового процента, якщо в країні загальний попит на гроші описується функцією: $M_D = 2Y - 20i$, (M_D – кількість грошей у млрд грн., Y – обсяг номінального ВВП у млрд грн., i – ставка процента в %), а решту показників наведено в таблиці:

Показники	2012 рік	2013 рік
Пропозиція грошей, млрд грн.	100	150
Номінальний ВВП, млрд грн.	200	Зріс на 50 млрд грн.

21. Розв'яжіть задачу. Визначте, як має змінитися обсяг грошової маси в обігу, якщо вартість товарів і послуг зросла з 1200 млрд г.о. до 1500 млрд г.о., а швидкість обігу грошової одиниці збільшилася з 8 до 12 обертів на рік.

Високий рівень

22*. Розв'яжіть задачу. Фірма – досконалий конкурент випускала щодня 200 одиниць продукції. Загальні витрати виробництва описуються функцією $TC = Q^2 + 10Q + 200$. Коли ринкова ціна продукції знизилася до 210 грн. фірма звернулася до економістів з такими питаннями:

1. Чи буде вона мати прибуток при обсязі випуску 200 одиниць та ціні 210 гривень за одиницю?
2. Яким має бути оптимальний обсяг виробництва фірми та максимальний прибуток за даних умов?

22. Розв'яжіть задачу. Підприємство «Шоколадний заєць» виготовляє шоколадні фігурки. За місяць реалізовано продукції на 80 тисяч гривень. Місячні витрати склалися з таких виплат:

Статті витрат	Сума, тис. грн.
Сировина	14 000
Оренда приміщення	4000
Плата за кредит на придбання обладнання	7000
Зарплата кондитерів	17 000
Рекламні оголошення	6000
Зарплата адміністративного персоналу	10 000
Оплата водопостачання, газу, електроенергії (за лічильником)	3500

Визначте:

- 1) Обсяг постійних і змінних витрат підприємства.
- 2) Обсяг чистого прибутку, якщо ставка оподаткування прибутку дорівнює 20 %.
- 3) Рентабельність поточних витрат до оподаткування.

23*. Які чинники визначають спеціалізацію країн у міжнародній торгівлі? Визначте, які товари мають найбільші частки в структурі експорту України в 2012 році. Проаналі-

зуйте дані щодо товарної структури експорту України за 2011–2012 роки. Чим зумовлена динаміка і наявна структура зовнішньої торгівлі України?

Товарна структура експорту України за 2012 рік

Код і назва товарів	Експорт		
	млн дол. США	у % до 2011 р.	у % до загального обсягу
Усього	68 809,8	100,6	100,0
I. Живі тварини; продукти тваринного походження	961,3	102,6	1,4
II. Продукти рослинного походження	9213,9	166,6	13,4
III. Жири та олії тваринного або рослинного походження	4211,5	124,0	6,1
IV. Готові харчові продукти	3493,9	118,9	5,1
V. Мінеральні продукти	7650,4	74,6	11,1
VI. Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості	5058,9	93,9	7,4
VII. Полімерні матеріали, пластмаси та каучук	999,6	106,6	1,5
VIII. Шкури необроблені, шкіра вичищена	135,6	80,5	0,2
IX. Деревина і вироби з деревини	1060,6	98,4	1,5
X. Маса з деревини або інших волокнистих целюлозних матеріалів	1132,1	102,4	1,6
XI. Текстильні матеріали та текстильні вироби	783,8	90,7	1,1
XII. Взуття, головні убори, парасольки	175,9	84,2	0,3
XIII. Вироби з каменю, гіпсу, цементу	582,8	106,1	0,8
XIV. Перли природні або культивовані, дорогоцінне або напівдорогоцінне каміння	139,8	138,7	0,2
XV. Недорогоцінні метали та вироби з них	18 889,8	85,5	27,5
XVI. Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання	7026,7	104,0	10,2
XVII. Засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби	5963,5	122,8	8,7
XVIII. Прилади та апарати оптичні, фотографічні	296,5	105,3	0,4
XIX. Різні промислові товари	609,0	109,5	0,9
XX. Твори мистецтва	0,3	30,3	0,0

Джерело: Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

23. Поясніть суть поняття «міжнародний поділ праці». Чому двом країнам, що здатні самотужки виробляти однакові товари, вигідно обмінюватися (брати участь у міжнародній торгівлі).

Початковий рівень

1. Укажіть, які з наведених потреб можуть бути задоволені лише колективно:
  - А. Потреба в читанні книг.
  - Б. Потреба в їжі та воді.
  - В. Потреба в національній обороні.
  - Г. Потреба в щепленні від грипу.

А	Б	В	Г

2. Укажіть економічний термін, який означає втрату найкращої з можливостей під час прийняття рішення про виробництво певного товару:
  - А. Ціна товару.
  - Б. Собівартість продукції.
  - В. Граничні витрати.
  - Г. Альтернативна вартість.

А	Б	В	Г

3. Виберіть твердження, що *не відповідає* схемі кругообігу в ринковій економіці:
  - А. Домогосподарства отримують доходи на ринку товарів і витрачають їх на ринку ресурсів.
  - Б. Домогосподарства продають ресурси, а підприємства витрачають кошти на ресурсному ринку.
  - В. Підприємства купують ресурси на ресурсному ринку й отримують доходи на товарному ринку.
  - Г. Домогосподарства витрачають кошти на товарному ринку й отримують доходи на ресурсному ринку.

А	Б	В	Г

4. Оберіть правильне формулювання закону попиту:
  - А. Зі зростанням ціни певного товару попит на нього збільшується.
  - Б. Зі зменшенням ціни певного товару обсяг попиту на нього збільшується.
  - В. Зі зменшенням ціни даного товару попит на нього зменшується.
  - Г. Зі зростанням ціни даного товару обсяг попиту на нього зростає.

А	Б	В	Г

5. Укажіть ринок, на якому підприємства можуть взяти кредит на придбання засобів виробництва:
  - А. Ринок землі.
  - Б. Ринок капіталів.
  - В. Ринок праці.
  - Г. Ринок засобів виробництва.

А	Б	В	Г

6. Укажіть назву прибутку, який залишається в підприємця після сплати податків:
  - А. Валовий прибуток.
  - Б. Нормальний прибуток.
  - В. Економічний прибуток.
  - Г. Чистий прибуток.

А	Б	В	Г

7. Виберіть правильне продовження твердження: «Втрати третіх осіб, які не беруть участі у виробництві та споживанні товару, в економічній науці мають назву...»:
  - А. Суспільні вигоди.
  - Б. Громадські блага.
  - В. Альтернативна вартість.
  - Г. Негативні зовнішні ефекти.

А	Б	В	Г

8. Зазначте, про який показник ідеться у твердженні: «Сукупна ринкова вартість усіх кінцевих товарів і послуг, вироблених на території країни впродовж певного періоду часу, – це...»:

А	Б	В	Г

- А. Загальний виторг від реалізації.
 Б. Загальний обсяг випуску.
 В. Валовий внутрішній продукт.
 Г. Особистий одержаний дохід.

А	Б	В	Г

9. Виберіть приклад структурного безробіття:

- А. Водій вантажівки, якого звільнено внаслідок падіння попиту на автоперевезення.
 Б. Машиніст, робоче місце якого скорочено внаслідок заміни старих тепловозів на сучасні електровози.
 В. Таксист, який звільнився з роботи у зв'язку з переїздом в інше місто.
 Г. Пілот, який перебуває в довготривалій відпустці без збереження заробітної плати.

А	Б	В	Г

10. Укажіть податок, який сплачується з товарів, що перетинають кордон країни:

- А. Мито.
 Б. Податок на додану вартість.
 В. Акциз.
 Г. Податок на прибуток.

А	Б	В	Г

11. Виберіть правильне закінчення твердження: «Сукупність відносин між суб'єктами різних країн з приводу функціонування та пропорцій обміну валют називається...»:

- А. Міжнародними фінансовими організаціями.
 Б. Міжнародною торгівлею.
 В. Міжнародними валютними відносинами.
 Г. Міжнародним рухом капіталу.

А	Б	В	Г

12. Укажіть одну з форм міжнародного руху капіталу:

- А. Науковий обмін.
 Б. Міграція робочої сили.
 В. Світова торгівля.
 Г. Прямі іноземні інвестиції.

А	Б	В	Г

Середній рівень

13. Визначте, яка з наведених подій може призвести до збільшення показника тижневої продуктивності праці на виробництві стільців, якщо обсяг тижневого випуску не змінився і дорівнює 200 стільців:

- А. Збільшення відпрацьованого часу.
 Б. Зменшення собівартості продукції.
 В. Скорочення чисельності працівників.
 Г. Зростання ціни реалізації продукції.

А	Б	В	Г

14. Укажіть, яка з наведених виробничих технологій характеризує індустріальне суспільство:

- А. Машинне виробництво.
 Б. Ремісничка технологія.
 В. Автоматизоване виробництво.
 Г. Інформаційні технології.

А	Б	В	Г

15. Оберіть правильне закінчення речення «За незмінної пропозиції зменшення ринкової ціни товару може бути зумовлене...»:

- А. Збільшенням ціни товару замітника.
 Б. Зростанням кількості покупців на даному ринку.
 В. Збільшенням ціни доповнюючого товару.
 Г. Зменшенням цін ресурсів для виробництва даного товару.

А	Б	В	Г

16. Укажіть чинник, який не може зумовити інфляцію попиту в економіці:

- А. Щорічне збільшення середніх доходів населення.

- Б. Зростання інфляційних очікувань населення та підприємців.
- В. Зростання цін на паливо та будівельні матеріали.
- Г. Зменшення рівня оподаткування доходів населення.

А	Б	В	Г

17. Укажіть відповідність між поняттями та їхнім визначенням:

1.	Державний бюджет.	А.	Урядові заходи, спрямовані на регулювання економіки з використанням ставки податку та податкових відрахувань.
2.	Державний борг.	Б.	Перевищення доходів над видатками.
3.	Державна податково-бюджетна (фінансова) політика.	В.	Фінансовий план доходів та витрат держави.
4.	Дефіцит бюджету.	Г.	Перевищення видатків бюджету над доходами.
		Д.	Сума дефіцитів бюджету за мінусом профіцитів.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

18. Укажіть відповідність між складовими валового внутрішнього продукту (ВВП) та чинниками, що на них впливають:

1.	Споживчі видатки.	А.	Зміна курсу іноземних валют відносно гривні.
2.	Інвестиційні витрати.	Б.	Зміна ставки оподаткування доходів фізичних осіб.
3.	Державні закупівлі.	В.	Заміна базових технологій і поколінь машин.
4.	Чистий експорт.	Г.	Дефіцит державного бюджету.
		Д.	Зміна ставки позичкового процента.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

Достатній рівень

19*. Укажіть, яка ситуація виникне на ринку певного товару, якщо держава встановить ціну на рівні 6 грн. за одиницю. Попит та пропозиція на ринку задаються функціями: $Q_D = 600 - 20P$; $Q_S = 40P + 300$:

- А. Обсяг продажу товару дорівнюватиме 540 одиниць.
- Б. Обсяг продажу товару досягне 500 одиниць.
- В. Обсяг продажу товару зросте на 40 одиниць.
- Г. Обсяг продажу товару зменшиться на 20 одиниць.

А	Б	В	Г

19. Укажіть зміни, що відбудуться на ринку певного товару внаслідок збільшення кількості покупців:

- А. Попит зросте, рівноважна ціна зменшиться, обсяг продажу зменшиться.
- Б. Пропозиція зменшиться, рівноважна ціна зросте, обсяг продажу зменшиться.
- В. Пропозиція зросте, рівноважна ціна зменшиться, обсяг продажу збільшиться.
- Г. Попит зросте, рівноважна ціна зросте, обсяг продажу зросте.

А	Б	В	Г

20*. Визначте ціну товару X, якщо раціональний споживач зазвичай на 240 грн. купує 6 одиниць товару Y і 5 одиниць товару X, а ціна товару Y дорівнює 10 грн.:

- А. 25 грн.
- Б. 40 грн.
- В. 36 грн.
- Г. 18 грн.

А	Б	В	Г

20. Визначте граничну корисність п'ятого пиріжка, якщо сумарне задоволення оцінено споживачем наступним чином:

Кількість пиріжків, шт.	1	2	3	4	5	6
Загальна корисність, балів	10	18	24	29	31	31

- А. 2 бали.
 Б. 30 балів.
 В. 31 бал.
 Г. 0 балів.

А	Б	В	Г

- 21*. Розв'яжіть задачу. Визначте, як має змінитися грошова маса в країні, якщо вартість товарів і послуг змінилася за рік з 800 млрд грошових одиниць до 852 млрд грошових одиниць, ціни зросли на 10 %. Швидкість обігу однієї грошової одиниці дорівнювала на початку року – 10 обортам, а наприкінці року зросла на 20 %.

21. Розв'яжіть задачу. Визначте, на скільки відсотків і як зміниться швидкість обігу грошової одиниці з урахуванням змін щодо вартості вироблених товарів і послуг та грошової маси, які зазначені в таблиці:

Показники	Початок року	Кінець року
Вартість товарів і послуг, млрд грн.	2500	3000
Обсяг грошової маси, млрд грн.	200	250

Високий рівень

- 22*. Розв'яжіть задачу. У вас є два варіанти розміщення 40 000 грн. на 2 роки:
- покласти в Приватбанк на депозит під 15 % річних з нарахуванням простих процентів наприкінці року;
  - відкрити депозит в Платинумбанку під 12 % річних із щомісячним нарахуванням складних процентів.
- Обґрунтуйте ваш вибір, якщо вашою метою є одержання найбільшого річного доходу.
22. Розв'яжіть задачу. Попит на землю заданий функцією $D_T = 8000 - 400R$, де D_T – площа ділянки землі в гектарах, R – орендна плата за один гектар у тисячах гривень. Пропозиція землі в даному районі країни дорівнює 4000 га. Побудуйте графік попиту й пропозиції на землю. Визначте:
- 1) рівноважну ставку ренти та обсяг наданої в оренду землі;
  - 2) нові параметри рівноваги на ринку за умов, що пропозиція землі зменшиться на 500 га;
  - 3) на скільки відсотків зміниться рента.
- 23*. Укажіть чинники попиту і пропозиції на ринку праці. Охарактеризуйте особливості сучасного ринку праці. Поясніть, чому в Україні пропозиція послуг економістів та юристів не відповідає попиту на них.
23. Укажіть і проілюструйте графічно, які чинники та як можуть вплинути на попит і пропозицію молока в Україні.

Початковий рівень

1. Виберіть метод економічного дослідження, який використовують у формі визначення залежностей між економічними величинами за допомогою формул, схем, графіків:
  - А. Класифікація.
  - Б. Узагальнення.
  - В. Економічне моделювання.
  - Г. Абстрагування.

А	Б	В	Г

2. Укажіть блага, які називають *неекономічними*:
  - А. Блага, які виробляються суспільством.
  - Б. Блага, виробництво яких обмежене наявними ресурсами.
  - В. Блага, які необмежені і не мають визначених власників.
  - Г. Блага, які є доступними тільки тим, хто може за них заплатити.

А	Б	В	Г

3. Визначте, хто з наведених фізичних та юридичних осіб є суб'єктом права комунальної власності:
  - А. Мале приватне підприємство.
  - Б. Кабінет Міністрів України.
  - В. Міська Рада народних депутатів.
  - Г. Дієздатний громадянин України.

А	Б	В	Г

4. Укажіть, як у ринковій економіці вирішується питання: «Як виробляти?»:
  - А. Вибором таких технологій виробництва, які гарантують менші витрати.
  - Б. Застосуванням тільки сучасних автоматичних технологій виробництва.
  - В. Виробництвом тільки тих товарів і послуг, на які є стійкий попит.
  - Г. Виробництвом товарів і послуг тільки для платоспроможних покупців.

А	Б	В	Г

5. Оберіть чинник, який призведе до зменшення ринкового попиту на товар за інших рівних умов:
  - А. Зростання кількості покупців.
  - Б. Зменшення кількості продавців.
  - В. Збільшення ціни товару замітника.
  - Г. Збільшення ціни доповнюючого товару.

А	Б	В	Г

6. Виберіть правильне закінчення твердження: «Власник звичайної акції отримує щороку дохід, який називається...»:
  - А. Процентом.
  - Б. Дивідендом.
  - В. Винагородою.
  - Г. Прибутком.

А	Б	В	Г

7. Зазначте, яка установа обслуговує ринок капіталів:
  - А. Комерційний банк.
  - Б. Товарна біржа.
  - В. Кадрове агентство.
  - Г. Гіпермаркет.

А	Б	В	Г

8. Укажіть, які витрати підприємства змінюються залежно від обсягу виробленої продукції:
  - А. Витрати на сировину й матеріали.
  - Б. Витрати на оренду обладнання.
  - В. Плата за банківський кредит.
  - Г. Витрати на рекламу продукції.

А	Б	В	Г

9. Укажіть, зміна якого показника свідчить про спад в економіці:
- А. Зростання рівня цін.
 Б. Зменшення реального ВВП.
 В. Збільшення інвестицій.
 Г. Скорочення запасів готової продукції.
10. Оберіть правильне закінчення твердження: «Дефіцит державного бюджету – це...»:
- А. Відсутність надходжень до державного бюджету.
 Б. Перевищення доходів над видатками державного бюджету.
 В. Перевищення видатків над доходами державного бюджету.
 Г. Сума видатків державного бюджету за певний рік.
11. Оберіть *помилкове* твердження щодо функцій Центрального банку:
- А. Надання кредитів підприємцям.
 Б. Надання ліцензій комерційним банкам.
 В. Регулювання грошової маси в обігу.
 Г. Друк паперових грошових знаків.
12. Зазначте, що відображається в платіжному балансі країни:
- А. Статистичний звіт про національні обсяги виробництва товарів і послуг за рік.
 Б. Запис усіх економічних угод між національними суб'єктами й зовнішнім світом.
 В. План доходів і видатків уряду країни на поточний рік, затверджений законом.
 Г. Звіт про джерела та напрямки використання фінансових ресурсів країни.

Середній рівень

13. Оберіть правильне закінчення твердження: «Крива виробничих можливостей зміститься праворуч, якщо...»:
- А. Частина працівників виїде за кордон.
 Б. Запроваджуватимуться нові технології.
 В. Зменшиться площа оброблених земель.
 Г. Зростатиме рівень зношеності виробничого обладнання.
14. Оберіть правильне закінчення твердження: «Економічна свобода виробників, ринковий механізм взаємодії та конкуренція сприяють тому, що ринкова економіка...»:
- А. Менш ефективно розподіляє ресурси, але краще задовольняє потреби суспільства.
 Б. Забезпечує рівномірний розподіл доходів, але задовольняє потреби на низькому рівні.
 В. Ефективно розподіляє ресурси і більш повно задовольняє потреби суспільства.
 Г. Нерівномірно розподіляє доходи, але забезпечує соціальний захист населення.
15. Оберіть правильне закінчення твердження: «Пропозиція капусти на ринках України зросла внаслідок...»:
- А. Зменшення цін на мінеральні добрива.
 Б. Зменшення кількості фермерських господарств.
 В. Збільшення ставки оподаткування прибутків фермерів.
 Г. Зростання цін на капусту.
16. Визначте, що може вважатися негативним зовнішнім ефектом:
- А. Виникнення алергічної хвороби у споживачів шоколадних цукерок.
 Б. Заміна автобусного сполучення тролейбусним у курортному містечку.
 В. Обприскування пестицидами полів, що межують з приватними городами.
 Г. Збитки виробника від повернення споживачами частини бракованих виробів.

17. Визначте відповідність між категоріями населення України та переліченими особами:

1.	Непрацездатний.	А.	Іноземець, що приїхав у Крим на відпочинок.
2.	Безробітний.	Б.	Студент університету денної форми навчання.
3.	Економічно неактивний.	В.	Випускник університету, що не може знайти роботу за фахом.
4.	Зайнятий.	Г.	Пенсіонер 72-річного віку.
		Д.	Учитель, що працює три дні на тиждень.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

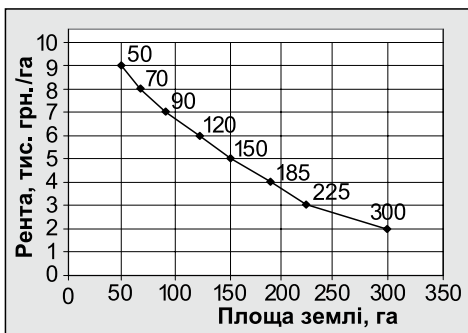
18. Укажіть відповідність між визначеннями та їхніми поняттями:

1.	Міжнародні монополії, які, долаючи національні кордони, здійснюють діяльність у всьому світі, маючи численні філії в багатьох країнах.	А.	Глобалізація.
2.	Система національних економік країн світу, пов'язаних між собою економічними відносинами.	Б.	Міжнародний рух капіталів.
3.	Суттєве посилення взаємної залежності країн у результаті зростання масштабів міжнародної торгівлі, посилення фінансових потоків, руху робочої сили та науково-технічного співробітництва.	В.	Світове господарство.
4.	Спеціалізація національних економік на виробництві певних товарів і послуг.	Г.	Міжнародний поділ праці.
		Д.	Транснаціональні корпорації.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

Достатній рівень

19*. Проаналізуйте нижченаведений графік попиту на землю і визначте суму, за якою буде продана ділянка площею 20 га, якщо пропозиція землі на цьому ринку дорівнює 150 га, а ставка банківського процента становить 20 %.

- А.** 500 тис. грн.
- Б.** 25 тис. грн.
- В.** 5 тис. грн.
- Г.** 200 тис. грн.

А	Б	В	Г

19. Укажіть, за яку суму буде продано земельну ділянку площею 10 га, якщо її власник щорічно отримував ренту – 12 000 грн., а банківський процент дорівнює 20 %:

- А.** 60 тис. грн.
- Б.** 600 тис. грн.
- В.** 24 тис. грн.
- Г.** 240 тис. грн.

А	Б	В	Г

20*. Визначте, як змінилася грошова маса в обігу, якщо відомі наступні дані:

Період	Швидкість обігу грошової одиниці	Рівень цін	Обсяг продукції у грошовому вимірі, млн грн.
На початок року	10	1	800
На кінець року	11	1,1	1100

- А. Збільшилася на 25 %.
 Б. Зросла на 25 млн грн.
 В. Зменшилася на 20 млн грн.
 Г. Збільшилася на 20 %.

А	Б	В	Г

20. Визначте, до якого грошового агрегату входять цінні папери:

- А. До M_0 , M_1 , M_2 , M_3 .   В. Тільки до M_3 .
 Б. Тільки до M_0 і M_1 .   Г. Тільки до M_0 .

А	Б	В	Г

- 21*. Розв'яжіть задачу. Визначте відсоткову зміну втрат особи, яка зберігала вдома 41 820 грн. цілий рік, а темп інфляції становив: I півріччя – 2 %, II півріччя – 2,5 %.
21. Розв'яжіть задачу. Зарплата вчителя зросла з 2800 до 2912 грн., за цей час ціни зросли на 4 %. Визначте у відсотках, на скільки змінився реальний дохід учителя.

Високий рівень

22*. Розв'яжіть задачу. Корисність яблук і лимонів наведено в таблиці:

Q, кг	1	2	3	4	5	6	7
Корисність яблук, ютілів	14	24	32	36	37	37	37
Корисність лимонів, ютілів	36	64	88	106	118	124	124

Бюджет родини, який витрачається на ці товари щотижня, становить 46 гривень, а ціни: яблук – 5 грн./кг, лимонів – 12 грн./кг.

- Визначте обсяг яблук і лимонів, що купить родина максимізуючи корисність.
  - Визначте загальну корисність від придбання оптимального набору товарів.
  - Побудуйте бюджетну лінію родини, позначте на графіку такі набори фруктів: а) 2 кг яблук та 2 кг лимонів; б) 5 кг яблук і 3 кг лимонів і поясніть, чи може родина їх придбати.
22. Розв'яжіть задачу. Споживач оцінює граничну корисність від споживання певного товару так, як наведено в таблиці:

Кількість одиниць товару	1	2	3	4	5	6
Гранична корисність, ютілів	16	28	34	36	37	37

Визначте:

- Скільки одиниць блага придбає споживач, якщо в нього є тільки 24 грн., а ціна товару 8 грн. за одиницю?
  - Чому дорівнюватиме гранична корисність останньої придбаної одиниці товару?
  - Скільки одиниць товару придбає споживач та чому дорівнюватиме гранична корисність останньої придбаної одиниці товару, якщо ціна товару зменшиться до 6 грн. за одиницю?
- 23*. Поясніть, які питання в змішаній економіці вирішують за допомогою ринкового механізму та які функції виконує держава. Намалюйте схему ринкового кругообігу в змішаній економіці, зазначте на ній такі потоки:
- А) Фірма «Ксиліт» сплатила податки в розмірі 200 тис. грн.
 Б) Уряд виплатив населенню субсидії на відшкодування комунальних послуг на суму 400 млн грн.
 В) Підприємство «Світоч» отримало 100 млн грн. доходу від реалізації продукції.
 Г) Родина Терещенків продала земельну ділянку.
23. Поясніть причини необхідності державного втручання в ринкову економіку та вкажіть функції держави щодо регулювання економіки.

Початковий рівень

1. Виберіть правильне закінчення твердження: «Економічна діяльність і відповідні відносини між економічними суб'єктами, у результаті яких забезпечується просування продукту від виробника до споживача, називають...»:
  - А. Споживанням.
  - Б. Розподілом.
  - В. Виробництвом.
  - Г. Обміном.

А	Б	В	Г

2. Виберіть правильне визначення поняття «крива виробничих можливостей»:
  - А. Крива, що поєднує комбінації двох товарів, які може придбати споживач за обмеженого бюджету і певних цін на обидва товари.
  - Б. Крива, що поєднує різні комбінації двох товарів, які можуть бути вироблені за повного та ефективного використання всіх наявних ресурсів.
  - В. Крива, що поєднує взаємозалежність ціни товару і обсягу його продажу на ринку за певний період часу.
  - Г. Крива, що поєднує комбінації двох ресурсів, які може використати підприємство за певного рівня витрат і цін на ці ресурси.

А	Б	В	Г

3. Укажіть, що з наведеного є засобом праці при будівництві житла:
  - А. Цегла та цемент.
  - Б. Підйомний кран.
  - В. Праця будівельника.
  - Г. Житловий будинок.

А	Б	В	Г

4. Виберіть правильне закінчення твердження: «Рівноважна ціна певного товару може зменшитися, якщо...»:
  - А. Одночасно зменшиться попит і зросте пропозиція товару.
  - Б. Одночасно зросте попит і зменшиться пропозиція товару.
  - В. За незмінної пропозиції збільшиться попит на товар.
  - Г. За незмінного попиту зменшиться пропозиція товару.

А	Б	В	Г

5. Укажіть назву заробітної плати, яка встановлюється урядом країни і яка є соціальною гарантією держави щодо рівня оплати праці:
  - А. Середня зарплата.
  - Б. Мінімальна зарплата.
  - В. Прожитковий мінімум.
  - Г. Реальна зарплата.

А	Б	В	Г

6. Виберіть правильне визначення рентабельності:
  - А. $(\text{Прибуток} : \text{Загальні витрати}) \times 100 \%$.
  - Б. $(\text{Загальний дохід} : \text{Загальні витрати}) \times 100 \%$.
  - В. $(\text{Загальні витрати} : \text{Прибуток}) \times 100 \%$.
  - Г. $(\text{Прибуток} : \text{Загальний дохід}) \times 100 \%$.

А	Б	В	Г

7. Укажіть складову ВВП (валового внутрішнього продукту), обчислену методом потоку витрат:
  - А. Валовий прибуток.
  - Б. Заробітна плата.
  - В. Чистий експорт.
  - Г. Податки за мінусом субсидій.

А	Б	В	Г

8. Зазначте, створення яких благ бере на себе держава в змішаній економіці:
  - А. Інвестиційних благ.

- Б. Споживчих благ.
В. Суспільних благ.
Г. Приватних благ.

А Б В Г

--	--	--	--

9. Зазначте, хто з наведених осіб *програє* від річної непередбачуваної інфляції:

- А. Продавець на ринку, зарплата якого залежить від вартості реалізованої продукції.
Б. Виробник-монополіст, що продає унікальний товар.
В. Позичальник, який поверне повну суму кредиту з фіксованим процентом через рік.
Г. Державний службовець з фіксованою заробітною платою.

А Б В Г

--	--	--	--

10. Укажіть, який із засобів використовується при здійсненні грошово-кредитної політики держави:

- А. Збільшення імпортової квоти.
Б. Операції із цінними паперами.
В. Зміна ставки оподаткування доходів.
Г. Регулювання державних видатків.

А Б В Г

--	--	--	--

11. Зазначте, що з наведеного є складовою податково-бюджетної політики держави:

- А. Запровадження нових стандартів харчової продукції.
Б. Збільшення витрат на фінансування освіти.
В. Встановлення норми резервування депозитів.
Г. Надання державою ліцензій на здійснення підприємницької діяльності.

А Б В Г

--	--	--	--

12. Укажіть міжнародну фінансову організацію, яка фінансує уряди країн з метою підтримання рівноваги платіжних балансів та стабілізації валютних курсів:

- А. Міжнародний валютний фонд.
Б. Організація Об'єднаних Націй.
В. Світова організація торгівлі.
Г. Міжнародна асоціація розвитку.

А Б В Г

--	--	--	--

Середній рівень

13. Зазначте, що з наведеного зменшить ефективність використання ресурсів при виробництві певної продукції:

- А. Збільшення обсягів виробництва забезпечується пропорційним збільшенням обсягів залучених ресурсів.
Б. Збільшення обсягів виробництва забезпечується зменшенням обсягів використаних ресурсів.
В. Незмінний обсяг виробництва забезпечується незмінним обсягом використаних ресурсів.
Г. Незмінний обсяг виробництва забезпечено більшою кількістю використаних ресурсів.

А Б В Г

--	--	--	--

14. Укажіть, що з наведеного вплине на зміну ринкового попиту:

- А. Зміна кількості продавців.
Б. Зміна ціни даного товару.
В. Зміна продуктивності праці.
Г. Зміна цін товарів-замінників.

А Б В Г

--	--	--	--

15. Виберіть правильні класифікаційні ознаки агенції з працевлаштування, створеної групою однодумців завдяки об'єднанню капіталів, у якій працює 8 осіб, а річний дохід дорівнює 20 млн грн.:

- А. Корпорація, виробниче, середнє.
Б. Корпорація, фінансове, мале.
В. Партнерство, посередницьке, мале.
Г. Партнерство, комерційне, велике.

А Б В Г

--	--	--	--

16. Укажіть витрати підприємця – виробника кондитерських виробів, які належать до постійних витрат:

- А. Щомісячна плата процентів банку за кредит на придбання міні-пекарні.
- Б. Місячні витрати на борошно та наповнювачі до тістечок.
- В. Витрати на оплату праці робітників, які випікають торти.
- Г. Витрати на упаковку та коробки для тістечок і тортів.

А	Б	В	Г

17. Укажіть відповідність між економічними термінами та їхніми визначеннями:

1.	Потреба.	А.	Товари, що задовольняють однакові потреби.
2.	Блага.	Б.	Оцінка споживачем здатності товарів і послуг задовольняти потреби.
3.	Корисність.	В.	Товари, що задовольняють певну потребу тільки разом.
4.	Товари-замінники.	Г.	Товари і послуги, які задовольняють потреби.
		Д.	Прояв необхідності в певних речах та послугах.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

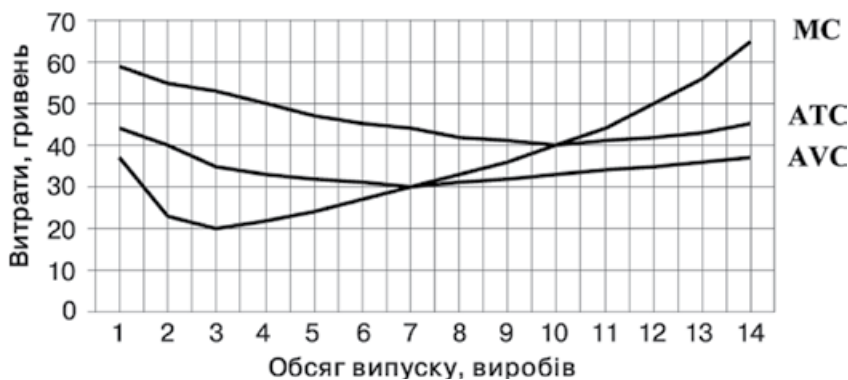
18. Укажіть відповідність між складовими валового внутрішнього продукту, обчисленого методом витрат, і конкретними витратами:

1.	Споживчі витрати.	А.	Продаж вітчизняним виробником товарів за кордон.
2.	Інвестиційні витрати.	Б.	Оплата родиною послуг телефонного зв'язку.
3.	Державні закупівлі товарів і послуг.	В.	Придбання родиною облігацій внутрішньої державної позики.
4.	Чистий експорт.	Г.	Оплата підприємцем робіт з будівництва нової крамниці.
		Д.	Придбання підручників для українських шкіл.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

Достатній рівень

19*. Визначте на підставі наведеного графіка витрат підприємства оптимальний обсяг виробництва, якщо ціна одиниці продукції на конкурентному ринку становить 40 грн., та оцініть, що варто зробити підприємству:

- А. 10 виробів, слід збільшити обсяг виробництва.
- Б. 10 виробів, слід зменшити обсяг виробництва.
- В. 10 виробів, слід продовжувати виробляти на цьому рівні.
- Г. Слід припинити виробництво продукції.

А	Б	В	Г

19. Визначте чистий прибуток підприємця, який випустив 2000 одиниць продукції за місяць і реалізував за ціною 50 грн./шт. За цей період його витрати склали 80 тис. грн. Крім того, він сплатив податок на прибуток у розмірі 20 %:

- А. 160 тис. грн.   В. 20 тис. грн.
Б. 16 тис. грн.   Г. 18 тис. грн.

А	Б	В	Г

20*. Виберіть правильну формулу обчислення кінцевої суми депозиту через 3 роки, якщо клієнт вклав у банк 50 тис. грн. під 17 % річних із щорічним нарахуванням простих процентів:

- А. $50\,000(1 + 0,17)^3$.   В. $50\,000 / (1 - 0,17)^3$.
Б. $50\,000(1 + 0,17 \cdot 3)$.   Г. $50\,000(1 - 0,17 \cdot 3)$.

А	Б	В	Г

20. Укажіть, яку функцію виконали 300 грн., сплачені вами для придбання спортивного костюма:

- А. Світові гроші.
Б. Засіб платежу.
В. Засіб нагромадження.
Г. Засіб обігу.

А	Б	В	Г

21*. Розв'яжіть задачу. У складі постійного населення країни, що становить 70 млн осіб, 14 млн осіб є непрацездатними. Серед усіх працездатних: економічно неактивні складають 12 млн осіб, зайняті – 42 млн осіб. Визначте кількість безробітних та рівень безробіття у країні.

21. Розв'яжіть задачу. Економічно активне населення України в 2012 році складало 22,0 млн осіб. З них тільки 20,3 млн осіб мали роботу й інші джерела доходів (зайняті). Визначте чисельність безробітних в Україні в 2012 році та рівень безробіття.

Високий рівень

22*. Розв'яжіть задачу. Витрати часу на виробництво пшениці та олії у країнах Артанія та Бертанія наведено в таблиці. Кожна країна має обсяг часу, що дорівнює 2000 годин.

Продукція	Витрати часу на виробництво однієї тонни продукції, год	
	Артанія	Бертанія
Пшениця	5	40
Олія	20	8

- Визначте спеціалізацію країн.
- Побудуйте криві виробничих можливостей країн на спільному ринку до і після спеціалізації.
- Визначте вигоди країн від обміну 100 тонн пшениці на 200 тонн олії.

22. Розв'яжіть задачу. Український імпортер уклав угоду з іноземними партнерами про придбання нафти на загальну суму 600 тис. євро курсом 1 євро = 11 грн. Але на момент кінцевого розрахунку курс валют змінився до рівня 1 євро = 11,5 грн. Визначте:

- виграв чи програв імпортер за даних умов;
- за якого значення курсу гривні відносно євро на момент продажу він не зазнає ані виграшу, ані програшу.

23*. Охарактеризуйте принципи, на яких базується ринкова економічна система. Назвіть недоліки ринкової економіки і поясніть, якими засобами змішана економічна система усуває або зменшує вплив цих недоліків. Чи є економічна система України змішаною? Відповідь обґрунтуйте.

23. Наведіть схему економічного кругообігу і поясніть роль кожного з економічних суб'єктів у функціонуванні ринкової економіки.

Початковий рівень

1. Укажіть вид безробіття, зростання якого спричинене бажанням працівника змінити роботу для поліпшення умов або оплати праці:
  - А. Циклічне.
  - Б. Природне.
  - В. Фрикційне.
  - Г. Структурне.

А	Б	В	Г

2. Визначте, розв'язанню якого головного економічного питання сприяє ринкова конкуренція при визначенні найефективнішої технології виробництва:
  - А. Що виробляти?
  - Б. Як виробляти?
  - В. Як розподіляти?
  - Г. Для кого виробляти?

А	Б	В	Г

3. Укажіть мету проведення державою політики протекціонізму:
  - А. Захист іноземних виробників від конкуренції з боку вітчизняних підприємств.
  - Б. Захист території країни від іноземного військового вторгнення.
  - В. Захист вітчизняних виробників від конкуренції з боку іноземних підприємств.
  - Г. Захист вітчизняних споживачів від конкуренції з боку іноземних споживачів.

А	Б	В	Г

4. Укажіть, як в економічній теорії називається готовність покупців придбати товар за певного рівня цін:
  - А. Потребою.
  - Б. Корисністю.
  - В. Пропозицією.
  - Г. Попитом.

А	Б	В	Г

5. Укажіть, який із засобів *не належить* до інструментів грошово-кредитної політики:
  - А. Емісія грошей.
  - Б. Зміна ставки податку.
  - В. Вплив на діяльність комерційних банків.
  - Г. Зміна норми резервування депозитів.

А	Б	В	Г

6. Укажіть, у зв'язку з дією якого закону споживач цінує менше кожен наступну одиницю спожитого блага:
  - А. Закону попиту.
  - Б. Закону зростання потреб.
  - В. Закону спадної граничної корисності.
  - Г. Закону спадної віддачі факторів виробництва.

А	Б	В	Г

7. Оберіть правильну характеристику товарів-доповнювачів:
  - А. Це товари, які споживаються разом.
  - Б. Це товари, які стимулюють продаж один одного.
  - В. Це товари, які вироблені одночасно.
  - Г. Це товари, які замінюють один одного в споживанні.

А	Б	В	Г

8. Оберіть правильне визначення поняття «власність» з економічної точки зору:
  - А. Право на володіння, користування і розпорядження майном, виробничими ресурсами та готовою продукцією.
  - Б. Сукупність засобів виробництва, які привласнюються окремими фізичними та/чи юридичними особами.

- В.** Відносини між людьми з приводу привласнення ресурсів, готової продукції та доходів.
- Г.** Сукупність ресурсів, які використовують у процесі виробництва і споживання.

А	Б	В	Г

9. Укажіть умову, яка призведе до зсуву кривої попиту на пшеницю праворуч:

- А.** Збільшення кількості підприємств, що випікають хліб.
- Б.** Збільшення кількості підприємств, що вирощують зернові.
- В.** Збільшення ставки оподаткування прибутку фермерів.
- Г.** Збільшення цін на насіння та мінеральні добрива.

А	Б	В	Г

10. Зазначте, як на графіку кривої виробничих можливостей (КВМ) можна проілюструвати обсяг виробництва, який є найбільш ефективним за даних умов:

- А.** Зсувом КВМ праворуч.
- Б.** Будь-якою точкою, розташованою на КВМ.
- В.** Точкою, що розташована поза КВМ.
- Г.** Точкою, що розташована всередині КВМ.

А	Б	В	Г

11. Оберіть правильне визначення поняття «змінні витрати»:

- А.** Витрати на заробітну плату та інші ресурси, які здійснюються регулярно за кожний місяць.
- Б.** Витрати, величина яких змінюється залежно від тривалості технологічного періоду.
- В.** Витрати, які необхідні для виробництва певного обсягу товарів або послуг.
- Г.** Витрати, величина яких змінюється із зміною обсягів випуску продукції.

А	Б	В	Г

12. Укажіть можливий наслідок додатного сальдо платіжного балансу:

- А.** Неможливість країни розраховуватися за своїми зовнішніми зобов'язаннями (дефолт).
- Б.** Зниження курсу національної грошової одиниці.
- В.** Зростання державних валютних резервів.
- Г.** Необхідність одержання кредиту від міжнародних фінансових організацій.

А	Б	В	Г

Середній рівень

13. Укажіть чинник, який *не* може спричинити інфляцію попиту:

- А.** Наявний дефіцит державного бюджету.
- Б.** Інфляційні очікування споживачів.
- В.** Зниження ставки процента за кредит.
- Г.** Подорожчання виробничих ресурсів.

А	Б	В	Г

14. Виберіть правильне закінчення твердження: «При визначенні рівня природного безробіття не враховується рівень...»:

- А.** Сезонного безробіття.
- Б.** Циклічного безробіття.
- В.** Фрикційного безробіття.
- Г.** Структурного безробіття.

А	Б	В	Г

15. Укажіть показник, який свідчить про наявність пошвавлення в економіці України:

- А.** Номінальний ВВП у 2011 р. порівняно з 2010 р. зріс на 219,51 млрд грн.
- Б.** ВВП у розрахунку на одну особу в 2011 р. досяг рівня 6372 доларів США за паритетом купівельної спроможності 2005 р.
- В.** Реальний ВВП у 2012 р. становив 1304,527 млрд грн.
- Г.** Реальний ВВП у 1999 р. досяг рівня 40,8 % порівняно з 1990 р., а у 2008 р. – 74,2 %.

А	Б	В	Г

16. Оберіть правильне закінчення твердження: «Максимального прибутку підприємство досягає, випускаючи такий обсяг продукції, за якого виконується умова...»:
- А.** Середні загальні витрати досягають мінімуму.
Б. Загальний дохід перевищує загальні витрати.
В. Граничний дохід дорівнює граничним витратам.
Г. Ціна продукції дорівнює граничному доходу.

А	Б	В	Г

17. Підберіть до кожного поняття його правильне визначення:

1.	Усе те, чим задовольняються потреби споживачів.	А.	Споживче благо.
2.	Задоволення, отримане від споживання додаткової одиниці блага.	Б.	Суспільне благо.
3.	Задоволення від чітко визначеної кількості блага.	В.	Гранична корисність.
4.	Здатність споживчого блага задовольняти потреби.	Г.	Корисність.
		Д.	Загальна корисність.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

18. Укажіть відповідність між функціями грошей та економічними подіями, які їх характеризують:

1.	Засіб платежу.	А.	Бабуся відкладає з кожної пенсії по 100 грн. на подарунок синові.
2.	Засіб обігу.	Б.	Іван погасив банківський кредит на придбання комп'ютерної техніки.
3.	Засіб нагромадження.	В.	Друк грошей на Малинській фабриці.
4.	Міра вартості.	Г.	Петро купив тістечка на свято.
		Д.	Марійка, купуючи подарунок сестрі, порівнює ціни на годинники.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

Достатній рівень

- 19*. Розрахуйте суму податку на додану вартість, що була перерахована до бюджету магазином комп'ютерної техніки, якщо за місяць продано 18 комп'ютерів вартістю 5000 грн. та 10 принтерів вартістю 1000 грн., а ставка ПДВ дорівнює 20 %:
- А.** 20 000 грн.
Б. 36 670 грн.
В. 16 667 грн.
Г. 120 000 грн.
19. Визначте, до яких видів податків належить ввізне мито:
- А.** Прямий, загальнодержавний.
Б. Непрямий, загальнодержавний.
В. Непрямий, місцевий.
Г. Прямий, місцевий.
- 20*. Визначте, на скільки відсотків збільшилася продуктивність праці, якщо друкарня випускала учнівські щоденники – 100 тис. шт. на місяць вартістю 6 грн. за штуку, а після підвищення ціни на 4 грн. за один щоденник виробництво зросло до 140 тис. щоденників на місяць. Чисельність працівників залишалася сталою.
- А.** 40 %.
Б. 140 %.
В. 43 %.
Г. 233 %.

А	Б	В	Г

А	Б	В	Г

А	Б	В	Г

20. Укажіть, за якою формулою визначається ефективність виробництва:

- А.** Витрати виробничих ресурсів : Кількість одиниць створеної продукції.
Б. Дохід від реалізації продукції : Витрати виробничих ресурсів.
В. Кількість одиниць створеної продукції : Витрати виробничих ресурсів.
Г. Кількість одиниць створеної продукції : Дохід від реалізації продукції.

А	Б	В	Г

21*. Розв'яжіть задачу. Розрахуйте ВВП та додану вартість за умов наведеного в таблиці чотиристадійного виробничого процесу (дані в гривнях за один стілець).

Стадії виробництва	Валовий дохід	Витрати на проміжні товари	Додана вартість
Фірма А (лісове господарство)	20	0	
Фірма В (деревообробна фабрика)	25	20	
Фірма С (меблева фабрика)	40	25	
Фірма D (крамниця)	70	40	

21. Розв'яжіть задачу. Розрахуйте ВВП за такими даними:

- споживчі витрати – 1900 млрд грн.
- державні видатки – 1300 млрд грн.
- валові інвестиції – 200 млрд грн.
- заробітна плата – 1350 млрд грн.
- експорт – 500 млрд грн.
- імпорт – 650 млрд грн.

Високий рівень

22*. Розв'яжіть задачу. Розрахуйте ставку процента за депозитами, якщо комерційний банк залучив кошти клієнтів на суму 40 млн грн. За нормою резервування 10 % усі можливі кошти банку були надані в кредит. Прибуток банку становив 2 млн грн. Ставка процента за кредитами – 30 %.

22. Розв'яжіть задачу. Розрахуйте, за якою ціною буде продана земельна ділянка площею 50 гектарів, якщо рента дорівнює 10 000 грн. за один гектар, а банківський відсоток становить 20 %.

23*. Визначте сутність поняття «підприємництво». За допомогою яких засобів держава здійснює регулювання підприємницької діяльності? Що стримує розвиток малого бізнесу в Україні?

23. Визначте сутність поняття «підприємництво». Охарактеризуйте види підприємницької діяльності. Що стримує розвиток малого бізнесу в Україні?

Початковий рівень

1. Укажіть залежність, яку відображає закон пропозиції:
  - А. Пропозиція товару зростає зі збільшенням кількості виробників.
  - Б. Виробники пропонують більше товарів за нижчими цінами.
  - В. Зі збільшенням попиту на товар зростає його пропозиція.
  - Г. Підприємства виробляють більший обсяг товарів за вищими цінами.

А	Б	В	Г

2. Укажіть, чим визначається цінність національних грошей у сучасних умовах:
  - А. Запасом золота й дорогоцінних металів.
  - Б. Вартістю паперу, з якого виготовляються банкноти.
  - В. Купівельною спроможністю грошової одиниці.
  - Г. Розвитком банківської системи країни.

А	Б	В	Г

3. Виберіть перелік, де наведено тільки природні ресурси:
  - А. Річка, риба, книжка, човен.
  - Б. Зоране поле, ставок, вугілля, ліси.
  - В. Пісок, самоскид, водій, лісник.
  - Г. Шосе, асфальт, екскаватор, тракторист.

А	Б	В	Г

4. Укажіть, що з наведеного є альтернативною вартістю виробництва підручника з економіки:
  - А. Собівартість виробництва підручника з економіки, яка склалася при його виданні.
  - Б. Ціна, яку сплачено за підручник з економіки в книжковому магазині перед 1 вересня.
  - В. Інші товари, від виробництва яких відмовилися на користь видання підручника з економіки.
  - Г. Інші товари, від купівлі яких відмовилися на користь придбання підручника з економіки.

А	Б	В	Г

5. Оберіть перелік основних видів безробіття:
  - А. Фрикційне, структурне, циклічне.
  - Б. Структурне, технічне, застійне.
  - В. Структурне, технічне, циклічне.
  - Г. Технологічне, циклічне, природне.

А	Б	В	Г

6. Виберіть правильне закінчення твердження: «Валютні відносини між країнами контролює...»:
  - А. Світова організація торгівлі.
  - Б. Організація Об'єднаних Націй.
  - В. Міжнародний банк реконструкції та розвитку.
  - Г. Міжнародний валютний фонд.

А	Б	В	Г

7. Зазначте, до якого виду підприємницької діяльності належить надання послуг мобільного зв'язку:
  - А. Комерційна.
  - Б. Фінансова.
  - В. Виробнича.
  - Г. Посередницька.

А	Б	В	Г

8. Виберіть правильне закінчення твердження: «Дефіцит державного бюджету виникає, коли...»:
  - А. Дохідна частина бюджету перевищує видатки.

- Б. Видатки бюджету перевищують надходження.
 В. Доходи бюджету дорівнюють видаткам.
 Г. Фактичні надходження перевищують заплановані.

А Б В Г

--	--	--	--

9. Оберіть правильне закінчення речення: «У ринковій економіці швидка зміна технологій виробництва відбувається завдяки...»:

- А. Конкуренції між виробниками товарів і послуг.
 Б. Плануванню розвитку промисловості державою.
 В. Наявності сталих традицій наукових досліджень.
 Г. Зростанню потреб споживачів у нових товарах.

А Б В Г

--	--	--	--

10. Зазначте види ринків, які включено до моделі економічного кругообігу в ринковій економіці:

- А. «Чорний» ринок й офіційний (легальний) ринок.
 Б. Ринок капіталів та ринок праці.
 В. Ринок товарів та послуг і ринок ресурсів.
 Г. Ринок товарів та послуг і грошовий ринок.

А Б В Г

--	--	--	--

11. Оберіть варіант відповіді, у якому наведено інструмент фінансового (податково-бюджетного) регулювання економіки:

- А. Облікова ставка процента.
 Б. Соціальні трансферти.
 В. Операції з валютними резервами.
 Г. Запровадження імпортих квот.

А Б В Г

--	--	--	--

12. Визначте, заходом якої державної політики є введення квоти на автомобілі іноземного виробництва:

- А. Стримуючої політики.
 Б. Політики лібералізму.
 В. Політики протекціонізму.
 Г. Фінансової політики.

А Б В Г

--	--	--	--

Середній рівень

13. Укажіть економічний наслідок уведення урядом ціни на товар, що нижча за рівноважну:

- А. Утвориться дефіцит товару, і не всі споживачі зможуть задовольнити свої потреби.
 Б. Утвориться надлишок товару, і частина виробників втратить доходи.
 В. Зросте рівноважна ціна на ринку, що узгодить інтереси виробників і споживачів.
 Г. Обсяг продажу товару не зміниться, оскільки виробники й покупці ігноруватимуть цей захід.

А Б В Г

--	--	--	--

14. Визначте, за якою формулою визначається показник реального ВВП:

- А. Реальний ВВП = Номінальний ВВП × Індекс споживчих цін.
 Б. Реальний ВВП = Номінальний ВВП : Індекс споживчих цін.
 В. Реальний ВВП = Номінальний ВВП × Дефлятор ВВП.
 Г. Реальний ВВП = Номінальний ВВП : Дефлятор ВВП.

А Б В Г

--	--	--	--

15. Укажіть формулу, за допомогою якої розраховують кількість грошей, яка необхідна для забезпечення нормального обігу:

- А. $M \times V = R \times Y$.   В. $MR = MC$.
 Б. $M \times V = P \times Y$.   Г. $P = MC$.

А Б В Г

--	--	--	--

16. Визначте ставку банківського відсотка за кредитом у розмірі 500 тис. грн., які мають бути повернені наприкінці третього року, а щорічна плата за користування кредитом дорівнює 50 тис. грн.:

- A. 30 %.**   **B. 24 %.**
B. 33 %.   **Г. 10 %.**

A	B	B	Г

17. Укажіть відповідність між методами економічного дослідження і прикладами їхнього застосування:

1.	Абстрагування.	A.	Складання шкали та графіків попиту і пропозиції.
2.	Класифікація.	B.	З'ясування та формулювання економічних законів.
3.	Моделювання.	B.	Визначення наслідків дії нецінових чинників попиту.
4.	Узагальнення.	Г.	Неврахування в схемі кругообігу товарів, ресурсів та грошей у ринковій економіці того, що частину доходів домогосподарства заощаджують.
		Д.	Розподіл потреб на різні групи за певними критеріями.

	A	B	B	Г	Д
1					
2					
3					
4					

18. Укажіть відповідність між наведеними прикладами факторів виробництва та їхньою класифікацією в економічній науці:

1.	Інструкція з використання мікрохвильової печі.	A.	Праця.
2.	Фермерське пасовище.	B.	Земля.
3.	Прокладання кабелю телефонного зв'язку робітником.	B.	Інформація.
4.	Споруда складського приміщення хімічного заводу.	Г.	Капітал.
		Д.	Підприємницькі здібності.

	A	B	B	Г	Д
1					
2					
3					
4					

Достатній рівень

19*. Розрахуйте зміну реального ВВП за умов, що ВВП країни в поточних ринкових цінах зріс на 4,55 % порівняно з попереднім роком, а рівень цін за цей час зріс на 2,5 %:

- A.** Зріс на 2 %.
B. Зріс на 2,05 %.
B. Зменшився на 2 %.
Г. Зменшився на 2,55 %.

A	B	B	Г

19. Розрахуйте альтернативну вартість одного рулету з маком, якщо хлібозавод може випускати 2500 пиріжків або 500 рулетів з маком:

- A.** 3000 пиріжків.
B. 0,2 рулету.
B. 5 пиріжків.
Г. 2500 пиріжків.

A	B	B	Г

20*. Розрахуйте кількість безробітних, якщо рівень безробіття становить 12 %, а чисельність зайнятих – 25 млн осіб:

- A.** 0,48 млн осіб.
B. 1,25 млн осіб.
B. 3,0 млн осіб.
Г. 3,41 млн осіб.

A	B	B	Г

20. Розрахуйте рівень циклічного безробіття, якщо фактичне безробіття дорівнює 12 %, структурне – 3 %, фрикційне – 2,5 %:

- A.** 17,5 %.
B. 15,5 %.
B. 5,5 %.
Г. 6,5 %.

A	B	B	Г

- 21*.** Розв'яжіть задачу. Визначте частку поточних рахунків у загальній грошовій масі України в 2012 році за умови, що величина грошових агрегатів у країні становила: M_0 – 203 млрд грн.; M_1 – 323 млрд грн.; M_2 – 771 млрд грн.; M_3 – 773 млрд грн.
- 21.** Розв'яжіть задачу. Визначте частку готівки в загальній грошовій масі за умови, що величина грошових агрегатів у країні становила: M_0 – 300 млрд у.о.; M_1 – 1200 млрд у.о.; M_2 – 3500 млрд у.о.; M_3 – 4300 млрд у.о.

Високий рівень

- 22*.** Розв'яжіть задачу. Побудуйте криву виробничих можливостей хімічного заводу, який складається з двох цехів, якщо в I цеху максимально можна виробити 200 т міндобрив або 50 т гербіцидів, у II цеху – 240 т міндобрив або 80 т гербіцидів. Розрахуйте, скільки гербіцидів може виготовити хімзавод одночасно з виробництвом 160 т міндобрив.
- 22.** Розв'яжіть задачу. На металургійному заводі максимально можна виробити 200 т чавуну або 50 т сталі. Побудуйте криву виробничих можливостей заводу і проаналізуйте ефективність використання ресурсів за таких комбінацій виробництва товарів: а) 40 т чавуну та 50 т сталі; б) 120 т чавуну та 20 т сталі; в) 140 т чавуну та 10 т сталі. Усі точки позначте на координатній площині.
- 23*.** Яка економічна природа виникнення державного боргу? Проаналізуйте дані таблиці й визначте особливості структури й динаміки державного та гарантованого державою боргу в Україні. До яких соціально-економічних наслідків може призвести зростання заборгованості України перед міжнародними валютно-фінансовими організаціями?

Динаміка та вибіркова структура державного та гарантованого державою боргу в Україні, млн дол. США

Міжнародні валютно-фінансові організації	на 31.12.2007	на 31.12.2008	на 31.12.2009	на 31.12.2010	на 31.12.2011	на 30.11.2012
Європейський банк реконструкції та розвитку	327,956	424,030	516,153	479,916	571,057	626,114
Європейський інвестиційний банк	–	–	97,498	196,544	257,779	562,532
Міжнародний валютний фонд	431,252	4709,041	10 973,834	14 245,322	14 201,209	10 767,659
Світовий банк	2289,655	2981,655	3262,486	3185,889	3172,505	3207,600
Загальна сума державного та гарантованого державою боргу	17 573,216	24 598,752	39 684,986	54 289,336	59 215,703	62 734,973

Джерело: Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://minfin.gov.ua>

- 23.** Визначте сутність поняття «державний бюджет». За якої умови може виникнути дефіцит державного бюджету? Які існують способи зменшення дефіциту бюджету? Назвіть можливі соціально-економічні наслідки наявності дефіциту бюджету.

Початковий рівень

1. Укажіть, як класифікуються потреби залежно від джерела виникнення:
  - А. Базові та породжені розвитком цивілізації.
  - Б. Фізіологічні та соціальні.
  - В. Першочергові та другорядні.
  - Г. Індивідуальні та колективні.

А	Б	В	Г

2. Виберіть правильне продовження твердження: «Діяльність людей, спрямована на створення продуктів, речей і послуг для задоволення потреб, називається...»:
  - А. Споживанням.
  - Б. Підприємництвом.
  - В. Розподілом.
  - Г. Виробництвом.

А	Б	В	Г

3. Укажіть, яке головне економічне питання розв'язується в ринковій економіці споживачами завдяки «голосуванню грошима» за певні товари й послуги:
  - А. Як виробляти?
  - Б. Що виробляти?
  - В. Для кого виробляти?
  - Г. Із чого виробляти?

А	Б	В	Г

4. Укажіть *негативну* рису корпорації:
  - А. Відповідальність власників за борги підприємства всім своїм майном.
  - Б. Можливі конфлікти інтересів між найманими менеджерами та власниками.
  - В. Необхідність реорганізації підприємства в разі виходу з підприємства одного із засновників.
  - Г. Нефективність управління та обмеженість фінансових ресурсів.

А	Б	В	Г

5. Оберіть правильне закінчення твердження: «Поєднання точок, що являють собою максимальні обсяги виробництва двох благ за повного та ефективного використання ресурсів, називається...»:
  - А. Кривою попиту споживачів.
  - Б. Графіком граничної корисності.
  - В. Кривою пропозиції підприємства.
  - Г. Кривою виробничих можливостей.

А	Б	В	Г

6. Укажіть основні форми доходів у ринковій економіці:
  - А. Рента, зарплата, позичковий процент, прибуток.
  - Б. Дивіденди, процент, прибуток, зарплата.
  - В. Чиста зарплата, депозит, оренда, економічний прибуток.
  - Г. Зарплата, нормальний прибуток, оренда, процент за кредит.

А	Б	В	Г

7. Укажіть, яка з позитивних рис характерна для ринкової економіки:
  - А. Стабільні ціни й повна зайнятість.
  - Б. Високий соціальний захист населення.
  - В. Зростання асортименту і якості продукції.
  - Г. Можливість швидкого нагромадження виробничих ресурсів і перерозподілу їх у пріоритетні галузі.

А	Б	В	Г

8. Виберіть правильне закінчення твердження: «Однією з характерних ознак суспільних благ є те, що...»:
  - А. Вони можуть споживатися лише колективно.
  - Б. Їх необхідно купувати для одноосібного споживання.
  - В. Їхні ціни визначаються взаємодією попиту і пропозицією на ринках.
  - Г. Їх створення і споживання спрямоване на задоволення індивідуальних потреб.

А	Б	В	Г

9. Укажіть назву безробіття, що виникає під час реорганізації виробництва й переходу до нових менш трудомістких технологій:
- А. Природне.
Б. Фрикційне.
В. Циклічне.
Г. Структурне.
10. Укажіть вид податку, який включається в ціну товару й стягується в момент його придбання:
- А. Податок на землю.
Б. Податок на спадщину.
В. Податок на додану вартість.
Г. Податок на прибуток.
11. Зазначте, як в економічній теорії називається зростання курсу національної грошової одиниці:
- А. Дефляцією.
Б. Інфляцією.
В. Девальвацією.
Г. Ревальвацією.
12. Оберіть твердження, яке правильно розкриває означені економічні процеси:
- А. Зменшення імпортного мита спрямоване на збільшення обсягу імпорту.
Б. Протекціоністська політика держави впливає на зниження цін на імпортні товари.
В. Членство в СОТ передбачає скасування всіх імпортних квот і відмову від мита.
Г. Торговий баланс країни відображає рух капіталу з країни та в країну.

А	Б	В	Г

А	Б	В	Г

А	Б	В	Г

А	Б	В	Г

Середній рівень

13. Визначте, як зміняться рівноважна ціна і обсяг у разі зменшення ставки податку на прибуток підприємств з 25 % до 18 %:
- А. Рівноважна ціна зменшиться, а рівноважний обсяг зросте.
Б. Рівноважна ціна і обсяг зменшаться.
В. Рівноважна ціна зросте, а рівноважний обсяг зменшиться.
Г. Рівноважна ціна і обсяг зростуть.
14. Укажіть формулу, за якою розраховується чистий експорт:
- А. Чистий експорт = Експорт : Імпорт.
Б. Чистий експорт = Експорт × Імпорт.
В. Чистий експорт = Експорт – Імпорт.
Г. Чистий експорт = Імпорт – Експорт.
15. Укажіть, яка з причин пояснює необхідність державного регулювання економіки:
- А. Розробка й впровадження нових технологій виробництва.
Б. Підприємницька діяльність неможлива без державних дотацій.
В. Стимулювання високого рівня суспільної продуктивності праці.
Г. Потреба захисту конкуренції та обмеження монополізму.
16. Виберіть правильний вираз для обчислення загальних витрат (ТС):
- А. Постійні витрати – Змінні витрати.
Б. Змінні витрати + Постійні витрати.
В. Змінні витрати – Постійні витрати.
Г. Змінні витрати + Неявні витрати.

А	Б	В	Г

А	Б	В	Г

А	Б	В	Г

А	Б	В	Г

17. Укажіть відповідність між конкретними прикладами економічних ресурсів та їхніми видами:

1.	Бухгалтер.	А.	Капітальні ресурси.
2.	Рілля.	Б.	Трудові ресурси.
3.	Бізнес-план.	В.	Підприємницькі здібності.
4.	Комп'ютер.	Г.	Природні ресурси.
		Д.	Інформація.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

18. Укажіть відповідність між видами економічної політики та їхніми засобами:

1.	Податково-бюджетна політика.	А.	Скасування імпортних квот.
2.	Грошово-кредитна політика.	Б.	Зниження ставки податків.
3.	Політика протекціонізму.	В.	Підвищення ввізного мита.
4.	Політика лібералізму.	Г.	Зниження норми резервування депозитів.
		Д.	Недопущення злиття компаній.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

Достатній рівень

- 19*. Допоможіть підприємцю вирішити, яку з трьох можливих технологій доцільно обрати, якщо ціна продукції на ринку встановилася на рівні 380 г.о., а ціни на ресурси та їхні можливі комбінації за різних технологій для виробництва одиниці товару відповідають поданим у таблиці.

Вид ресурсу	Ціна одиниці ресурсу, г. о.	Необхідна кількість ресурсів, од.		
		I технологія	II технологія	III технологія
Земля	10	1	2	1
Праця	20	10	5	10
Капітал	40	4	5	3
Підприємницькі здібності	30	1	1	2

- А. Жодна із запропонованих технологій.
 Б. II технологія.
 В. III технологія.
 Г. I технологія.

А	Б	В	Г

19. Допоможіть підприємцю вирішити, яку з трьох можливих технологій доцільно обрати, якщо ціни на ресурси та їх можливі комбінації за різних технологій для виробництва одиниці товару відповідають поданим у таблиці.

Вид ресурсу	Ціна одиниці ресурсу, г. о.	Необхідна кількість ресурсів, од.		
		I технологія	II технологія	III технологія
Земля	10	1	2	2
Праця	20	10	10	5
Капітал	40	4	3	5
Підприємницькі здібності	30	1	2	1

- А. Жодна із запропонованих технологій.
 Б. I технологія.
 В. III технологія.
 Г. II технологія.

А	Б	В	Г

20*. Розрахуйте чистий експорт, якщо величина ВВП становить 17 000 г.о., споживчі витрати – 9000 г.о., валові інвестиції – 4000 г.о., державні закупівлі – 5000 г.о.

- А. –1000 г.о.
 Б. 1000 г.о.
 В. –10 000 г.о.
 Г. 9000 г.о.

А	Б	В	Г

20. Визначте, як змінилася продуктивність праці на канатному заводі за умови, що ціни на продукцію зросли на 20 %, кількість працівників збільшилася на 17 %, а виробництво канатів збільшилося з 100 тис. метрів до 117 тис. метрів:

- А. Збільшилася на 20 %.
 Б. Не змінилася.
 В. Збільшилася на 17 %.
 Г. Зменшилася на 17 %.

А	Б	В	Г

21*. Розв'яжіть задачу. Визначте кількість робітників, що залишаться без роботи, якщо під впливом профспілок уряд установить мінімальну ставку заробітної плати на рівні 5 грн. за день. Пропозиція робочої сили описується рівнянням $L_s = 250W$, а галузевий попит – $L_D = 1600 - 150W$, де W – денна ставка заробітної плати, а L – кількість робітників.

21. Розв'яжіть задачу. Визначте рівноважну кількість робітників та рівноважну заробітну плату, якщо пропозиція робочої сили описується рівнянням $L_s = 300W$, а галузевий попит – $L_D = 2000 - 100W$, де W – погодинна ставка заробітної плати, а L – кількість робітників.

Високий рівень

22*. Розв'яжіть задачу. Приватне підприємство «Сонечко» виготовило і реалізувало за місяць:

Продукція	Кількість	Ціна
Печиво вівсяне	500 кг	4 грн./кг
Печиво «Крекер»	400 кг	3 грн./кг

Продукція	Кількість	Ціна
Печиво галетне	200 кг	2 грн./кг
Печиво «Соломка»	1000 кг	1 грн./кг

Постійні витрати підприємства за місяць становлять 1000 грн., змінні витрати становлять 50 % від виторгу, а податки становлять 25 % від валового прибутку. Розрахуйте загальний дохід, витрати і чистий прибуток підприємства.

22. Розв'яжіть задачу. Розрахуйте загальний дохід від реалізації продукції і ПДВ (за ставкою 20 %), сплачений приватним підприємцем, який реалізував за місяць таку продукцію:

Продукція	Кількість	Ціна
Макарони	200 кг	8 грн./кг
Локшина	350 кг	6 грн./кг

23*. Визначте сутність споживача як економічного суб'єкта. Наведіть приклади проявів раціональної поведінки споживача. Зазначте аналітичну та графічну умови оптимального вибору споживачем двох благ.

23. Визначте сутність споживача як економічного суб'єкта. Поясніть, що таке потреби. Укажіть види потреб. Класифікуйте потреби в туристичних послугах.

Початковий рівень

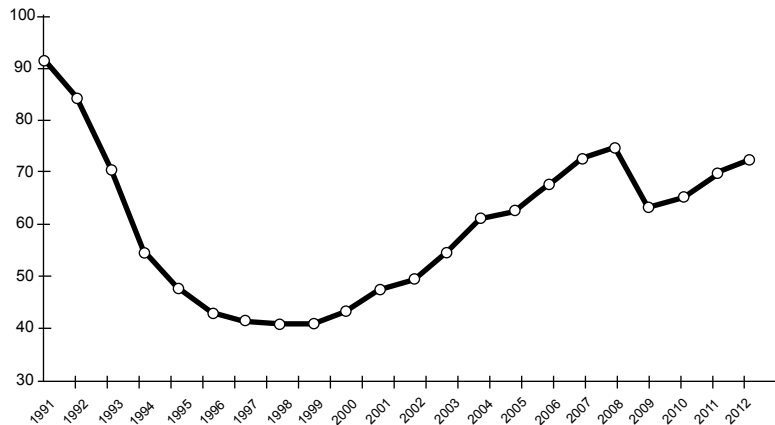
1. Виберіть правильне закінчення твердження: «Спосіб поєднання праці, засобів праці та предметів праці називається...»:
- А. Виробництвом.
  - Б. Технологією виробництва.
  - В. Суспільним поділом праці.
  - Г. Привласненням ресурсів та товарів.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

2. Зазначте, з дією якого закону пов'язують скорочення граничного продукту після досягнення виробництвом певної межі:
- А. Закону попиту.
  - Б. Закону пропозиції.
  - В. Закону спадної граничної корисності.
  - Г. Закону спадної віддачі факторів виробництва.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

3. Визначте, динаміку якого показника в національній економіці України ілюструє графік:

- А. Темпів інфляції.
- Б. Рівня безробіття.
- В. Реального ВВП.
- Г. Дефіциту бюджету.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

4. Укажіть, яка з цілей не належить до цілей податково-бюджетної (фінансової) політики держави:
- А. Стабільність цін.
  - Б. Повна зайнятість ресурсів.
  - В. Забезпечення економічного зростання.
  - Г. Стабільність ставки позичкового процента.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

5. Оберіть ситуацію, у якій гроші виконують функцію нагромадження:
- А. Тетяна відкрила депозитний рахунок у банку.
  - Б. Підприємство сплатило банку 450 000 грн. за кредит.
  - В. Підприємець Микола протягом місяця отримав прибуток 50 000 грн.
  - Г. За роботу в книжковому кіоску Андрій отримував 3500 гривень заробітної плати.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

6. Укажіть, який із засобів використовує Центральний банк країни, здійснюючи грошово-кредитну політику:
- А. Податкову ставку.
  - Б. Надання дотацій.
  - В. Надання субсидій.
  - Г. Облікову ставку процента.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

7. Укажіть, яка з величин є складовою сукупних витрат у національній економіці:
- A.** Рента. **B.** Непрямі податки.
B. Процент. **Г.** Валові інвестиції.
- A B B Г
8. Оберіть ознаку, яка характеризує досконалу конкуренцію:
- A.** Велика кількість виробників однорідної продукції.
B. Вхід на ринок обмежений і потребує великих інвестицій.
B. Ціни встановлюються під впливом фірми, яка є «ціновим лідером».
Г. На ринку існує декілька великих фірм, які виробляють подібні товари та послуги.
- A B B Г
9. Визначте, який з нижченаведених чинників є неціновим чинником пропозиції:
- A.** Зменшення цін на енергоносії.
B. Зміна ціни на товари-замінники.
B. Посилення інфляційних очікувань споживачів.
Г. Зменшення оподаткування доходів фізичних осіб.
- A B B Г
10. Оберіть правильне закінчення твердження: «Кількість грошей, необхідних для забезпечення нормального обігу, при збільшенні швидкості обігу грошової одиниці за інших незмінних умов має...»:
- A.** Збільшитись.
B. Зменшитись.
B. Залишитися незмінною.
Г. Збільшитися на величину збільшення швидкості обігу грошової одиниці.
- A B B Г
11. Укажіть, яку із закономірностей ілюструє графік кривої виробничих можливостей:
- A.** Зі зростанням ціни обсяг попиту зменшується, а обсяг пропозиції виробленої продукції зростає.
B. Зі збільшенням виробництва одного з товарів доводиться відмовлятися від виробництва дедалі більшої кількості іншого товару.
B. Зі збільшенням споживання одного з вироблених товарів споживач готовий відмовитися від дедалі меншої кількості іншого товару.
Г. Зі збільшенням застосування одного із чинників виробництва за незмінної кількості інших продуктивність кожної наступної одиниці змінного чинника зростає.
- A B B Г
12. Оберіть особливість, яка притаманна товариству (партнерству):
- A.** Свобода дій при прийнятті управлінських рішень.
B. Розширення джерел фінансування за рахунок коштів від продажу акцій.
B. Якісніше управління завдяки розподілу функцій між співвласниками підприємства.
Г. Можливість наймання професійних менеджерів і вища якість управлінських рішень.
- A B B Г

Середній рівень

13. Визначте, до яких видів податків належить податок на додану вартість:
- A.** Прямий, місцевий. **B.** Прямий, загальнодержавний.
B. Непрямий, місцевий. **Г.** Непрямий, загальнодержавний.
- A B B Г
14. Укажіть, використання якої формули дозволяє обчислити індекс споживчих цін певного року:
- A.** (Ціна споживчого кошика певного року – Ціна споживчого кошика базового року) : Ціна споживчого кошика базового року.

- Б. Ціна споживчого кошика базового року : Ціна споживчого кошика певного року.
 В. Ціна споживчого кошика певного року : Ціна споживчого кошика базового року.
 Г. Ціна споживчого кошика певного року × Ціна споживчого кошика базового року.

А	Б	В	Г

15. Виберіть правильне закінчення твердження: «При зростанні рівня фрикційного безробіття у країні зростуть показники...»:

- А. Фактичного і циклічного безробіття.
 Б. Природного і фактичного безробіття.
 В. Природного і прихованого безробіття.
 Г. Фактичного і структурного безробіття.

А	Б	В	Г

16. Укажіть, яка з ознак не характеризує раціонального споживання:

- А. Здатність свідомо оцінювати корисність товарів та послуг.
 Б. Урахування доходу як обмежуючого чинника в задоволенні потреб.
 В. Прагнення досягати максимальної корисності в задоволенні всієї сукупності потреб.
 Г. З метою максимізації загальної корисності, споживач купує і використовує благо після того, як гранична корисність досягла нуля.

А	Б	В	Г

17. Укажіть відповідність між формами міжнародних економічних відносин та їхніми проявами:

1.	Міжнародна торгівля.	А.	Будівництво українсько-бразильського космодому «Алкантара».
2.	Міжнародна міграція робочої сили.	Б.	Придбання українським підприємцем акцій грузинського підприємства.
3.	Міжнародний рух капіталів.	В.	Близько 15 % населення України працюють за кордоном.
4.	Міжнародне науково-технічне співробітництво.	Г.	Українські споживачі придбали 250 тисяч корейських мобільних телефонів.
		Д.	Міжнародний валютний фонд розглядає можливість надання чергового траншу кредиту Україні.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

18. Укажіть відповідність між поняттями та їхніми визначеннями:

1.	Підприємець.	А.	Самостійний економічний суб'єкт – юридична особа, що має відокремлене майно і створена для здійснення господарської діяльності.
2.	Підприємницькі здібності.	Б.	Самостійна, ініціативна, на власний ризик діяльність щодо виробництва продукції, виконання робіт і надання послуг з метою отримання прибутку.
3.	Підприємство.	В.	Тип господарської поведінки підприємців щодо організації виробництва й реалізації економічних благ з метою отримання прибутку.
4.	Підприємницька діяльність.	Г.	Здатність певної частини людей до професійних, енергійних і цілеспрямованих дій, пов'язаних з організацією виробництва, ризиком, керівництвом для досягнення поставленої мети.
		Д.	Економічний суб'єкт – фізична особа, що поєднує в собі новаторські, комерційні й організаторські здібності для пошуку й розвитку нових видів і методів виробництва, нових сфер застосування капіталу.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

Достатній рівень

- 19*. Визначте ставку податку на прибуток, установлену підприємству, яке за рік отримало дохід від реалізації продукції в розмірі 5 млн грн., загальні витрати становили 4 млн грн., а до державного бюджету підприємство сплатило 200 тис. грн. податку:

- A.** 4 % .   **B.** 20 % .
Б. 5 % .   **Г.** 25 % .

А Б В Г

--	--	--	--

19. Визначте ставку податку з доходів фізичних осіб, якщо заробітна плата за місяць становила 4000 грн., а до державного бюджету було сплачено 600 грн. податку:

- A.** 6,7 % .   **B.** 15 % .
Б. 13 % .   **Г.** 20 % .

А Б В Г

--	--	--	--

20*. Обчисліть граничні витрати фірми на виробництво 210-ї одиниці продукції, якщо відомо, що загальні витрати фірми на виробництво 200 одиниць продукції дорівнюють 100 000 грн., а на виробництво 210 одиниць продукції – 104 000 грн.

- A.** 400 грн.   **B.** 500 грн.
Б. 495 грн.   **Г.** 4000 грн.

А Б В Г

--	--	--	--

20. Розрахуйте собівартість виробництва одиниці продукції, якщо відомо, що при виготовленні 1000 одиниць продукції постійні витрати становлять 400 000 грн., а середні змінні витрати – 600 грн./од.:

- A.** 500 грн.   **B.** 400 600 грн.
Б. 1000 грн.   **Г.** 1 000 000 грн.

А Б В Г

--	--	--	--

21*. Розв'яжіть задачу. Визначте суму, яку виграє чи втратить компанія, що торгує соняшниковим насінням, у зв'язку зі зміною курсу валюти за умови, що в липні 2013 р. експортер уклав контракт на продаж європейській компанії соняшникового насіння на суму 50 000 дол. США. У листопаді 2013 р. товар було оплачено. За період між укладанням контракту та купівлею товару курс долара зріс з 8,1 до 8,3 грн. за дол. США.

21. Розв'яжіть задачу. Визначте суму, яку виграє чи втратить компанія, що торгує соняшниковим насінням, у зв'язку зі зміною курсу валюти за умови, що в липні 2013 р. експортер уклав контракт на продаж європейській компанії соняшникового насіння на суму 50 000 євро. У грудні 2013 р. товар було оплачено. За період між укладанням контракту та купівлею товару курс євро знизився з 11,5 грн. до 11,0 грн. за євро.

Високий рівень

22*. Розв'яжіть задачу. Друкарня видрукувала і реалізувала 50 тис. шт. підручників «Економіка» за ціною 20 грн. за один примірник. Після підвищення відпускної ціни до 25 грн. за книжку друкарня змогла випустити і продати лише 45 тис. шт. Якою є еластичність попиту за ціною? Як змінився виторг від реалізації продукції після підвищення ціни? На скільки відсотків змінилася продуктивність праці, якщо чисельність робітників друкарні зменшилася на 10 % ?

22. Розв'яжіть задачу. Друкарня видрукувала і реалізувала 50 тис. шт. підручників «Економіка» за ціною 20 грн. за один примірник. Після підвищення відпускної ціни до 25 грн. за книжку друкарня змогла випустити і продати лише 45 тис. шт. Як змінився виторг від реалізації продукції після підвищення ціни? Чи вигідним було підвищення ціни, якщо в результаті зменшення виробництва загальні витрати скоротилися з 800 до 700 тис. грн.?

23*. Визначте зміст категорії «власність» та «право власності». Охарактеризуйте форми власності та наведіть приклади підприємств різних форм власності. Які соціально-економічні наслідки приватизації в Україні?

23. Визначте зміст категорії «власність». Охарактеризуйте форми власності та наведіть приклади підприємств різних форм власності.

Початковий рівень

1. Укажіть, за допомогою яких благ людина може задовольнити свої потреби, що породжені розвитком цивілізації:
  - А. Їжа, вода, повітря.
  - Б. Ліки, їжа, житло, одяг.
  - В. Відвідування театрів, комфортабельне житло.
  - Г. Одяг, вода, повітря, ліки, відвідування музеїв.

А	Б	В	Г

2. Виберіть перелік ресурсів, які відносять до відтворюваних:
  - А. Ґрунт, флора і фауна.
  - Б. Нафта, газ, руди металів.
  - В. Нерудні корисні копалини.
  - Г. Паливні й рудні корисні копалини.

А	Б	В	Г

3. Укажіть неціновий чинник пропозиції:
  - А. Зростання доходів споживачів.
  - Б. Зростання цін на товари-замінники.
  - В. Зменшення оподаткування доходів підприємств.
  - Г. Посилення інфляційних очікувань споживачів.

А	Б	В	Г

4. Укажіть чинник, який змінюватиме пропозицію на ринку праці:
  - А. Зміна технології виробництва.
  - Б. Зміна ціни на засоби виробництва.
  - В. Зростання професійного рівня працівників.
  - Г. Зміна чисельності працездатного населення.

А	Б	В	Г

5. Укажіть, що буде наслідком негативного зовнішнього ефекту в результаті будівництва нового хімічного комбінату на Дніпрі поруч з великим містом і національним парком:
  - А. Зменшення доходів від туризму в Україні.
  - Б. Зменшення пропозиції продукції хімічного комбінату.
  - В. Зменшення споживачів продукції хімічного комбінату.
  - Г. Збільшення собівартості продукції хімічного комбінату.

А	Б	В	Г

6. Укажіть, який із вказаних податків є непрямим загальнодержавним податком:
  - А. Податок на майно.
  - Б. Акцизний податок.
  - В. Податок на прибуток.
  - Г. Податок з доходів фізичних осіб.

А	Б	В	Г

7. Укажіть, яке з тверджень є *неправильним*:
  - А. Фінансовий капітал є джерелом для нагромадження фізичного капіталу.
  - Б. Особливістю інформаційного продукту є те, що після збільшення кількості споживачів корисність інформації стає меншою.
  - В. Ціна на землю підвищується через її обмеженість та додатковий попит на земельні ділянки під житлове будівництво, виробничі об'єкти тощо.
  - Г. Пропозиція праці визначається вибором працівника між двома цінностями – додатковою працею, що забезпечує додатковий дохід і споживання, та вільним часом.

А	Б	В	Г

8. Виберіть, що в запропонованому переліку *не* є прикладом особистого споживчого блага:

<ul style="list-style-type: none"> А. Побутова техніка. Б. Обладнання кафе. 	<ul style="list-style-type: none"> В. Послуги перукаря. Г. Послуги дантиста.
---	--

А	Б	В	Г

9. Визначте ставку позичкового процента, яка буде вигідною для здійснення інвестиційного проекту, якщо очікувана норма прибутку становитиме 35 %:
- А 25 %.   В. 40 %.
Б. 35 %.   Г. 45 %.
- А Б В Г
10. Оберіть наслідок того, що за сімейними обставинами водій переїхав на постійне місце проживання в інший регіон і змушений був шукати для себе нову роботу:
- А. Рівень безробіття не змінився.
Б. Збільшилося циклічне безробіття.
В. Збільшилося фрикційне безробіття.
Г. Збільшилося структурне безробіття.
- А Б В Г
11. Оберіть правильне визначення поняття «протекціонізм»:
- А. Купівля та ввезення товарів і послуг з-за кордону.
Б. Політика використання державою засобів для захисту вітчизняних виробників від іноземних конкурентів.
В. Спеціалізація країни на виробництві певних видів продуктів з наступним обміном цими продуктами з іншими країнами.
Г. Здатність країни виробляти товар чи послугу з меншими альтернативними витратами ресурсів, ніж її торговельні партнери.
- А Б В Г
12. Укажіть, засобом якої політики є виплата субсидій населенню для відшкодування вартості комунальних послуг:
- А. Інвестиційної.
Б. Грошово-кредитної.
В. Податково-бюджетної.
Г. Зовнішньоекономічної.
- А Б В Г

Середній рівень

13. Оцініть стан задоволення споживача та дайте йому рекомендації щодо подальших дій, якщо гранична корисність останньої придбаної ним одиниці блага дорівнюватиме нулю:
- А. Загальне задоволення максимальне, тому слід зменшити обсяг споживання благ.
Б. Загальне задоволення не збільшуватиметься, слід припинити споживання блага.
В. Задоволення мінімальне, тому слід продовжувати купувати наступні одиниці блага.
Г. Загальне задоволення не максимізоване, слід відмовитися від останньої одиниці блага.
- А Б В Г
14. Визначте, чому дорівнюватиме альтернативна вартість навчання Надії в університеті, якщо задля навчання вона відмовилася від роботи продавця з річним доходом 40 000 грн. на рік, роботи секретаря-референта з річним доходом 46 000 грн. та роботи помічника менеджера з річним доходом 50 000 грн. на рік.
- А. 40 000 грн.   В. 50 000 грн.
Б. 46 000 грн.   Г. 136 000 грн.
- А Б В Г
15. Укажіть, який із засобів може використати Центральний банк країни з метою стимулювання виробництва:
- А. Зменшення облікової ставки процента.
Б. Збільшення державних видатків з бюджету.
В. Збільшення норми обов'язкових резервів банків.
Г. Зменшення ставки податку з доходів фізичних осіб.
- А Б В Г
16. Укажіть, дія якого із чинників може зумовити зростання курсу іноземної валюти:
- А. Зменшення загального рівня цін у вітчизняній економіці.

- Б. Зменшення попиту на продукцію вітчизняного виробництва за кордоном.
- В. Зростання облікової ставки процента, установленної Центральним банком країни.
- Г. Зростання доходів населення країни вищими темпами порівняно зі зростанням вітчизняного реального ВВП.

А	Б	В	Г

17. Укажіть відповідність між основними видами підприємницької діяльності та підприємствами, які їх репрезентують:

1.	Виробниче.	А.	Підприємства, що надають інформацію, створюють рекламу, досліджують ринок, консультують.
2.	Комерційне.	Б.	Підприємства оптової та роздрібної торгівлі.
3.	Посередницьке.	В.	Готель, перукарня, приватний освітній заклад.
4.	Фінансове.	Г.	Банки, страхові компанії, інвестиційні фонди.
		Д.	Профспілка, спілка виборців країни, громадське об'єднання споживачів.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

18. Укажіть відповідність між формами підприємництва та їхніми характерними особливостями:

1.	Одноосібне володіння.	А.	Акумуляція значних капіталів та обмежена відповідальність співвласників.
2.	Партнерство повне.	Б.	Смерть або вихід одного зі співвласників потребує значних витрат на перереєстрацію підприємства.
3.	Кооператив.	В.	Розподіл доходів на принципах трудової участі кожного та його пайового внеску.
4.	Корпорація.	Г.	Відповідальність за зобов'язання капіталом підприємства.
		Д.	Увесь прибуток зосереджується в руках одного власника.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

Достатній рівень

19*. На досконало конкурентному ринку рівноважна ціна товару знизилася з 220 до 200 грн. за одиницю. Визначте втрачений обсяг виробництва типової фірми галузі з функцією граничних витрат $MC = 20 + 5Q$:

- А. 4 од.
- Б. 36 од.
- В. 40 од.
- Г. 100 од.

А	Б	В	Г

19. Розрахуйте собівартість виробництва одиниці продукції, якщо відомо, що при виготовленні 100 одиниць продукції постійні витрати становлять 200 000 грн., а середні змінні витрати 3000 грн./од.:

- А. 1000 грн.
- Б. 5000 грн.
- В. 50 000 грн.
- Г. 203 000 грн.

А	Б	В	Г

20*. Розрахуйте загальну суму, яку ви отримаєте по депозиту з річною ставкою в 20 %, якщо ви вклали до банку 10 000 грн. на 2 роки за умови щоквартального нарахування складних процентів:

- А. 12 155 грн.
- Б. 14 000 грн.
- В. 14 400 грн.
- Г. 14 775 грн.

А	Б	В	Г

20. Розрахуйте загальну суму, яку отримає власник депозиту, якщо він вклав до банку 20 000 грн. на 2 роки під 20 % річних за умови нарахування простих процентів:

- А. 24 000 грн.
- Б. 24 400 грн.
- В. 28 000 грн.
- Г. 28 800 грн.

А	Б	В	Г

- 21*. Розв'яжіть задачу. У грудні 2012 р. середньомісячна зарплата в освіті становила 2527 грн., а в грудні 2009 р. – 1611 грн. Визначте, як змінилася реальна заробітна плата освітян, якщо темп інфляції у 2009 р. дорівнював 12,3 %, у 2010 р. – 9,1 %, у 2011 р. – 4,6 %, а у 2012 р. дефляція становила 0,2 %.
21. Розв'яжіть задачу. У 2012 р. середньомісячна зарплата в Україні становила 3026 грн., а у 2011 р. – 2633 грн. Визначте, як змінилася реальна заробітна плата в Україні, якщо в 2012 р. дефляція становила 0,2 %.

Високий рівень

- 22*. Розв'яжіть задачу. Площа земельних угідь становить 50 000 га. Попит на землю задається рівнянням $Q_D = 100000 - 10R$, де R – ставка ренти у грн. за 1 гектар, Q_D – площа землі.
1. Визначте рівноважну ставку ренти.
  2. Які витрати необхідно здійснити для придбання ділянки землі розміром 20 га за ставки банківського процента – 20 % ?
  3. Побудуйте відповідні графіки попиту й пропозиції на ринку землі.
22. Розв'яжіть задачу. Фермер вирощує капусту на своїй ділянці площею 2 га. Якщо б він здавав землю в оренду, то отримав би ренту 4000 грн./га. Фермер вирішив продати землю. За якою ціною ви б порадили фермеру продати його ділянку землі, якщо річна ставка банківського процента складає 20 % ?
- 23*. Що таке державний бюджет? Назвіть основні статті доходів і видатків державного бюджету. Проаналізуйте динаміку доходів, видатків і дефіциту (профіциту) зведеного бюджету України. Укажіть основні соціально-економічні наслідки наявності значного дефіциту бюджету України впродовж тривалого періоду часу.

Зведений бюджет України за період 2002–2012 рр.

Роки	Доходи	Видатки	Кредитування	Дефіцит (-) / профіцит (+)	Доходи	Видатки	Дефіцит (-) / профіцит (+)
	Млрд грн.				У відсотках до ВВП		
2002	61,954	60,490	0,171	1,636	27,4	26,8	0,7
2005	134,183	141,699	-0,291	-7,806	30,4	32,1	-1,8
2006	171,812	175,284	-0,228	-3,701	31,6	32,2	-0,7
2007	219,937	226,054	-1,584	-7,702	30,5	31,4	-1,1
2008	297,893	309,204	-2,814	-14,125	31,4	32,6	-1,5
2009	272,967	307,399	-2,826	-37,258	29,9	33,7	-4,1
2010	314,506	377,843	-1,348	-64,685	29,1	34,9	-6,0
2011	398,554	416,854	-4,758	-23,058	30,3	31,7	-1,8
2012	445,525	492,455	-3,856	-50,786	31,6	35,0	-3,6

Джерело: Статистичний щорічник України за 2012 рік / Держ. служба статистики України; [за ред. О. Г. Осауленка]. – К.: Держ. служба статистики України, 2013. – С. 54.

23. Як ви розумієте поняття «державний бюджет»? Назвіть основні статті доходів та видатків державного бюджету. Поясніть причини та можливі наслідки виникнення дефіциту державного бюджету.

Початковий рівень

1. Укажіть перевагу, яка характерна для одноосібного володіння:
  - А. Висока мобільність, здатність пристосовуватися до потреб клієнтів.
  - Б. Менше залежне від змін ринкової кон'юнктури, тому більш стабільне.
  - В. Можливість наймання професійних менеджерів і вища якість управлінських рішень.
  - Г. Розширення джерел фінансування за рахунок банківських кредитів та продажу власних акцій.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

2. Укажіть стан бюджету країни, якщо відомо, що доходи зведеного державного бюджету України в 2012 р. становили 446 млрд грн., а видатки – 492 млрд грн.:
  - А. Дефіцит у 46 млрд грн.
  - Б. Профіцит у 46 млрд грн.
  - В. Чистий експорт у 46 млрд грн.
  - Г. Бюджет країни збалансований.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

3. Укажіть, що з переліченого належить до такого фактору виробництва, як «капітал»:
  - А. Гроші.
  - Б. Техніка.
  - В. Цінні папери.
  - Г. Корисні копалини.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

4. Визначте методи розрахунку ВВП:
  - А. За додатковою вартістю і прибутком.
  - Б. За різницею між експортом та імпортом.
  - В. За сукупним попитом і сукупною пропозицією.
  - Г. За сукупними витратами і сукупними доходами.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

5. Визначте, яка із характерних ознак притаманна принципу економічної свободи в ринковій економіці:
  - А. Відсутність бар'єрів для входження на ринок і виходу з ринку.
  - Б. Вільний доступ до природних, трудових та капітальних ресурсів.
  - В. Домінування підприємств приватної форми власності за внеском у виробництво.
  - Г. Вільний вибір виду підприємницької діяльності, партнерів та постачальників ресурсів.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

6. Укажіть, до якого виду належить підприємство, якщо на ньому працює 290 осіб і середньорічний валовий дохід від реалізації продукції становив 190 млн грн.:
  - А. Мале.
  - Б. Середнє.
  - В. Велике.
  - Г. Приватне.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

7. Визначте, який із законів обґрунтовує ситуацію, коли задоволення від третього спожитого яблука менше, ніж від другого:
  - А. Закон вартості.
  - Б. Закон попиту й пропозиції.
  - В. Закон спадної граничної корисності.
  - Г. Закон спадної віддачі факторів виробництва.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

8. Виберіть правильне визначення поняття «міжнародний поділ праці»:
  - А. Спеціалізація та глобалізація світового господарства.
  - Б. Процеси спеціалізації та кооперації в національних економіках.
  - В. Форма територіального поділу праці між національними економіками.
  - Г. Спеціалізація національних економік на виробництві певних товарів і послуг.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

9. Укажіть, який з фінансових ресурсів підприємства одночасно поєднує в собі і кредитне зобов'язання, і оренду засобів виробництва:
- А. Лізинг.
Б. Державні субсидії.
В. Банківські кредити.
Г. Амортизаційні відрахування.
10. Укажіть вид безробіття, який виникає у зв'язку зі зменшенням попиту на продукцію внаслідок економічної кризи:
- А. Циклічне.
Б. Природне.
В. Фрикційне.
Г. Структурне.
11. Визначте, який з видів грошей є письмовим зобов'язанням боржника сплатити певну суму грошей у визначений термін з процентом:
- А. Чек.
Б. Вексель.
В. Міжнародні гроші.
Г. Банківські рахунки.
12. Визначте, як розраховується реальний ВВП:
- А. Реальний ВВП = Номінальний ВВП : Дефлятор ВВП.
Б. Реальний ВВП = Номінальний ВВП × Дефлятор ВВП.
В. Реальний ВВП = Номінальний ВВП : Індекс споживчих цін.
Г. Реальний ВВП = Номінальний ВВП × Індекс споживчих цін.

А	Б	В	Г

А	Б	В	Г

А	Б	В	Г

А	Б	В	Г

Середній рівень

13. Визначте, якою буде ситуація на ринку лікарських засобів, якщо держава встановить ціну, нижчу за рівноважну:
- А. Обсяг продажу зросте.
Б. Виникне надлишок товару.
В. Обсяг продажу зменшиться.
Г. Обсяг продажу не зміниться.
14. Виберіть правильне закінчення твердження: «Відповідно до закону спадної продуктивності факторів виробництва із збільшенням кількості найнятих робітників...»:
- А. Гранична продуктивність робітників спочатку зменшуватиметься, а потім зростатиме.
Б. Продуктивність кожного наступного робітника зменшуватиметься, починаючи з другого.
В. Гранична продуктивність робітників зростатиме до певної межі, після чого починає зменшуватися.
Г. Гранична продуктивність працівників зменшуватиметься, якщо наймаються особи з нижчою кваліфікацією.
15. Укажіть, до якого наслідку призвела дефляція на рівні 0,2% у 2012 р. в Україні:
- А. Зменшилися реальні доходи населення.
Б. Збільшилися реальні доходи населення.
В. Збільшився реальний обсяг виробництва.
Г. Зменшилися номінальні доходи підприємців.
16. Укажіть, частка якого з елементів є найбільшою в структурі ВВП України за категоріями кінцевого використання:
- А. Чистий експорт товарів і послуг.
Б. Споживчі витрати домашніх господарств.

А	Б	В	Г

А	Б	В	Г

А	Б	В	Г

А	Б	В	Г

- В. Валове нагромадження основного капіталу.
- Г. Витрати сектору загального державного управління.

17. Укажіть відповідність між видами витрат та прикладами витрат хлібокомбінату:

1.	Змінні витрати (VC)	А.	Собівартість виробництва однієї буханки хліба дорівнює 3 грн.
2.	Постійні витрати (FC)	Б.	Підвищення ціни реалізації хліба з 4 до 4,5 гривень за буханку призвело до зростання загального доходу на 100 тис. грн.
3.	Середні загальні витрати (ATC)	В.	При збільшенні обсягу випуску хлібобулочних виробів витрати зросли на 50 000 грн.
4.	Граничні витрати (MC)	Г.	Збільшення виробництва хліба на одну тонну збільшує витрати на 10 000 грн.
		Д.	Витрати на оплату кредиту та оренду обладнання дорівнюють 120 тис. грн. на місяць.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

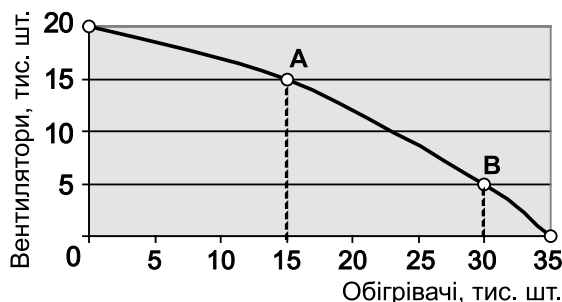
18. Укажіть відповідність між видами ринків та неціновими чинниками попиту на цих ринках:

1.	Ринок споживчих товарів.	А.	Збільшення частки доходів для придбання цінних паперів.
2.	Ринок землі.	Б.	Зміна чисельності працездатного населення.
3.	Ринок капіталів.	В.	Оподаткування доходів покупців.
4.	Ринок робочої сили.	Г.	Застосування сучасного автоматизованого обладнання на підприємстві.
		Д.	Близькість розташування до ринків збуту готової продукції.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

Достатній рівень

19*. Визначте, що відбувається при переміщенні з точки А в точку В по кривій виробничих можливостей, зображеній на рисунку:

- А. Збільшується виробництво та зростає альтернативна вартість виробництва обігрівачів.
- Б. Збільшується виробництво вентиляторів та альтернативна вартість виробництва обігрівачів.
- В. Збільшується виробництво та зменшується альтернативна вартість виробництва обігрівачів.
- Г. Збільшується виробництво обігрівачів та альтернативна вартість виробництва вентиляторів.

А	Б	В	Г

19. За даними графіка кривої виробничих можливостей визначте, якою є альтернативна вартість виробництва 30 тис. шт. обігрівачів:

- А. 5 тис. шт. вентиляторів.
 Б. 10 тис. шт. вентиляторів.
 В. 15 тис. шт. вентиляторів.
 Г. 20 тис. шт. вентиляторів.

А	Б	В	Г

20*. Розрахуйте швидкість обігу грошей в країні, якщо обсяг номінального ВВП становить 1200 млрд грн., грошова маса в обігу – 400 млрд грн., а загальний рівень цін – 1,2:

- А. 2 рази на рік.
 Б. 2,5 рази на рік.
 В. 3 рази на рік.
 Г. 3,6 рази на рік.

А	Б	В	Г

20. Визначте позитивний наслідок здійснення грошово-кредитної політики:

- А. Зменшення загального рівня цін.
 Б. Стабілізація податкових надходжень до бюджету.
 В. Збільшення обсягів продажу державних облігацій.
 Г. Підвищення якості і збільшення асортименту продукції.

А	Б	В	Г

21*. Розв'яжіть задачу. Ви виграли в лотерею 10 000 грн. і вирішили вкласти гроші в банк на депозит строком на 2 роки. У вашому місті є два банки – «Альфа» і «Бета». Перший приймає вклади населення під прості проценти за ставкою 23 % річних, а другий – під складний процент за ставкою 20 % річних із щоквартальним нараховуванням процентів. Розрахуйте, скільки грошей ви могли б отримати в кожному банку через 2 роки, та визначте, у якому банку вигідніше зберігати гроші.

21. Розв'яжіть задачу. Ви вклали до банку 10 000 грн. на 2 роки на умовах нараховування складних процентів за ставкою 20 % річних із щорічним нараховуванням процентів. Розрахуйте загальну суму грошей, яку ви отримаєте в банку через 2 роки.

Високий рівень

22*. Розв'яжіть задачу. У відкритій економіці країни функції внутрішніх (вітчизняних) попиту та пропозиції товару задані рівняннями: $Q_d = 8 - P$; $Q_s = P - 1$, (P – тис. дол.; Q – тис. одиниць). Іноземні виробники можуть поставити на ринок країни необмежену кількість цього товару за світовою ціною 2 тис. дол. за одиницю. Виконайте завдання:

1. Побудуйте графіки попиту та пропозиції на внутрішньому ринку.
2. Визначте алгебраїчно і позначте на графіку внутрішні рівноважні ціну та обсяг за умов закритої економіки.
3. Визначте обсяги внутрішнього споживання, вітчизняного виробництва та імпорту в умовах відкритої економіки.

22. Розв'яжіть задачу. Менеджери української компанії вирішили придбати нове обладнання, яке коштувало 50 млн дол. США, і в липні 2013 р. уклали контракт з іноземним виробником цього обладнання. За умовами контракту, кошти за обладнання необхідно було сплатити до кінця серпня 2013 р., а в разі невчасної оплати щомісяця має нараховуватися пеня в розмірі 1 % від суми контракту. У зв'язку з браком коштів та зростанням курсу долара США лише на початку грудня 2013 р. українська компанія виплатила кошти за своїми зобов'язаннями. За період між укладанням контракту та купівлею обладнання курс долара зріс з 8,1 до 8,3 грн. за дол. США. Визначте загальну суму, яку втратить українська компанія у зв'язку зі зміною курсу валюти та нараховуванням пені.

23*. Визначте сутність і причини безробіття. Охарактеризуйте соціально-економічні наслідки безробіття. За даними таблиці проаналізуйте динаміку безробіття в Україні та вкажіть основні причини зміни його рівня.

РОБОТА
на державну підсумкову атестацію
з економіки

за курс старшої школи
учня (учениці) _____ класу

_____ *назва навчального закладу*

_____ *прізвище, ім'я, по батькові в родовому відмінку*

Варіант № _____

Увага! Позначаєте тільки один варіант відповіді в рядку варіантів відповідей до кожного завдання.
Будь-які виправлення у бланку недопустимі й будуть вважатися помилкою.

У завданнях 1–16, 19, 20 правильну відповідь позначаєте тільки так:

	А	Б	В	Г		А	Б	В	Г		А	Б	В	Г		А	Б	В	Г
1	☐	☐	☐	☐	5	☐	☐	☐	☐	9	☐	☐	☐	☐	14	☐	☐	☐	☐
2	☐	☐	☐	☐	6	☐	☐	☐	☐	10	☐	☐	☐	☐	15	☐	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐	☐	7	☐	☐	☐	☐	11	☐	☐	☐	☐	16	☐	☐	☐	☐
4	☐	☐	☐	☐	8	☐	☐	☐	☐	12	☐	☐	☐	☐	19	☐	☐	☐	☐
										13	☐	☐	☐	☐	20	☐	☐	☐	☐

У завданнях на визначення відповідності 17, 18 правильну відповідь позначаєте так: навпроти відповідних літери і цифри.

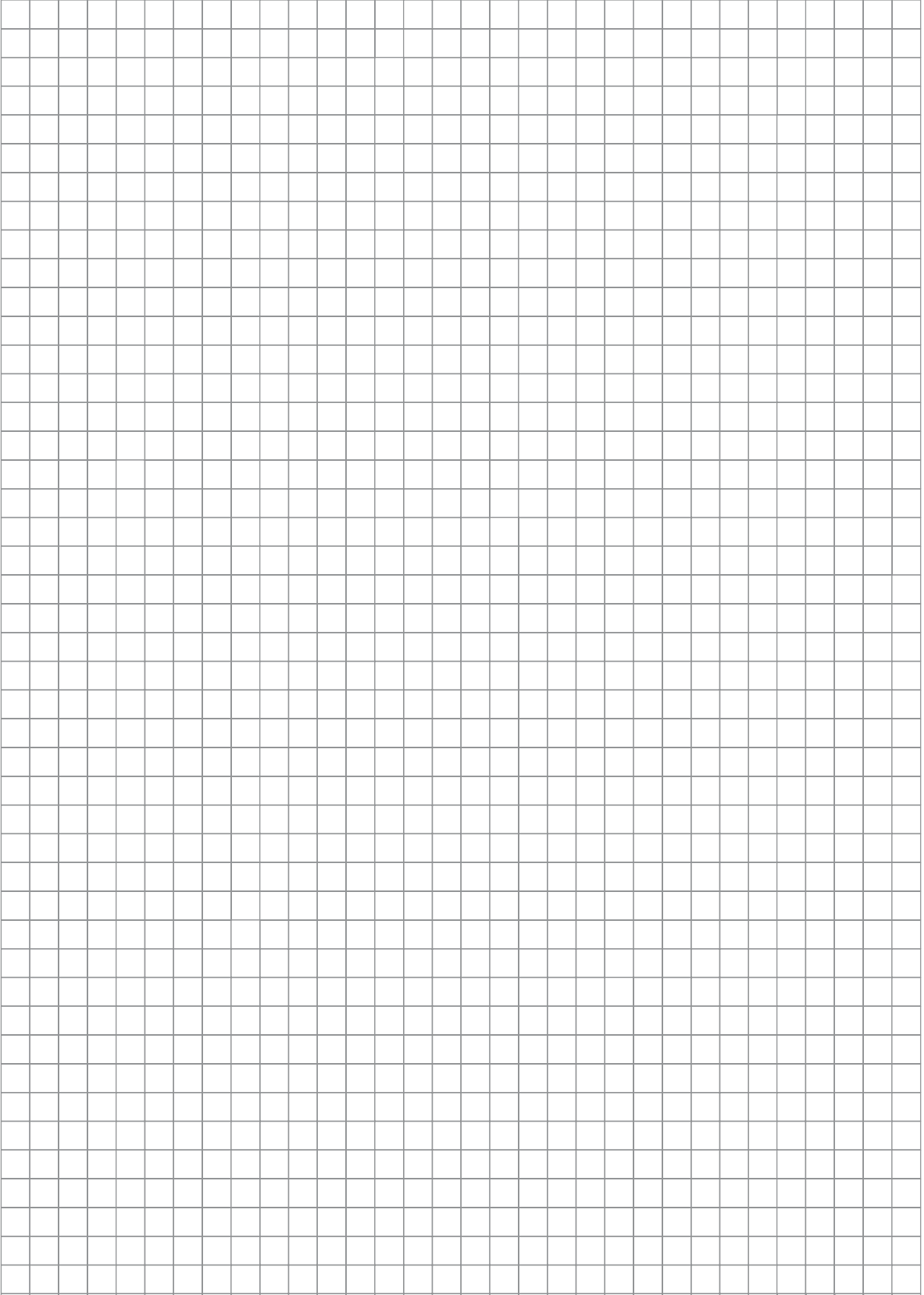
17

	А	Б	В	Г	Д
1	☐	☐	☐	☐	☐
2	☐	☐	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐	☐	☐
4	☐	☐	☐	☐	☐

18

	А	Б	В	Г	Д
1	☐	☐	☐	☐	☐
2	☐	☐	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐	☐	☐
4	☐	☐	☐	☐	☐

Завдання 21–23 виконуються на окремому аркуші в клітинку.

ЗМІСТ

Вступ	3
Варіант 1	5
Варіант 2	9
Варіант 3	13
Варіант 4	17
Варіант 5	23
Варіант 6	27
Варіант 7	31
Варіант 8	37
Варіант 9	41
Варіант 10	45
Варіант 11	49
Варіант 12	55
Варіант 13	59
Варіант 14	63
Варіант 15	67
Варіант 16	71
Варіант 17	75
Варіант 18	79
Варіант 19	83
Варіант 20	87
Бланк відповідей	93